

Nejvyšší soud

SBÍRKA soudních rozhodnutí a stanovisek

Ročník: LXXVII

10²⁰²⁵

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu je jediným pramenem, který obsahuje výlučně judikaturu vycházející z kolektivní procedury upravené zákonem, jejím vydavatelem je Nejvyšší soud. Výběr rozhodnutí provádějí a o zařazování rozhodují kolegia Nejvyššího soudu.

Před projednáním jednotlivých vybraných rozhodnutí jsou tyto judikáty zasílány na připomínková místa. Rozhodnutí publikovaná v této Sbírce nepředstavují názor jednotlivce, ale jsou výsledkem kolektivního projednání a kolektivního názoru o vhodnosti zveřejnění řešení nového nebo dosud neřešeného problému.

Redakční rada:

Předseda: JUDr. Petr Angyalossy, Ph.D.
Místopředseda: JUDr. Petr Šuk
Členové: JUDr. Antonín Drašík, JUDr. Roman Fiala, JUDr. František Púry, Ph.D.,
JUDr. Radek Doležel, JUDr. Vladimír Veselý, JUDr. Martina Vršanská,
Mgr. Zdeněk Sajdl, Mgr. Aleš Pavel, Mgr. Michal Ježek, Ph.D.

Adresa redakce:

Nejvyšší soud, Burešova 20, 657 37 Brno
tel.: +420 541 593 111, fax: +420 541 213 493
e-mail: sbirka@nsoud.cz

Ročník LXXVII

Číslo 10/2025 vychází 21. 1. 2026

Připomínková místa:

Nejvyšší správní soud, Vrchní soud v Praze, Vrchní soud v Olomouci, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo vnitra, Česká advokátní komora, Právnická fakulta Univerzity Karlovy, Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Právnická fakulta Univerzity Palackého, Právnická fakulta Západočeské univerzity, Ústav státu a práva Akademie věd ČR, Krajský soud v Ústí nad Labem, Krajský soud v Hradci Králové, Krajský soud v Plzni, Krajský soud v Brně, Krajský soud v Ostravě, Krajský soud v Českých Budějovicích, Krajský soud v Praze, Městský soud v Praze, Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Nejvyšší státní zastupitelství, Zmocněnkyně vlády pro lidská práva, Veřejný ochránce práv a Ochránce práv dětí

Vzor citace rozhodnutí uveřejněných ve Sbírce:

- stanovisko pléna Nejvyššího soudu ze dne 5. 1. 2017, sp. zn. Plsn 1/2015 (uveřejněné pod č. 1/2017 Sb. rozh. st.);
- rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2012, sp. zn. 29 Cdo 300/2010 (uveřejněný pod č. 32/2013 Sb. rozh. obč.);
- rozsudek Nejvyššího soudu uveřejněný pod č. 99/1995 Sb. rozh. tr.

Vzor citace rozhodnutí neuveřejněných ve Sbírce:

- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 4. 2012, sp. zn. 3 Tdo 225/2012

Rozhodnutí uveřejněná ve Sbírce jsou redakčně zpracovávána.

OBSAH

ROZHODNUTÍ VE VĚCECH TRESTNÍCH.....	5
č. 53	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2025, sp. zn. 4 Tdo 982/2024	6
č. 54	
Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 11. 6. 2024, sp. zn. 14 To 62/2024	18
č. 55	
Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 7. 2024, sp. zn. 14 To 89/2024	28
č. 56	
Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 8. 2024, sp. zn. 14 To 93/2024	33
č. 57	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2024, sp. zn. 5 Tdo 766/2024	43
č. 58	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2024, sp. zn. 5 Tdo 963/2024	54
č. 59	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 4. 2025, sp. zn. 5 Tdo 306/2025	63
č. 60	
Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 31. 1. 2024, sp. zn. 9 To 82/2023	70
ROZHODNUTÍ VE VĚCECH OBČANSKOPRÁVNÍCH, OBCHODNÍCH A SPRÁVNÍCH	78
č. 62	
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 11. 2024, sp. zn. 21 Cdo 2000/2024	79
č. 63	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2025, sp. zn. 24 Cdo 3538/2024	85
č. 64	
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2025, sp. zn. 25 Cdo 2077/2024	94
č. 65	
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 9. 2024, sp. zn. 26 Cdo 674/2024	105
č. 66	
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. 9. 2024, sp. zn. 27 Cdo 3702/2023	110

ROZHODNUTÍ VE VĚCECH TRESTNÍCH

č. 53

I. Platebním prostředkem ve smyslu ustanovení § 234 tr. zákoníku je i softwarové vybavení (např. bankovní aplikace pro mobilní telefon). Pachatel, který si takovou aplikaci jiného bez jeho souhlasu zpřístupní a poté jejím prostřednictvím zadá příkaz k platbě, se dopustí zločinu neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 odst. 1, odst. 3 alinea 1 tr. zákoníku.

Neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku

§ 234 odst. 1, odst. 3 alinea 1 tr. zákoníku

č. 53

II. Předseda senátu je podle § 209 odst. 1 věty první tr. ř. povinen dbát na to, aby ještě nevyslechnutý svědek nebyl přítomen výsledku obžalovaného nebo jiných svědků. Případné nedodržení tohoto postupu neznamená bez dalšího nepoužitelnost výpovědi takového svědka v daném řízení. K přítomnosti svědka v rozporu se zmíněným ustanovením je však třeba přihlížet při hodnocení jeho výpovědi.

Výslech svědka

§ 209 odst. 1 tr. ř.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2025, sp. zn. [4 Tdo 982/2024](#), ECLI:CZ:NS:2025:4.TDO.982.2024.1

Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. f) tr. ř. odmítl dovolání obviněného P. Č. podané proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci ze dne 28. 6. 2024, sp. zn. 31 To 194/2024, v trestní věci vedené u Okresního soudu v Liberci pod sp. zn. 4 T 67/2023.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Okresního soudu v Liberci ze dne 22. 3. 2024, sp. zn. 4 T 67/2023 (dále jen „soud prvního stupně“), byl obviněný P. Č. (dále jen „obviněný“, příp. „dovolatel“) uznán vinným zločinem neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 odst. 1, 3 alinea 1, 2 tr. zákoníku a přečinem krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a), odst. 2 tr. zákoníku (pod bodem 1), dále přečinem porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1, 2 tr. zákoníku (pod bodem 2), přečinem neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 odst. 1 tr. zákoníku (pod bodem 3), přečinem krádeže podle § 205 odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. zákoníku (pod body 2 až 4) a přečinem pohrdání soudem podle § 336 písm. b) tr. zákoníku (pod bodem 5). Podle skutkových zjištění se trestné činnosti dopustil tím, že ačkoli byl odsouzen rozsudkem Okresního soudu v České Lípě sp. zn.

5 Tm 26/2014 ze dne 22. 3. 2016, v právní moci dne 19. 4. 2016, mimo jiné pro provinění loupeže podle § 173 odst. 1 trestního zákoníku k souhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 7 let, který vykonal dne 27. 10. 2021, tak

1) dne 15. 12. 2021 v Liberci zapůjčil svůj mobilní telefon T. D., která do tohoto mobilního telefonu stáhla mobilní aplikaci SMART BANKING banky UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s., následně se T. D. přihlásila prostřednictvím uvedené aplikace do internetového bankovníctví k jejímu bankovnímu účtu č. XY, a poté se odhlásila, avšak tuto aplikaci z uvedeného mobilního telefonu neodinstalovala a mobilní telefon vrátila obviněnému, který se dne 17. 12. 2021 v Liberci neoprávněně a bez vědomí oprávněné majitelky do této mobilní aplikace SMART BANKING přihlásil, a z bankovního účtu č. XY neoprávněně příkazem k úhradě převedl finanční částku ve výši 10 000 Kč na svůj bankovní účet č. XY vedený u Komerční banky, a.s., vše ke škodě poškozené T. D.,

č. 53

Následně Nejvyšší soud zmínil skutkové děje, popsané pod body 2) až 5) výroku o vině.

2. Za trestnou činnost uvedenou pod bodem 1) rozsudku a za sbíhající se přečin krádeže podle § 205 odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. zákoníku, jímž byl obviněný shledán vinným rozsudkem Okresního soudu v Jablonci nad Nisou ze dne 18. 1. 2022, sp. zn. 1 T 88/2021, byl obviněnému podle § 234 odst. 3 tr. zákoníku za užití § 43 odst. 2 tr. zákoníku uložen souhrnný trest odnětí svobody ve výměře 3 let a 6 měsíců, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou. Současně podle § 43 odst. 2 tr. zákoníku soud zrušil výrok o trestu z rozsudku Okresního soudu v Jablonci nad Nisou ze dne 18. 1. 2022, sp. zn. 1 T 88/2021, jakož i všechna další rozhodnutí na tento výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Zároveň podle § 228 odst. 1 tr. ř. uložil soud obviněnému povinnost nahradit poškozené T. D. škodu ve výši 10 000 Kč.

3. Za trestnou činnost uvedenou pod body 2) až 5) rozsudku byl obviněnému podle § 178 odst. 2 tr. zákoníku za užití § 43 odst. 1 tr. zákoníku uložen úhrnný trest odnětí svobody ve výměře 15 měsíců. Pro výkon trestu byl obviněný podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou. Současně podle § 228 odst. 1 tr. ř. byla obviněnému uložena povinnost nahradit poškozené L. T. škodu ve výši 3 900 Kč. Zároveň byl poškozený V. Š. podle § 229 odst. 1 tr. ř. odkázán se svým nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

4. Týmž rozsudkem okresní soud naproti tomu podle § 226 písm. b) tr. ř. zprostil obviněného obžaloby pro skutek, který byl dále popsán, čímž měl spáchat přečin výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. zákoníku, neboť v obžalobě uvedený skutek není trestným činem.

5. Proti rozsudku soudu prvního stupně podali odvolání jak obviněný, tak státní zástupce. Obviněný jej formálně směřoval do všech jeho výroků mimo zprošťující výrok, tzn. i do výroků, které s ohledem na § 206c odst. 7 tr. ř. napadnout nebylo možné, neboť bylo ohledně nich přijato prohlášení viny obviněného. Materiálně jej ovšem směřoval toliko do výroku o vině pod bodem 1 a 3 a do výroků na ně navazujících. Státní zástupce Okresního státního zastupitelství v Liberci jej směřoval výhradně proti zprošťujícímu výroku, a to v neprospěch obviněného. Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci (dále také jako „soud druhého stupně“, popř. „odvolací soud“) o podaných odvoláních rozhodl rozsudkem ze dne 28. 6. 2024, sp. zn.

31 To 194/2024, tak, že podle § 258 odst. 1 písm. e), odst. 2 tr. ř. napadený rozsudek zrušil ve výrocích o uložených trestech a podle § 258 odst. 1 písm. b), c) tr. ř. ve zprošťujícím výroku a podle § 259 odst. 1 tr. ř. ve zprošťující části věc vrátil soudu prvního stupně, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodnul.

6. Odvolací soud dále podle § 259 odst. 3 tr. ř. obviněnému uložil za trestnou činnost pod bodem 1) rozsudku soudu prvního stupně podle § 234 odst. 3 tr. zákoníku za užití § 43 odst. 2 tr. zákoníku souhrnný trest odnětí svobody ve výměře 3 let, pro jehož výkon obviněného podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařadil do věznice s ostrahou. Současně podle § 43 odst. 2 tr. zákoníku zrušil výrok o trestu z rozsudku Okresního soudu v Jablonci nad Nisou ze dne 18. 1. 2022, sp. zn. 1 T 88/2021, jakož i všechna další rozhodnutí na tento výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo tímto zrušením, pozbyla podkladu. Za trestnou činnost pod body 2) až 5) rozsudku soudu prvního stupně uložil odvolací soud obviněnému podle § 178 odst. 2 tr. zákoníku za užití § 43 odst. 1 tr. zákoníku úhrnný trest odnětí svobody ve výměře 10 měsíců, pro jehož výkon obviněného podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařadil do věznice s ostrahou. Jinak zůstal napadený rozsudek nezměněn.

č. 53

II.

Dovolání a vyjádření k němu

7. Proti rozsudku odvolacího soudu ze dne 28. 6. 2024, sp. zn. 31 To 194/2024 (a podle obsahu dovolání rovněž ve spojení s rozsudkem soudu prvního stupně ze dne 22. 3. 2024, sp. zn. 4 T 67/2023) podal obviněný prostřednictvím obhájce dovolání směřující proti rozsudku soudu druhého stupně v celém jeho rozsahu, včetně výroku, kterým odvolací soud zrušil zprošťující výrok z rozsudku soudu prvního stupně. Dovolatel explicitně uplatnil dovolací důvody uvedené v § 265b odst. 1 písm. g) a h) tr. ř., neboť podle něj rozhodná skutková zjištění obecných soudů určující pro naplnění znaků trestného činu jsou jednak v rozporu s obsahem provedených důkazů a jednak jsou založena na důkazech procesně nepoužitelných a dále rozhodnutí obecných soudů spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Současně je přesvědčen, že je v této věci vyjma uvedených dovolacích důvodů dán také dovolací důvod, jímž je porušení jeho ústavně zaručených práv, jakožto zvláštní dovolací důvod ve smyslu ustálené judikatury Nejvyššího soudu a Ústavního soudu, přičemž odkazuje na nálezy Ústavního soudu ze dne 18. 8. 2004, sp. zn. [I. ÚS 55/04](#). Konkrétně namítá, že došlo k porušení jeho práva na spravedlivý proces ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, neboť odvolací soud nezrušil rozsudek soudu prvního stupně pro jeho nepřezkoumatelnost.

8. – 9. Obviněný ve vztahu k dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. k bodu 1) a 3) rozsudku soudu prvního stupně tvrdil, že se žádného protiprávního jednání nedopustil, což dále odůvodnil.

10. Navíc je obviněný přesvědčen, že se soud prvního stupně dopustil zcela zásadního procesního pochybení, neboť svá rozhodná skutková zjištění založil na procesně nepoužitelném důkazu, a to výpovědi poškozené, svědkyně D. Svědkyně totiž byla vyslechnuta v rámci hlavního líčení dne 15. 5. 2023, kterému byla od počátku, tedy od 8:43 hod., přítomna v sekci pro veřejnost. Byla tak přítomna i jeho výslechu, včetně výslechu svědků G. a B., a sama vypovídala až následně. Soud prvního stupně proto podle dovolatele jednoznačně porušil svou povinnost danou § 209 odst. 1 tr. ř., podle nějž má dbát na to, aby svědek ještě nevyslechnutý

nebyl přítomen při výslechu obviněného a jiných svědků. Má za to, že smyslem tohoto ustanovení je, aby svědecká výpověď nebyla nepříznivě ovlivněna předchozím průběhem hlavního líčení. Soud prvního stupně nepostupoval řádně podle § 205 odst. 1 tr. ř., neboť nezjistil, zda se dostavily osoby, které byly k hlavnímu líčení předvolány či vyzvány, nezjistil jejich totožnost a v této souvislosti neučinil další opatření – nevyzval svědka, aby opustil jednací síň. Na dané pochybení poukazoval jeho obhájce již v průběhu tohoto hlavního líčení. Soud tedy podle přesvědčení dovolatele zatížil řízení vážnou procesní vadou, pokud umožnil, aby byla poškozená D. přítomna zejména jeho výslechu, takže mohla upravit a korigovat svou výpověď v návaznosti na zjištěné a prakticky tak zcela znehodnotit význam své svědecké výpovědi. Ostatně to, že poškozený nemá právo být přítomen výslechu obviněného, dovodil Ústavní soud v usnesení ze dne 9. 11. 2004, sp. zn. [III. ÚS 587/04](#). Dovolatel je tedy toho názoru, že obecné soudy založily rozhodná skutková zjištění na procesně nepoužitelném důkazu.

č. 53

11. K tomu ještě obviněný doplňuje, že odvolací soud v rozporu s výše uvedeným uvedl, že žádné procesní vady řízení neshledal, přitom však sám v napadeném rozhodnutí vytýká soudu prvního stupně nedodržení § 209 odst. 1 tr. ř. (bod 13 odůvodnění). Podle odvolacího soudu zároveň toto jednoznačné porušení zákona, které sám potvrzuje, nezakládá nepoužitelnost tohoto důkazu. S tímto se ovšem dovolatel neztotožňuje. Zdůrazňuje i skutečnost, že sám odvolací soud pak prvostupňovému soudu vytknul stručnost v hodnocení důkazů a nevypořádání se s námitkami obhajoby, aniž by však tyto vady podle dovolatele jakkoli napravit a poskytl tak jeho právům potřebnou ochranu.

12. Ve vztahu ke skutku pod bodem 3 rozsudku soudu prvního stupně obviněný dále namítá, že se po provedeném dokazování nepodařilo určit osobu, která tento čin spáchala, k čemuž předložil další argumentaci.

13. V souvislosti s dovolacím důvodem podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. obviněný odkazuje na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 5. 2018, sp. zn. [4 Tdo 456/2018](#) (uveřejněné pod č. 8/2019 Sb. rozh. tr.), podle něž se za padělání platebního prostředku mj. při použití internetového bankovníctví považuje neoprávněné překonání ověřovacích metod, které odpovídá zfalšování podpisu příkazce. Pokud tedy podle Nejvyššího soudu pachatel po překonání bezpečnostních prvků pronikl do systému internetového bankovníctví a bez oprávnění vyplnil bankovní formulář platebního příkazu a příkaz následně odeslal, vytvořil tak padělaný platební prostředek a jeho jednání vykazuje znaky skutkové podstaty trestného činu podle § 234 odst. 3 alinea 1 tr. zákoníku. Obviněný pak namítá, že v předmětné věci nebyl nijak zajištěn ani znalecky zkoumán předmětný mobilní telefon svědkyně D. Nebyl tedy zjištěn jeho operační systém, způsob zabezpečení či ověřovací možnosti a metody například biometrického zabezpečení daného přístroje. Tyto skutečnosti zůstaly podle něj v řízení zcela neobjasněny. Z tohoto důvodu se k věci podle obviněného nemohl ani konkrétně vyjádřit znalec Ing. Václav Černý, neboť jak sám uvedl, platforma mobilního telefonu mu nebyla známa. Znalec dokonce jednoznačně uvedl, že dovolatel nijak technicky bezpečnostní prvky mobilního telefonu nepřekonal. Na základě toho tak podle dovolatele nemohla být obecnými soudy dovozena a jednáním dovolatele naplněna předmětná skutková podstata trestného činu.

14. Nakonec obviněný konstatuje, že rozsudek soudu prvního stupně byl zcela nepřezkoumatelný z důvodu absence jeho řádného odůvodnění. Soud prvního stupně podle

dovolatele zcela ignoroval a nijak se nevypořádal s jeho procesní obhajobou, na tuto nijak nereagoval a konečně pak tuto nikterak nevyvrátil. Odvolací soud toto pochybení soudu prvního stupně potvrdil, aniž by však na něj procesně řádně reagoval, a to postupem podle § 258 odst. 1 písm. a), b) tr. ř. Tento postup podle dovolatele zatěžuje rozhodnutí soudů nižších stupňů nepřezkoumatelností, umožňuje libovůli a je třeba jej hodnotit jako rozporné s právem obviněného na spravedlivý proces, k čemuž odkazuje na nálezný Ústavního soudu ze dne 3. 10. 2006, sp. zn. [I. ÚS 74/06](#). Shrnuje, že tímto postupem soudů nižších stupňů bylo zasaženo do jeho práva na spravedlivý proces ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

15. Závěrem dovolání proto navrhuje, aby Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci ze dne 28. 6. 2024, sp. zn. 31 To 194/2024, a zrušil také rozsudek Okresního soudu v Liberci ze dne 22. 3. 2024, sp. zn. 4 T 67/2023, a věc vrátil soudu prvního stupně, aby ji znovu projednal a rozhodl.

16. K dovolání obviněného se vyjádřila státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupkyně“) dne 9. 10. 2024, sp. zn. 1 NZO 724/2024. Úvodem stručně zrekapitulovala dosavadní průběh řízení, a především pak obsah podaného dovolání.

17. Státní zástupkyně předně uvádí, že námitky vyjádřené v dovolání uplatňuje obviněný v rámci své obhajoby prakticky již od samého počátku trestního řízení a vtělil je rovněž do svého řádného opravného prostředku, takže se jimi zabývaly jak soud prvního stupně, tak soud odvolací. Především je podle ní třeba odmítnout tvrzení obviněného, že by měl v předmětné věci existovat extrémní nesoulad mezi výsledky dokazování, z něj definovaným skutkovým stavem a jeho právním posouzením. Má za to, že veškeré námitky, které obviněný v této souvislosti vznáší, kvalitativně nepřekračují meze prosté polemiky s názorem soudů na to, jak je třeba jednotlivé důkazy posuzovat a jaký význam jim připisovat z hlediska skutkového děje.

18. V podrobnostech ve vztahu k jednání pod bodem 1) rozsudku soudu prvního stupně uvádí, že toto bylo prokázáno zejména výpovědí poškozené, svědkyň L., M. a G., dále znaleckým posudkem Ing. Černého a listinnými důkazy – zprávami z UniCredit Bank. Pokud jde o obhajobu obviněného, že to byla právě poškozená, která jej požádala o převedení částky na jeho účet a vybrání této částky, tak ta byla podle státní zástupkyně vyvrácena především výpovědí poškozené, která uvedla, že předmětný příkaz k úhradě nevytvořila, ani nežádala obviněného o převod částky z jejího účtu na jeho účet a k vytvoření příkazu k úhradě a převedení částky došlo bez jejího vědomí. Výpověď poškozené podle ní správně vyhodnotily soudy obou stupňů jako zcela věrohodnou, korespondující se všemi dalšími provedenými důkazy. Státní zástupkyně uvádí, že poškozená vypovídala v průběhu celého trestního řízení naprosto shodně, naproti tomu obviněný vypovídal diametrálně odlišně, používal různé verze události. Poškozená také vypovídala dříve, než byli ve věci vyslechnuti ostatní svědci, kteří stejně jako listinné důkazy její výpověď potvrdili. Obhajoba obviněného byla proto podle ní provedenými důkazy zcela vyvrácena.

19. Státní zástupkyně se vyjádřila k námitkám týkajícím se bodu 3) rozsudku soudu prvního stupně.

20. V zásadní shodě s názorem odvolacího soudu má státní zástupkyně za to, že meritorní rozhodnutí v této věci není zatíženo takovou vadou, kterou by bylo nutno a možno napravit cestou dovolání, přičemž deklarovaný důvod dovolání podle ní naplněn nebyl. Závěrem svého vyjádření tudíž navrhuje, aby Nejvyšší soud podané dovolání podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl, protože je zjevně neopodstatněné, přičemž vyjadřuje svůj souhlas s tím, aby bylo o dovolání rozhodnuto v neveřejném zasedání ve smyslu § 265r odst. 1 písm. c) tr. ř., a to i pro případ jiného rozhodnutí nežli jí navrhovaného.

21. Vyjádření státní zástupkyně Nejvyšší soud zaslal obhájci obviněného k případné replice, kterou však do dne vydání tohoto rozhodnutí neobdržel.

III.

Přípustnost dovolání

22. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) shledal, že je dovolání obviněného přípustné [§ 265a odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. ř.], bylo podáno osobou oprávněnou prostřednictvím obhájce, tedy podle § 265d odst. 1 písm. c) tr. ř. a v souladu s § 265d odst. 2 tr. ř., přičemž lhůta k podání dovolání byla ve smyslu § 265e tr. ř. zachována, a splňuje i obsahové náležitosti dovolání (§ 265f tr. ř.).

IV.

Důvodnost dovolání

23. Protože dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v § 265b tr. ř., bylo dále nutno posoudit, zda námitky vznesené obviněným naplňují jím uplatněné zákonem stanovené dovolací důvody, jejichž existence je současně nezbytnou podmínkou provedení přezkumu napadeného rozhodnutí dovolacím soudem podle § 265i odst. 3 tr. ř.

24. – 29. Nejvyšší soud uvedl obecné úvahy týkající se dovolacího řízení a uplatněných dovolacích důvodů.

30. – 32. Na základě výše zmíněných východisek přistoupil Nejvyšší soud k posouzení důvodnosti dovolání obviněného. Poté, co se Nejvyšší soud seznámil s obsahem napadeného rozsudku odvolacího soudu, s obsahem rozsudku soudu prvního stupně a rovněž s průběhem řízení, které předcházelo jejich vydání, musí konstatovat, že dovolací námitky obviněného, jejichž prostřednictvím namítá tzv. zjevný rozpor mezi rozhodnými skutkovými zjištěními a obsahem provedených důkazů, dále vadu tzv. procesně nepoužitelných důkazů, jakož i vadu nesprávného právního nebo jiného hmotněprávního posouzení věci, dovolacím důvodům podle § 265b odst. 1 písm. g) a h) tr. ř. částečně neodpovídají a částečně jim sice odpovídají, avšak jsou zjevně neopodstatněné. K jednotlivým dovolacím argumentům – v souladu s dikcí § 265i odst. 2 tr. ř. – Nejvyšší soud uvedl, že obviněný v podaném dovolání explicitně uplatnil dovolací důvod jednak podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., přičemž z jeho argumentace je patrné, že svým dovoláním míří na jeho první alternativu, tj. na vadu tzv. zjevného rozporu, a dále na jeho druhou alternativu, tj. na vadu tzv. procesně nepoužitelných důkazů.

33. – 38. Nejvyšší soud uvedl obecné úvahy týkající se namítaného zjevného rozporu mezi provedenými důkazy a skutkovými zjištěními ve smyslu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. a následně konstatoval, že související námitky obviněného nelze

považovat za relevantně uplatněné, neboť v té části, jejímž prostřednictvím míří na první alternativu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., nepřesahují pouhou polemiku obviněného s hodnocením provedených důkazů ze strany soudů nižších stupňů, a především pak se skutkovými zjištěními, která po tomto hodnocení soudy učinily.

39. Obviněný v podaném dovolání namítá také to, že soud prvního stupně svá rozhodná skutková zjištění založil na procesně nepoužitelném důkazu, a to výpovědi poškozené, svědkyně D. Podstata jeho dovolací argumentace je založena na tom, že svědkyně byla vyslechnuta v rámci hlavního líčení dne 15. 5. 2023, kterému byla od počátku, tedy od 8:43 hod., přítomna v sekci pro veřejnost. Byla tak přítomna výslechu samotného obviněného a dalších dvou svědků G. a B., a sama vypovídala až následně. Soud prvního stupně proto podle dovolatele jednoznačně porušil svou povinnost danou § 209 odst. 1 tr. ř., podle nějž má dbát na to, aby svědek ještě nevyslechnutý nebyl přítomen při výslechu obviněného a jiných svědků. Výslech svědkyně D. proto obviněný považuje za tzv. procesně nepoužitelný důkaz ve smyslu druhé alternativy dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

40. K problematice tzv. procesně nepoužitelných důkazů lze nejdříve uvést, že se musí jednat o procesní pochybení takového rázu, které má za následek nepoužitelnost určitého důkazu (typicky důkaz, který byl pořízen v rozporu se zákonem, např. věcný důkaz zajištěný při domovní prohlídce učiněné bez příkazu soudu, důkaz nezákonným odposlechem apod.), který ovšem musí být pro formulování skutkového stavu z hlediska naplnění zvolené skutkové podstaty podstatný, což znamená, že takové procesní pochybení může zakládat existenci extrémního rozporu mezi provedenými důkazy a zjištěným skutkovým stavem, a tudíž zakládat dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 6. 2016, sp. zn. [3 Tdo 791/2016](#), obdobně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 2. 2010, sp. zn. [7 Tdo 39/2010](#)).

41. Jak již bylo naznačeno, obviněný procesní nepoužitelnost výslechu svědkyně D. zakládá na porušení § 209 tr. ř. K tomu je nutno konstatovat, že podle § 209 odst. 1 věty první tr. ř. předseda senátu dbá o to, aby svědek ještě nevyslechnutý nebyl přítomen při výslechu obžalovaného a jiných svědků. Postup podle § 209 odst. 1 věty první tr. ř. znamená, že předseda senátu v rámci svých oprávnění k řízení hlavního líčení (§ 203 odst. 1 tr. ř.) po jeho zahájení a po zjištění totožnosti osob, které byly předvolány k hlavnímu líčení jako svědci, učiní opatření, aby tyto osoby ještě před přednesením obžaloby opustily jednací síň a dostavily se do ní na výzvu teprve v okamžiku, kdy má být započato s jejich výslechem. Svědci by tedy skutečně neměli být přítomni v jednací síni před svým výslechem, a to ani za situace, kdy zároveň mají v předmětném řízení postavení osoby poškozené (§ 43 tr. ř. a násl., dále rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 9. 11. 2004, sp. zn. [III. ÚS 587/04](#)).

42. Z pohledu ustanovení § 209 odst. 1 věty první tr. ř. se Nejvyšší soud následně zabýval tím, zda skutečnost, že toto ustanovení není dodrženo, tedy svědek byl přítomen před svým výslechem v jednací síni, má za následek procesní nepoužitelnost takového důkazu. Nejvyšší soud má za to, že samotné porušení ustanovení § 209 odst. 1 věty první tr. ř. nemá za následek, že by takový výslech svědka byl v daném řízení nepoužitelný a že by se jednalo o tzv. nezákonný důkaz ve smyslu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. v jeho druhé variantě. Předně je třeba uvést, že ustanovení § 209 odst. 1 věta první tr. ř. není kogentní, neboť je zde vyjádřeno, že předseda senátu dbá, nikoliv že musí zajistit, aby svědek

ještě nevyslechnutý nebyl přítomen při výslechu obžalovaného a jiných svědků. Lze mít za to, pokud soud rozhodne o výslechu určité osoby jako svědka teprve v průběhu hlavního líčení, nebrání provedení tohoto důkazu skutečnost, že osoba, která má být vyslechnuta jako svědek, byla přítomna dosavadnímu jednání. K této přítomnosti soud musí ovšem přihlížet při provádění výslechu takového svědka a při hodnocení jeho výpovědi, zejména z toho hlediska, zda výpověď svědka nebyla ovlivněna skutečnostmi probíranými při hlavním líčení, které bezprostředně vnímal (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 8. 6. 2016, sp. zn. [3 Tdo 692/2016](#), obdobně rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 24. 4. 2018, sp. zn. [6 Tdo 489/2018](#)). Okolnost, že se vyslýchaný svědek účastnil dosavadního projednávání věci v hlavním líčení, by měla být poznamenána v protokolu o hlavním líčení.

43. Z pohledu těchto shora prezentovaných závěrů je třeba uvést, že již odvolací soud si byl vědom skutečnosti, že soud prvního stupně nedodržel ustanovení § 209 odst. 1 větu první tr. ř., protože svědkyně D. byla přítomna výslechu obviněného i svědků B. a G., kteří však byli vyslýcháni k jiné trestné činnosti dovolatele. Tento soud ovšem zároveň akcentoval, že nešlo o záměr soudu prvního stupně, a popsal, za jakých okolností tato situace nastala (viz bod 13 odůvodnění rozsudku soudu druhého stupně). Odvolací soud zároveň uvedl, že obhájce obviněného sice namítá, že byl okresní soud na tuto situaci z jeho strany upozorněn, ale že ze záznamu z hlavního líčení je patrné, že k tomu došlo až ve chvíli, kdy již svědkyně byla vyslechnuta, a to přesto, že obviněný, na rozdíl od orgánů činných v trestním řízení, svědkyni osobně znal. Jinak vyjádřeno, odvolací soud sice připustil, že došlo k porušení shora citovaného ustanovení, ovšem dospěl k závěru, že důsledkem tohoto určitého pochybení není absolutní nepoužitelnost tohoto důkazu, jak se domnívá obviněný. Odvolací soud tedy v obecnosti uzavřel, že samotná skutečnost, že – a to nikoliv záměrně – došlo k porušení ustanovení § 209 odst. 1 věty první tr. ř., nezakládá nepoužitelnost takového důkazu. Zároveň ovšem akcentoval, že za takové situace je nutno zejména pečlivě hodnotit, zda výpověď svědkyně nebyla ovlivněna její přítomností v jednacím síni a v tomto případě relevantním výslechem obviněného. Následně se pak věrohodností svědkyně, a to i z výše uvedeného hlediska (blíže viz bod 16 odůvodnění rozsudku odvolacího soudu), odvolací soud zabýval, přičemž dospěl k závěru, že její výpověď je věrohodná, neboť ji podporují i další provedené důkazy. Z pohledu tohoto závěru akcentoval i skutečnost, že poškozená vypovídala dříve, než byli ve věci vyslechnuti ostatní svědci, kteří se mohli k věci vyjádřit a jejichž výslech navrhoval i dovolatel, navíc věrohodnost její výpovědi podporují i provedené listinné důkazy. Obhajoba obviněného byla proto podle tohoto soudu provedenými důkazy zcela vyvrácena. S tímto závěrem se Nejvyšší soud zcela ztotožnil. Nad rámec shora uvedeného je také nutno poukázat na skutečnost, že z provedených důkazů (viz např. výpovědi svědkyně L., svědka J.) vyplývá, že svědkyně bezprostředně po zjištění, že došlo k odčerpání peněz z jejího účtu, hovořila o tom, že jí peníze zmizely z účtu. Pokud se obviněný dovolává toho, že již v minulosti měla poškozená poslat peníze na účet jiné osoby, tak z tohoto nelze dovodit její nevěrohodnost, neboť tuto situaci matka poškozené objasnila (poškozená měla neplatnou kartu a nová jí ještě nebyla doručena), navíc její matka o tom věděla, tedy poškozená to před ní netajila.

44. Obviněný v podaném dovolání uplatnil také, jak již bylo uvedeno, dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. Konkrétně namítá, že nedošlo k tomu, že by bez souhlasu oprávněného uživatele zpřístupnil platební prostředek a že nepřekonal žádné bezpečnostní prvky, aby pronikl do internetového bankovníctví, takže nepadělal platební prostředek. Tuto námitku zakládá na tom, že ve věci nebyl znalecky zkoumán předmětný mobilní telefon, takže

nebylo objasněno, zda překonal bezpečnostní prvky předmětného telefonu. Lze mít za to, že tato námitka je založena fakticky na nesouhlasu se skutkovými zjištěními soudů nižších stupňů, takže ji lze podřadit pod zvolený dovolací důvod jen s jistou dávkou tolerance. Navíc uplatněná argumentace je velmi kusá.

45. Přesto považuje Nejvyšší soud za vhodné uvést následující. Předně je třeba zdůraznit, že ustanovení § 234 tr. zákoníku obsahuje čtyři základní skutkové podstaty. První skutková podstata je uvedena v odstavci 1, druhá v odstavci 2 a v odstavci 3 jsou uvedeny dvě samostatné skutkové podstaty. Obviněný byl uznán vinným zločinem neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 odst. 1, 3 alinea 1, 2 tr. zákoníku. Tohoto zločinu se dopustí pachatel, který sobě nebo jinému bez souhlasu oprávněného uživatele opatří, zpřístupní, přijme nebo přechovává platební prostředek, který umožňuje výběr hotovosti nebo převod peněžních prostředků anebo virtuálních aktiv používaných namísto peněžních prostředků (dále jen „platební prostředek“) a který náleží jinému (odst. 1) a který padělal nebo pozměnil platební prostředek v úmyslu použít jej jako pravý nebo platný a padělaný prostředek užil jako pravý (odst. 3). Z právní věty rozsudku soudu prvního stupně se pak podívá, že podle soudů si jednak obviněný bez souhlasu oprávněného uživatele zpřístupnil platební prostředek, který náleží jinému (§ 234 odst. 1 tr. zákoníku), jednak padělal nebo pozměnil platební prostředek v úmyslu použít jej jako pravý nebo platný a padělaný prostředek užil jako pravý (§ 234 odst. 3 alinea 1 a 2 tr. zákoníku).

46. Zpřístupnění zahrnuje zajištění dispozice s platebním prostředkem jiného, aniž by byl takový platební prostředek třetí osobou držen na podkladě opatření, přijetí nebo přechovávání. Taková možnost je zejména u elektronických platebních prostředků, tedy elektronických platebních karet nebo u elektronických peněz, kde je možno za určitých podmínek užít elektronického platebního prostředku tzv. na dálku, aniž by byl fyzicky předložen, a provádět operace i bez fyzického držení takového elektronického platebního prostředku (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník. Komentář. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 3032, marg. č. 14.). K trestnosti postačí pouhé jednání pachatele spočívající v tom, že sobě nebo jinému opatří, zpřístupní, přijme nebo přechovává platební prostředek jiného. Trestný čin podle § 234 odst. 1 tr. zákoníku je tedy dokonán již takovým opatřením, zpřístupněním, přijetím či přechováváním platebního prostředku jiného bez souhlasu oprávněné osoby.

47. Pokud se týká § 234 odst. 3 tr. zákoníku, je třeba uvést, že toto ustanovení, jak již bylo naznačeno, upravuje dvě samostatné skutkové podstaty. Alinea 1 spočívá v tom, že pachatel sám nebo jako spolupachatel platební prostředek padělá nebo pozmění v úmyslu použít jej jako pravý nebo platný, bez ohledu na to, zda jej též jako pravý nebo platný pak použije. Čin je v tomto případě dokonán již vyhotovením padělaného nebo pozměněného platebního prostředku v naznačeném úmyslu, bez ohledu na to, jak s ním poté naloží (pokud by pachatel uvedeným způsobem jednal bez specifického úmyslu udat jej jako pravý nebo platný, šlo by o trestný čin podle § 234 odst. 2 tr. zákoníku; k tomu viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník. Komentář. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 3037, marg. č. 22.). Alinea 2 spočívá v tom, že padělaný nebo pozměněný platební prostředek použije jako pravý nebo platný, tj. vykoná jakékoli jednání, jehož důsledkem je zneužití takového platebního prostředku ve smyslu jeho určení podle povahy konkrétního padělaného nebo pozměněného platebního prostředku, a to aniž sám jako pachatel nebo spolupachatel tento platební prostředek padělal nebo pozměnil. Jde tedy o veškerá jednání, která jsou relevantní z právního hlediska, jímž se padělky

platebních prostředků používají podle povahy svého konkrétního určení (např. u platebních karet k výběru hotovosti z bankomatu nebo k platbám za zboží a služby, u příkazů k zúčtování k úhradě nebo k inkasní formě placení). Trestný čin je v tomto případě dokonán až použitím padělaného nebo pozměněného platebního prostředku jako pravého nebo platného (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník. Komentář. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 3037, marg. č. 22.). Jestliže pachatel sám nebo jako spolupachatel platební prostředek padělá nebo pozmění v úmyslu použít jej jako pravý nebo platný, dopouští se pouze trestného činu podle § 234 odst. 3 alinea 1 tr. zákoníku, i když jej pak použije, neboť jde jen o realizaci úmyslu použít jej jako pravý nebo platný, který zde byl již v době jeho padělání nebo pozměnění a je důvodem právní kvalifikace podle odstavce 3 (srov. k tomu i dikci § 234 odst. 2 tr. zákoníku, dále rozhodnutí uveřejněné pod č. 27/2001-I Sb. rozh. tr. a ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník. Komentář. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 3037, marg. č. 22.).

48. Paděláním platebního prostředku se pak rozumí mimo jiné vyplnění či vyhotovení platebního prostředku bez oprávnění (viz rozhodnutí uveřejněné pod č. [8/2019](#) Sb. rozh. tr.). U listinných příkazů k úhradě jde o případy, kdy pachatel např. zfalšuje příkaz k úhradě tím, že napodobí podpis disponenta s účtem, zatímco při použití internetového bankovníctví a při transakcích uskutečněných v jeho rámci (např. vyplnění a následné odeslání bankovního formuláře platebního příkazu) je podpis disponenta účtu při ověřování jeho totožnosti nahrazen různými zabezpečovacími metodami, mezi které patří mimo jiné i kombinace přístupového hesla a potvrzovacích (autorizačních) kódů zasílaných peněžním ústavem disponentovi na mobilní telefon, který je provázán s konkrétním účtem. Podpis příkazce je tak nahrazen použitím těchto ověřovacích metod a jejich neoprávněné překonání odpovídá zfalšování podpisu příkazce. Jestliže pachatel po překonání bezpečnostních prvků pronikl do systému internetového bankovníctví a bez oprávnění vyplnil bankovní formulář platebního příkazu a příkaz následně odeslal, vytvořil tak padělaný platební prostředek a jeho jednání vykazuje znaky skutkové podstaty trestného činu neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 odst. 3 alinea 1 tr. zákoníku (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník. Komentář. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 3038, marg. č. 23.).

49. Jak již bylo naznačeno, obviněný ve vztahu k dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. zpochybňuje naplnění § 234 odst. 3 tr. zákoníku, přičemž konkrétně tvrdí, že nepadělal platební prostředek. Zde je ovšem třeba zdůraznit, že ze skutkových zjištění soudu prvního stupně, se kterými se ztotožnil soud druhého stupně a kterými je Nejvyšší soud při posuzování důvodnosti dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. vázán, je zřejmé, že obviněný se přihlásil do mobilní aplikace poškozené neoprávněně, tedy bez jejího souhlasu, přičemž v této mobilní aplikaci zadal neoprávněný příkaz k platbě z jejího účtu na svůj soukromý účet vedený u Komerční banky. Z pohledu skutkových zjištění zároveň není pochyb o tom, že obviněný musel neoprávněně překonat bezpečnostní zajištění předmětné bankovní aplikace, kterou si poškozená stáhla za jeho souhlasu do jeho mobilního telefonu a kterou poškozená po nahlédnutí do bankovní aplikace z tohoto telefonu neodinstalovala, neboť poškozená mu nesdělila přihlašovací údaje a toto ani obviněný netvrdí. Zároveň není pochyb o tom, že mu ani neudělila souhlas s tím, aby do této mobilní aplikace přistupoval a činil v ní jakékoliv úkony.

50. Z pohledu skutkových zjištění není pochyb o tom, že obviněný jednak musel překonat bezpečnostní zajištění, protože jinak se do bankovní aplikace nemohl dostat, jak vyplývá

z vyjádření znalce Ing. Černého (viz bod 22 odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně), který i popsal, jak to mohl obviněný fakticky učinit za situace, když mobilní aplikace, tzv. smart banking, byla instalována do jeho mobilního telefonu. Samotná skutečnost, že se nepodařilo přesně objasnit, jaký konkrétní způsob použil k překonání bezpečnostního zajištění (předmětný mobilní telefon nebyl již k dispozici), není pro naplnění skutkové podstaty podle § 234 odst. 3 alinea 1 tr. zákoníku podstatná a nevylučuje trestní odpovědnost obviněného. Rozhodující je, že obviněný neměl jednak prokazatelně souhlas s přístupem do předmětné bankovní aplikace, takže do ní přistoupil neoprávněně, ale ani souhlas a oprávnění s vyplněním příkazu k úhradě částky ve výši 10 000 Kč z účtu poškozené na svůj účet. Přesto tento vyplnil a následně autorizoval jako osoba oprávněná s účtem nakládat, ačkoliv takovou osobou fakticky nebyl. Neoprávněné vyplnění tohoto příkazu a jeho autorizace obviněným, jako osobou oprávněnou k tomuto úkonu, ačkoliv fakticky takovou osobou nebyl, představuje padělání platebního prostředku. Takto mohl postupovat jen proto, že neoprávněně vstoupil do této mobilní aplikace, a zneužil toho, že tato mobilní aplikace byla nainstalována do jeho mobilního telefonu (viz vyjádření znalce Ing. Černého, bod 23 odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně, bod 17 odůvodnění rozsudku soudu druhého stupně) a nebyla poškozenou odinstalována. V tomto směru také nelze pominout okolnosti, za kterých byla provedena předmětná platba, pokusy o další platby a skutečnost, že došlo k vymazání historie plateb, což vyvrací obhajobu obviněného. Proto v tomto směru nebylo možno této dovolací argumentaci přisvědčit.

51. Přesto shledal dovolací soud podané dovolání částečně důvodné, a to právě ve vztahu k naplnění dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., neboť soudy nižších stupňů uzavřely, že obviněný naplnil všechny znaky skutkové podstaty podle § 234 odst. 3 tr. zákoníku v jeho 1 i 2 alinea. Zde je ovšem namístě zdůraznit, že pokud obviněný padělal platební prostředek v úmyslu použít jej jako pravý nebo platný, dopouští se jen trestného činu podle § 234 odst. 3 alinea 1 tr. zákoníku, nikoliv i alinea 2, přestože jej následně použije, neboť z jeho strany se jedná o realizaci úmyslu použít tento padělaný platební prostředek jako pravý nebo platný, který zde byl již v době jeho padělání nebo pozměnění a je důvodem právní kvalifikace podle § 234 odst. 3 tr. zákoníku (blíže viz rozhodnutí uveřejněné pod č. [27/2014](#) Sb. rozh. tr.). Proto lze mít za to, že soudy nižších stupňů pochybily, pokud jeho jednání mimo jiné kvalifikovaly podle obou alinea § 234 odst. 3 tr. zákoníku, ač ho měly kvalifikovat toliko jako zločin neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 odst. 3 alinea 1 tr. zákoníku. Proto v tomto směru považuje Nejvyšší soud podané dovolání důvodné.

52. Následně se Nejvyšší soud musel zabývat tím, zda naznačené pochybení týkající se nesprávné právní kvalifikace vyžaduje kasaci předmětného rozhodnutí v rámci dovolacího řízení, či nikoliv. Nejvyšší soud dospěl k závěru, že nikoliv, neboť zrušení předmětného rozhodnutí by nemohlo nijak ovlivnit postavení obviněného, který naplnil všechny znaky zločinu neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 odst. 3 alinea 1 tr. zákoníku, takže i po zrušení a nápravě zjištěného pochybení by byl ohrožen stejným trestem odnětí svobody. Z pohledu tohoto závěru také nelze pominout, že trest za předmětný skutek mu byl uložen na samé spodní hranici zákonné trestní sazby ustanovení § 234 odst. 3 tr. zákoníku, takže by náprava naznačeného pochybení nemohla vést k závěrům o případném uložení mírnějšího trestu. Zároveň otázka, která by měla být řešena, není po právní stránce zásadního významu a byla již v minulosti opakovaně vyložena.

53. Lze tedy uzavřít, že napadená rozhodnutí nejsou zatížena vadou, která by byla podřaditelná pod obviněným uplatněné dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. V případě dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. je podané dovolání částečně důvodné, ovšem jeho projednání by nemohlo zásadně ovlivnit postavení obviněného a otázka, která by měla být z podnětu tohoto dovolání řešena, není zásadního právního významu, jak již bylo konstatováno.

V.

Závěrečné zhodnocení Nejvyššího soudu

54. Vzhledem ke shora naznačeným závěrům Nejvyšší soud podané dovolání obviněného odmítl v neveřejném zasedání podle § 265i odst. 1 písm. f) tr. ř. Pokud jde o rozsah odůvodnění tohoto usnesení, odkazuje se na ustanovení § 265i odst. 2 tr. ř., podle něhož „v odůvodnění usnesení o odmítnutí dovolání Nejvyšší soud jen stručně uvede důvod odmítnutí poukazem na okolnosti vztahující se k zákonnému důvodu odmítnutí“.

č. 54

Vydání osoby podléhající ukrajinským mobilizačním předpisům na Ukrajinu není nepřípustné z důvodu podle § 91 odst. 1 písm. o) z. m. j. s.

Vydání do ciziny

§ 91 odst. 1 písm. o) z. m. j. s.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 11. 6. 2024, sp. zn. [14 To 62/2024](#), ECLI:CZ:VSPH:2024:14.TO.62.2024.1

Vrchní soud v Praze zamítl stížnost vyžádaného I. K. proti usnesení Městského soudu v Praze, ze dne 16. 4. 2024, sp. zn. Nt 421/2023.

Odůvodnění:

1. Napadeným usnesením Městský soud v Praze (dále jen městský soud) rozhodl, že podle § 95 odst. 1 zák. č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních (dále jen z. m. j. s.) je přípustné vydání vyžádaného k trestnímu stíhání do Ukrajiny na základě žádosti Generální prokuratury Ukrajiny adresované Ministerstvu spravedlnosti České republiky ze dne 15. 9. 2023, č. j. 19/1/2-29720-23, a zatýkacího rozkazu č. 595/276/17 ze dne 9. 3. 2023 vydaného Okresním soudem ve městě Buchach, Ternopilská oblast, pro trestný čin úmyslného těžkého ublížení na zdraví podle článku 121 části 1 trestního zákoníku Ukrajiny, kterého se měl vyžádaný dopustit jednáním podrobně popsáním ve výroku napadeného usnesení. O přípustnosti vydání bylo rozhodnuto za současného přijetí záruk uvedených v žádosti Generální prokuratury Ukrajiny adresované Ministerstvu spravedlnosti České republiky ze dne 15. 9. 2023, č. j. 19/1/2-29720-23, přičemž znění záruk městský soud citoval ve výroku napadeného usnesení.

2. V odůvodnění usnesení městský soud uvedl, že o vydání vyžádaného rozhodoval na základě návrhu státní zástupkyně Městského státního zastupitelství (dále jen státní zástupkyně). Ta podala dne 26. 1. 2024 návrh na vyslovení nepřípustnosti vydání vyžádaného k trestnímu stíhání na Ukrajinu z důvodu uvedeného v § 91 odst. 1 písm. o) z. m. j. s. Tento návrh dne 26. 1. 2024 vzala zpět, a to s ohledem na novelizaci zákona č. 65/2022 Sb. o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny, vyvolaným invazí vojsk Ruské federace (dále jen *lex Ukrajina*), neboť novelizací provedenou zákonem č. 454/2023 Sb. došlo s účinností k 1. 1. 2024 ke změnám v otázce realizace vydávání osob na Ukrajinu. Posléze státní zástupkyně novým návrhem ze dne 22. 2. 2024 navrhla městskému soudu, aby rozhodl o přípustnosti vydání vyžádaného na Ukrajinu.

3. Městský soud konstatoval, že měl k dispozici žádost Generální prokuratury Ukrajiny o vydání vyžádaného adresovanou Ministerstvu spravedlnosti ČR ze dne 15. 9. 2023, č. j. 19/1/2-29720-23, včetně přiložených extradičních materiálů. Zjištění učiněná z těchto písemností shrnul

v odstavcích 8 až 18 odůvodnění napadeného usnesení. Zmínil, že písemnosti obsahují podrobný popis procesního postupu orgánů činných v trestním řízení na Ukrajině, jakož i odkaz na platné právní předpisy této země. Dále informaci, že trestní odpovědnost nebyla podle tamní platné legislativy promlčena. Součástí extradiční žádosti je také poskytnutí záruk z ukrajinské strany (viz výrok napadeného usnesení).

4. Z příloh žádosti o extradici městský soud především poukázal na dodatek k žádosti o vydání opatřený překladem, ve kterém je vysvětleno, v jakém rozsahu jsou omezeny orgány Ukrajiny v dodržování svých povinností podle mezinárodních smluv po dobu ozbrojené agrese Ruské federace proti Ukrajině a vyhlášení stanného práva na Ukrajině. Dále na usnesení ze dne 9. 3. 2023 č. 595/276/17, vydané Okresním soudem Buchach v Ternopilské oblasti, o předběžném opatření ve formě zadržení vyžádaného, kde je uveden rovněž popis jednání, pro které je vyžádaný stíhán, a dále skutečnost, že po vyžádaném bylo dne 2. 9. 2017 vyhlášeno mezinárodní pátrání. Popis trestného jednání byl vyžádanému sdělen též v usnesení ze dne 20. 12. 2016 o oznámení podezření. Dále městský soud poukázal na znění podstatných ustanovení trestních předpisů Ukrajiny a potvrzení ohledně běhu promlčecí doby ze dne 24. 8. 2023. Též na osvědčení o důkazech opatřených ukrajinskými orgány, které potvrzují podezření ze spáchání trestného činu. Zmínil také písemnost potvrzující, že vyžádaný je státním občanem Ukrajiny, ze dne 25. 8. 2023.

5. Obsáhle citoval z odůvodnění návrhu státní zástupkyně ze dne 22. 2. 2024. Konstatoval, že státní zástupkyně uvedla, že jí nejsou známy překážky uvedené v § 91 odst. 1 písm. a) až písm. n) z. m. j. s. Pečlivě se zabývala posouzením přípustnosti vydání vyžádaného z hlediska překážek uvedených v § 91 odst. 1 písm. o) a písm. p) z. m. j. s. Pokud jde o překážku spočívající v tom, že by vydání vyžádaného bylo v rozporu s mezinárodními závazky vyplývajícími pro Českou republiku z mezinárodních úmluv v oblasti lidských práv a základních svobod, státní zástupkyně odkázala na relevantní právní předpisy, judikaturu a stanoviska, jakož i na sdělení týkající se problematiky vydávání osob na Ukrajinu, tedy dokument zpracovaný odborem azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra ve spolupráci s mezinárodním odborem trestním Ministerstva spravedlnosti a mezinárodním odborem Nejvyššího státního zastupitelství nazvaný „Možnost realizace extradice a trestu vyhoštění na území Ukrajiny v kontextu probíhajícího ozbrojeného konfliktu v důsledku agrese Ruské federace proti Ukrajině“ (dále jen zpráva o Ukrajině). Za zásadní považovala skutečnost, že novelizací byl vypuštěn § 6 odst. 6 *Lex Ukrajina*, což je podle názoru státní zástupkyně nutno vykládat tak, že nyní již není bráněno jakékoliv formě nedobrovolného návratu.

6. Městský soud poukázal i na to, jak se státní zástupkyně vypořádala s otázkou, do jaké míry jsou ohrožena lidská práva vyžádaného včetně toho, do jaké míry je možné ochranu lidských práv (a to především práva na život) dostatečně efektivně zajistit přijetím nabízených záruk ze strany Generální prokuratury Ukrajiny, s ohledem na skutečnost, že část území Ukrajiny se nachází ve válečném konfliktu. V té souvislosti se státní zástupkyně zabývala otázkou posouzení tzv. reálného nebezpečí, jakožto ustáleného pojmu vytvořeného judikaturou ESLP. Upozornila na článek 3 Úmluvy proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání z roku 1984 (dále jen Úmluva) či závazky upravené v článku 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, tj. právo na spravedlivý proces.

7. Státní zástupkyně nepochybovala, že záruky nabízené Generální prokuraturou Ukrajiny jsou hodnověrné, dostatečné a kontrolovatelné ze strany České republiky. O dostatečném vysokém stupni ochrany ostatních lidských práv a základních svobod neměla státní zástupkyně pochybnosti, vycházejí z veřejně přístupných informací o monitorovacích misích mezinárodních organizací. Své úvahy opřela též o již zmíněnou zprávu o Ukrajině, která byla zpracována ke dni 19. 2. 2024.

8. Státní zástupkyně tedy dospěla k závěru, že vydání vyžádaného do jeho domovského státu nebrání žádné právní překážky, především ty podle § 91 odst. 1 písm. o) až písm. p) z. m. j. s., a proto městskému soudu navrhla, aby rozhodl, že vydání vyžádaného k trestnímu stíhání na Ukrajinu je přípustné.

č. 54

9. Městský soud v odůvodnění napadeného usnesení citoval také stanovisko vyžádaného. Ten se svým vydáním na Ukrajinu nesouhlasí. V písemném vyjádření uvedl, že popsaného jednání se nedopustil a nesouhlasí s ním. Celá kauza byla zfalšována policisty, kteří chtěli úplatek. Ke skutku mělo dojít v roce 2015, přičemž od té doby normálně cestoval a až v roce 2023 najednou zjistil, že je v pátrání. Na Ukrajině stále trvá válka a vyžádaný je přesvědčen, že by byl okamžitě po vydání poslán do bojů na frontu. Ke své osobě uvedl, že v České republice dostal vízum a dočasnou ochranu, žije s manželkou a nezletilým synem na ubytovně v XY a žije se jako dělník. Nebylo proti němu vedeno jiné trestní řízení, nebyl soudně trestán ani ve výkonu trestu. Podle jeho názoru není Ternopilská oblast bezpečná, probíhá ostřelování celé Ukrajiny. Zná mnoho svých kamarádů z Ternopilské oblasti, kteří byli nedobrovolně mobilizováni do ukrajinské armády a zná konkrétně pět případů, kdy byli jeho známí usmrceni v souvislosti s válkou, a další případy zranění. Se svým vydáním by nesouhlasil ani v případě, že by na Ukrajině válka neprobíhala.

10. Jakými úvahami dospěl městský soud k závěru, že vydání vyžádaného je přípustné, vysvětlil v odstavcích 40 a následujících. Konstatoval, že z již uvedené zprávy o Ukrajině vyplývá, že dočasná ochrana není podle z. m. j. s. ani podle trestního zákoníku sama o sobě důvodem nepřípustnosti extradice nebo uložení či realizace trestu vyhoštění. Ke dni 1. 1. 2024 je konflikt na území Ukrajiny lokalizovaný, bez zásadních dynamických změn, a netýká se bezprostředně celého území Ukrajiny. Samotná přítomnost osoby v těch oblastech Ukrajiny, které nejsou bezprostředně ohroženy ruskou agresí, nevede k riziku vážné újmy ve smyslu principu non-refoulement. Poukázal i na to, že novelizací *Lex Ukrajina* s účinností od 1. 1. 2024 došlo ke změnám v otázce realizace vydávání osob s dočasnou ochranou na Ukrajinu. Zdůraznil, že i nadále je nutno dbát procesních záruk při extradici osob, které stanovil ESLP svou judikaturou za současného posouzení skutečností *ex nunc*. Uzavřel, že je nutno každý jednotlivý případ posoudit individuálně, zejména s přihlédnutím k místu přesunu vyžádané osoby a k zárukám, které poskytly kompetentní ukrajinské orgány.

11. Městský soud připomněl, že Ministerstvo spravedlnosti v březnu 2022, tedy po rozpoutání válečné agrese Ruské federace, zaujalo stanovisko, že vydávání osob na Ukrajinu není možné, a to především s ohledem na zcela nepředvídatelnou bezpečnostní situaci a nejistoty ohledně kontroly území znemožňující výkon pravomocí ukrajinských úřadů. Došlo tedy k plošnému pozastavení všech forem nedobrovolných návratů na území Ukrajiny, zahrnující též realizaci trestů vyhoštění či správního vyhoštění. Právním základem takové nepřípustnosti pak bylo ustanovení § 91 odst. 1 písm. o) z. m. j. s. V důsledku již výše uvedené novelizace *Lex Ukrajina*

je ovšem s účinností od 1. 1. 2024 možné realizovat tresty vyhoštění na Ukrajinu i v případech, že byla osobám v České republice udělena dočasná ochrana. Tím došlo k posunu stávajícího stavu, kdy již neplatí plošné pozastavení jakýchkoliv nedobrovolných návratů na Ukrajinu a není tím ani vyloučena možnost vydání osoby na Ukrajinu k trestnímu stíhání nebo výkonu trestu odnětí svobody. Zásadním je zkoumání, zda ve smyslu ustanovení § 91 odst. 1 písm. o) z. m. j. s. není vydání v rozporu se závazky vyplývajícími pro Českou republiku z mezinárodních smluv o lidských právech a základních svobodách.

12. Z toho důvodu věnoval městský soud největší pozornost vysvětlení, proč neshledal ani důvod nepřipustnosti vydání podle § 91 odst. 1 písm. o) z. m. j. s., tedy že by vydáním vyžádaného Česká republika porušila své závazky vyplývající z mezinárodních lidskoprávních úmluv. Ve shrnutí relevantních předpisů a ustálené judikatury zmínil jako základní Úmluvu v článku 3. Konstatoval, že tento článek zakotvuje práva, která nelze za žádných okolností derogovat, a představuje základní pilíř hodnot demokratických společností, které tvoří Radu Evropy. Judikatura ESLP dále v tomto ohledu požaduje, aby zacházení hrozící cizinci dosáhlo alespoň minimálního stupně závažnosti za současného prokázání toho, že existují závažné a ověřené důvody se domnívat, že vyžádané osobě hrozí skutečné riziko, že s ní bude zacházeno v cílové zemi v rozporu s článkem 3 Úmluvy. Podle městského soudu lze shrnout, že vyžádaná osoba musí mít nějaké zvláštní charakteristiky, pro které by zrovna ona měla ve své domovské zemi čelit riziku újmy, nicméně čím horší je obecná bezpečnostní situace v dané zemi, tím méně stačí u vyžádané osoby oněch zvláštních charakteristik, tedy tato první podmínka se oslabuje. Ve vztahu k ozbrojenému konfliktu může být tato podmínka považována za prokázanou v těch nejextrémnějších případech obecného násilí, kdy ozbrojený konflikt dosáhne natolik vysoké úrovně, že existují závažné důvody se domnívat, že civilista by byl v případě vrácení do dotyčné země, nebo případně regionu, vystaven, z důvodu své pouhé přítomnosti na území této země nebo regionu, reálnému nebezpečí uvedeného ohrožení.

13. Městský soud se tedy v odstavcích 54 a 55 odůvodnění napadeného usnesení zabýval otázkou bezpečnosti osob ve vazbě nebo ve výkonu trestu na Ukrajině. Vyšel přitom z vyjádření Ministerstva spravedlnosti Ukrajiny č. 47851/123146-30-23/12.1.3 ze dne 10. 11. 2023, podle něhož se bezpečnost osob omezených na svobodě považuje za nejvyšší prioritu při stanném právu. Celkový počet krytů pro civilní ochranu pokryje přibližně 80 % vězeňské populace. Pro případ ohrožení života a zdraví jsou osoby omezené na svobodě v souladu s platnými předpisy evakuovány. V současné době nejsou žádné osoby omezené na svobodě drženy ve vazebních a vězeňských zařízeních, která se nacházejí v blízkosti oblastí, kde probíhají vojenské operace.

14. V odstavcích 56 až 58 odůvodnění napadeného usnesení se městský soud podrobně zabýval způsoby, jakými dochází na Ukrajině k výkonu vojenské služby. Zdůraznil, že z ukrajinských právních předpisů vyplývá, že občané Ukrajiny, kteří vykonávají trest v zařízeních pro výkon trestu nebo na které byla použita donucovací opatření zdravotnického charakteru, nepodléhají registraci na odvodních místech.

15. Pozornost věnoval i tomu, že vyžádaný je žádán za účelem trestního stíhání v Ternopilské oblasti na západě Ukrajiny. Z výše uvedené zprávy o Ukrajině citoval, že tato oblast je jednou z nejbezpečnějších na celé Ukrajině, leží na západě Ukrajiny a je identifikována jako jedna z oblastí s nejmenším výskytem mimořádných událostí. Civilní infrastruktura nebyla,

s výjimkou 7 incidentů (z toho poslední v květnu 2023), narušena. Úroveň zásobování, služeb a přístupu ke zdravotní péči či elektřině je stabilní. Základní zboží je dostupné, tato dostupnost může být omezena v době vyhlášení protiletectvého poplachu. Z hlediska civilních bojů se v roce 2023 situace na Ukrajině stabilizovala na linii na východě a jihovýchodě země, střety mezi ruskými a ukrajinskými jednotkami probíhají v oblastech Charkovské, Luhanské, Doněcké, Záporožské a Chersonské. Ačkoliv jsou ruské síly schopny ostřelovat celé ukrajinské území, vzdušné útoky míří primárně do okolí linie bojů a případně do míst s kritickou infrastrukturou.

č. 54

16. Městský soud v té souvislosti zmínil, že se zabýval obsahem diplomatických záruk, tedy tím, zda jsou dostatečně konkrétní a zda jejich obsah eliminuje rizika, která byla zjištěna v souvislosti s válečnou agresí ze strany Ruské federace na území Ukrajiny. Konstatoval, že nabídnuté diplomatické záruky směřovaly především k otázce spravedlivého procesu a plnění požadavků vyplývajících z mezinárodních úmluv. Jde o záruky, že trestní řízení proti vyžádanému není zaměřeno na stíhání z politických důvodů nebo z důvodu rasy, náboženství nebo národnosti, že vyžádaný bude stíhán jen pro trestný čin, pro který by byl vydán a nebude deportován ani předán do třetí země, bude mu přiznáno právo na spravedlivý proces, na obhajobu a pomoc právníka, pokud bude uvězněn, pak nebude vystaven jakémukoliv zacházení ohrožujícímu jeho fyzickou nebo mentální integritu a podmínky uvěznění nebudou nelidské nebo ponižující, a bude mu poskytnut volný přístup k adekvátní lékařské péči. Za významné ve vztahu k aktuální situaci na Ukrajině přitom městský soud považoval nabízené doplnění těchto záruk v tom smyslu, že trestní řízení proti vyžádanému bude prováděno na území významně odlišném (vzdáleném) od oblasti aktivního nepřátelství Ruské federace, v Ternopilské oblasti, a že pokud by svoboda vyžádaného byla omezena zadržením, bude umístěn do centra předběžného zadržení co nejbližší konání trestního řízení, tedy Ternopilské oblasti. V případě žádosti ze strany příslušných úřadů České republiky pak může být výše uvedené omezující opatření související se zadržením realizováno v instituci umístěné více na západ, tedy ještě dál od oblastí aktivního nepřátelství.

17. Městský soud shrnul, že považuje poskytnuté záruky a podklady k jednání, jehož se měl vyžádaný dopustit, za dostačující. Podle jeho názoru lze opodstatněně očekávat standardní postup dodržování lidských práv a jejich respektování, včetně pravidel spravedlivého procesu a akceptovatelného režimu zacházení s uvězněným. Trestní stíhání navíc bude prováděno v oblasti mimo probíhající boje válečného konfliktu. Garance a záruky městský soud vyhodnotil jako nikoliv toliko formální nebo proklamativní, nýbrž důvěryhodné. Neshledal žádné konkrétní důvody pro to, aby těmto zárukám nebylo možno důvěřovat či je zpochybňovat. Uvedl, že nesplnění garancí a záruk by navíc do budoucna mohlo vést k oslabení mezinárodní prestiže Ukrajiny a k tomu, že by o jejich budoucích žádostech o vydání osob k trestnímu stíhání mohlo být rozhodnuto negativně.

18. Městský soud proto rozhodl o přípustnosti vydání vyžádaného k trestnímu stíhání na Ukrajinu, neboť za současného přijetí záruk vyžadující strany došlo k rozptýlení pochybností o možné nepřípustnosti vydání s ohledem na § 91 odst. 1 písm. o), případně p) z. m. j. s., a nebyly zjištěny ani žádné jiné důvody nepřípustnosti vydání ve smyslu § 91 odst. 1 z. m. j. s.

19. Proti tomuto usnesení podal vyžádaný v zákonné lhůtě stížnost. V písemném odůvodnění stížnosti, které bylo zpracováno obhájcem vyžádaného, jsou stížnostní důvody podřazeny

pod celkem devatenáct bodů. Podle vyžádaného je nutno především na celou problematiku nahlížet optikou ochrany základních lidských práv a svobod. Zdůraznil, že na Ukrajině je vedena válka. Ukrajina sice nabídla záruky a možná tyto záruky i dodrží, ovšem Ruská federace se těmito zárukami na ukrajinském území řídit nebude. Podle vyžádaného nelze na problematiku nahlížet tak, že je Ukrajina rozdělena na dvě části, tedy bezpečnou a nebezpečnou. Uprchlíci pocházejí ze všech částí Ukrajiny, i ze západních oblastí, a mezinárodní právo chrání i tyto osoby, neboť válka se týká celého území. Poukázal na to, že věznice disponují kryty jen pro 80 % odsouzených, přičemž i toto číslo může být dle jeho názoru značně nadsazené oproti realitě. Navíc Ternopilská oblast, kam má být vydání vyžádaného realizováno, zaznamenala jen v roce 2023 sedm raketových útoků. Toto číslo může být nově podstatně vyšší, protože Ruská federace již vede likvidační válku, která se dotýká celého území Ukrajiny. Zmínil též, že Ukrajina není na seznamu tzv. bezpečných zemí s odkazem na vyhlášku č. 289/2023 Sb.

č. 54

20. Vyžádaný poukázal i na to, že došlo ke změně ukrajinských právních předpisů týkajících se vojenské služby a tyto změny se promítají do ukrajinského trestního práva. V současnosti již nejde jen o připravovaný zákon, jak uváděl městský soud.

21. Jako na zásadní skutečnost poukázal vyžádaný na své aktuální osobní poměry. V České republice má plné zázemí, práci a rodinu, která na něm závisí též po materiální stránce. Není proti němu vedeno jiné trestní řízení, nebyl odsouzen a vede zde řádný život.

22. Vyžádaný závěrem navrhl, aby stížnostní soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil nalézacímu soudu k dalšímu projednání.

23. Vrchní soud v Praze (dále jen vrchní soud) v souladu s ustanovením § 147 odst. 1 tr. ř. přezkoumal správnost výroku napadeného usnesení i řízení, které vydání usnesení předcházelo. Konstatuje, že městský soud rozhodoval o přípustnosti vydání vyžádaného na základě návrhu státní zástupkyně ze dne 22. 2. 2024, tedy kompetentního orgánu, který mu byl předložen spolu s extradičními materiály poskytnutými vyžadující stranou. Městský soud nařídil veřejné zasedání k projednání návrhu na den 17. 4. 2024. Veřejného zasedání se vyžádaný účastnil osobně, měl právo vypovídat a možnost se vyjádřit i k prováděným listinným důkazům. Vyžádaný je zastoupen advokátem. Vrchní soud tak neshledal v řízení před městským soudem, ale ani v předchozím předběžném šetření, žádné vady, které by mohly mít vliv na správnost rozhodnutí.

24. Vrchní soud také zastává názor, že městský soud provedl dokazování v rozsahu potřebném pro rozhodnutí. Nepochybil, když zamítl návrh vyžádaného na doplnění dokazování vyžádáním přípravy ukrajinského zákona č. 11079, podle něhož by osoby ve výkonu trestu měly být mobilizovány. Městský soud správně dospěl k závěru, že šlo o v té době připravovaný zákon, přičemž z dostupných zpráv z mediálního prostoru měla být i případná mobilizace založena na principu dobrovolnosti.

25. Jak již bylo uvedeno, městský soud velmi podrobně vysvětlil, jakými úvahami dospěl k závěru, že není naplněn žádný z důvodů nepřípustnosti vydání podle § 91 odst. 1 z. m. j. s. Vrchní soud konstatuje, že úvahy městského soudu mají podklad v provedených důkazech. Vyžádaný ve stížnosti zdůraznil především nutnost pečlivě posoudit riziko potenciálně hrozící újmy jako důležitý aspekt celé věci. Dále uvedl, že nechce být v případě vydání odveden

do výkonu vojenské služby, čehož se velmi obává. Zároveň se bojí být ve výkonu trestu či jiném dočasném omezení svobody v zemi, kde Ruská federace podniká raketové útoky.

26. Vrchní soud se proto musí zabývat problematikou nepřipustnosti vydání vyžádaného podle § 91 odst. 1 písm. o) a p) z. m. j. s. Podle těchto ustanovení je vydání osoby do cizího státu nepřipustné, bylo-li by v rozporu se závazky vyplývajícími pro Českou republiku z mezinárodních smluv o lidských právech a základních svobodách [písmeno o)], nebo je-li důvodná obava, že by osoba, o jejíž vydání jde, byla v cizím státě vystavena pronásledování z důvodu svého původu, rasy, náboženství, pohlaví, příslušnosti k určité národnosti nebo jiné skupině, státního občanství nebo pro své politické názory či jiných obdobných důvodů nebo že by se zhoršilo její postavení v trestním řízení nebo při výkonu nepodmíněného trestu odnětí svobody anebo ochranného opatření spojeného se zbavením osobní svobody [písmeno p)]. U obou zmíněných důvodů nepřipustnosti vydání jde o zákonné vyjádření zásady non-refoulement, tedy zásady nenavrácení, jejíž podstatou je zákaz státu navrátit cizince do jiného státu, v němž by byl ohrožen jeho život nebo osobní svoboda na základě jeho rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité společenské vrstvě či politického přesvědčení, případně by mu hrozilo, že bude porušeno jeho právo na život nebo že bude vystaven mučení nebo podrobován nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu nebo by mu zjevně hrozilo popření práva na osobní svobodu či práva na spravedlivý proces. Tento zákaz se plně uplatní při posuzování jakéhokoli návratu cizince, jestliže hrozí porušení zásady nenavrácení. Není podstatné, zda jde o vyhoštění nebo extradici (např. rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 4. 9. 2014 ve věci stížnosti č. [140/10](#) Trabelsi proti Belgii, bod 116).

27. Jak již bylo uvedeno výše, obecně pro stanovení kritérií zásady non-refoulement jde v první řadě o skutečnost, že vyžádaná osoba musí mít nějaké zvláštní charakteristiky, pro které by zrovna ona měla ve své domovské zemi čelit riziku újmy, jde tedy klasicky například o osoby patřící či hlásící se k utiskovanému menšinovému etniku, osoby, jejichž politické názory se neslučují s ideologickým vedením země a za toto je hrozící předpoklad pronásledování, či osoby odlišné sexuální orientace. V případě vyžádaného žádný takový předpoklad nebyl shledán. Pokud u vyžádané osoby takové zvláštní charakteristiky nejsou, je nutno přihlédnout k obecné bezpečnostní situaci v dané zemi, kdy čím horší je bezpečnost, tím více je oslaben vliv osobních charakteristik. Při kritické a extrémní situaci v dané zemi může být úplně vymizelý, neboť ESLP v takovém případě dovedl, že pouhý pobyt vyžádaného, který nemá žádné dané zvláštní charakteristiky, na takovém území či v regionu sebou nese riziko ohrožení jeho základních lidských práv.

28. Pokud hrozí takové porušení zákazu špatného zacházení ve vztahu k osobám, jež mají být vydány, mohou reálnost nebezpečí takového jednání snížit (diplomatické) záruky vyžadujícího státu. Tyto záruky jsou ujednáním mezi dvěma státy, jimiž stát, který přijímá osobu, poskytuje státu, který osobu vydává, záruku, že s vydávanou osobou bude jednáno v souladu s podmínkami stanovenými v tomto ujednání, resp. podle závazků stanovených mezinárodním právem. Současně se na tyto záruky lze spolehnout pouze tehdy, jsou-li vhodným, a především účinným prostředkem k odstranění nebezpečí, jež hrozí vydávané osobě, a zároveň lze-li je v dobré víře považovat za spolehlivé. Tato spolehlivost se posuzuje prostřednictvím 11 kritérií vyplývajících z judikatury Evropského soudu pro lidská práva, které stanovil též Ústavní soud České republiky [srov. rozsudek [Othman \(Abu Qatada\) proti Spojenému království](#), bod 189; nález sp. zn. [II. ÚS 2299/19](#), bod 82]. Zejména to znamená posoudit, (1) zda má příslušný soud

možnost seznámit se s podmínkami diplomatických záruk, (2) zda jsou záruky dostatečně konkrétní, nebo naopak vágní a příliš obecné, (3) kdo záruky poskytl a zda je tato osoba oprávněna zavazovat přijímající stát, (4) vydala-li záruky ústřední vláda přijímajícího státu, zda lze očekávat, že jimi budou vázány i místní úřady, (5) zda se záruky vztahují na zacházení, které je v přijímajícím státě v souladu se zákonem či nikoli, (6) zda záruky poskytl smluvní stát Rady Evropy, (7) délku a význam dvoustranných vztahů přijímajícího a vydávajícího státu, včetně toho, zda přijímající stát v minulosti dodržoval podobně poskytnuté záruky, (8) zda lze ověřit dodržení uvedených záruk objektivním způsobem prostřednictvím diplomatických či jiných monitorujících mechanismů, včetně nerušeného přístupu k právním zástupcům dotčené osoby, (9) zda je v přijímajícím státě efektivní systém ochrany proti mučení, včetně toho, zda je ochoten spolupracovat s mezinárodními monitorujícími mechanismy (zahrnujícími i neziskové organizace zabývající se ochranou lidských práv na mezinárodní úrovni) a zda je ochoten vyšetřovat tvrzení o mučení a za mučení odpovědné osoby potrestat, (10) zda byla dotčená osoba v minulosti vystavena špatnému zacházení v přijímajícím státě a (11) zda již zkoumaly spolehlivost poskytnutých záruk vnitrostátní soudy ve vydávajícím státě, který je smluvní stranou Úmluvy.

29. Výše uvedené závěry nastínil i Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 14. 12. 2022, sp. zn. [II. ÚS 1199/22](#), na nějž vyžádaný ve stížnosti poukázal. Tímto nálezem Ústavní soud založil obecný rámec posuzování přípustnosti vydání vyžádaných osob ve vztahu k aktuálnímu probíhajícímu válečnému konfliktu na Ukrajině. Zdůraznil zde především nutnost individuálního posouzení každého jednotlivého případu. Jak sám Ústavní soud ovšem uvedl, tento nálezn nelze vykládat tak, že by probíhající válečný konflikt po dobu jeho trvání bez dalšího vylučoval možnost vydávání osob na Ukrajinu. Nutno je také zmínit, že nálezn Ústavního soudu se týkal vydání občana Ruské federace do jeho domoviny, takže v tomto ohledu jde o odlišnou situaci. Ústavní soud se tedy v tomto kontextu zabýval významem diplomatických záruk poskytnutých Ruskou federací vzhledem k probíhajícímu konfliktu, ovšem také zdůraznil, že přípustnost vydání osoby není závislá na členství dožadujícího státu v Radě Evropy či jeho vázanosti Úmluvou. Jde pouze o možné záruky, které při rozhodování soudu o přípustnosti vydání musí být zohledněny společně s dalšími rozhodnými okolnostmi.

30. Lze tedy shrnout, že i po zhodnocení výše nastíněných kritérií vrchní soud neshledal důvod nepřípustnosti vydání vyžádaného na Ukrajinu. Byť si je pochopitelně vědom závažnosti válečného konfliktu na daném území, musí připustit, že v současné době je konflikt vyvolaný agresí Ruské federace dlouhodobě stagnující a soustředí se stále na kritické východní a jihovýchodní regiony Ukrajiny. Situace na Ukrajině je dlouhodobě a podrobně monitorována mezinárodními pozorovateli. V legislativě České republiky došlo na základě všech zjištěných poznatků z posledních měsíců válečného konfliktu k určitému uvolnění pravidel, které se projevilo výše uvedenou novelizací *lex* Ukrajina, ale také vypracováním výše zmíněné zprávy o Ukrajině.

31. Městský soud se v odůvodnění napadeného usnesení podrobně zabýval způsoby, jakými dochází na Ukrajině k výkonu vojenské služby, neboť šlo o jednu z námitek vyžádaného. Vrchní soud dává vyžádanému za pravdu, že došlo ke změně ukrajinských právních předpisů, které se dotýkají vojenské služby a odvodů a tyto změny jsou již platné. Konkrétně se jedná o novelu trestních předpisů zahrnující zavedení institutu podmíněného předčasného propuštění osob z výkonu trestu za jejich přímou účast na obraně země, ochraně její nezávislosti a územní

celistvosti. Tato novela vstoupila v platnost 19. 5. 2024 a je tedy skutečně nyní možno prolomit obecnou výše uvedenou a dříve platnou zásadu, že osoby ve výkonu trestu či obecně odsouzené za trestné činy byly vyřazeny z vojenské evidence. Nově zavedený článek 81-1 trestního zákoníku Ukrajiny stanoví, že „v době mobilizace a/nebo stanného práva může soud osobám ve výkonu trestu omezení svobody nebo odnětí svobody na určitou dobu povolit podmíněné předčasné propuštění k výkonu vojenské služby na základě smlouvy.“ Je tedy zjevné, že nejde o nedobrovolný odvod osob ve výkonu trestu proti jejich vůli, naopak je zachován princip dobrovolnosti výměnou za možnost dosáhnout podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Vyžádanému tedy ani přes tyto změny nehrozí, že bude proti své vůli odveden k výkonu vojenské služby. Tuto námitku tedy vrchní soud neshledal důvodnou.

č. 54

32. K námitce vyžádaného, že Ukrajina není zařazena do seznamu bezpečných zemí, vrchní soud konstatuje, že vyhláška č. 289/2023 Sb. pouze novelizuje vyhlášku č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon o azylu, konkrétně § 86 odst. 4 tohoto zákona. Takto vydaný seznam bezpečných zemí tedy má význam v řízení o udělení mezinárodní ochrany. Podmínky rozhodování o přípustnosti vydání vyžádaného jsou upraveny z. m. j. s., jakož i mezinárodními smlouvami a soudy se při jejich aplikaci řídí také judikaturou ESLP a Ústavního soudu. Výše bylo vysvětleno, že při rozhodnutí o přípustnosti vydání vyžádaného bylo postupováno plně v souladu s těmito prameny.

33. Námitka vyžádaného, že v České republice žije řádným životem a má zde rodinné zázemí, směřuje k důvodu nepřípustnosti vydání, který je upraven v § 91 odst. 1 písm. c) z. m. j. s. Městský soud se v odůvodnění napadeného usnesení omezil pouze na strohé konstatování, že vyžádaný není osobou, která by byla vzhledem k okolnostem uvedeným v zákoně vydáním nepřiměřeně postižena. Vrchní soud doplňuje, že citované zákonné ustanovení je výrazem zásady přiměřenosti. Je třeba zdůraznit, že vydání vyžádaného vždy představuje výrazný zásah do jeho života. V souladu s tímto zákonným ustanovením je třeba zvážit na jedné straně oprávněný zájem na tom, aby žádný trestný čin nezůstal nepotrestán, a na straně druhé přiměřenost zásahu do života vyžádaného v souvislosti se zajištěním tohoto požadavku. Důvody nepřiměřenosti takového zásahu mohou být humanitární, například nízký věk vyžádané osoby. Případně důvody osobní, například nepříznivý zdravotní stav. Žádný takový důvod u vyžádaného zjištěn nebyl. Eventuálně může nepřiměřenost zásahu do života vydávané osoby být způsobena i důvody rodinnými. Podle judikatury ESLP však jen ve zcela výjimečných případech, jako v situaci řešené rozsudkem ESLP ve věci Nasri proti Francii z 13. 7. 1995 č. [19465/92](#). Šlo o vyhoštění hluchoněmého a negramotného muže, který neovládal znakovou řeč a byl schopen komunikovat jen s členy rodiny. Ani podobné výjimečné okolnosti v případě vyžádaného vrchní soud neshledal. Dospěl tak k závěru, že intenzita zásahu do života vyžádaného v případě jeho vydání, nemůže převýšit zájem na tom, aby byla řádně projednána trestní věc vyžádaného, který je stíhán pro závažný násilný delikt. Důvod nepřípustnosti vydání podle citovaného zákonného ustanovení proto neshledal.

34. Vrchní soud tedy ve všech ohledech sdílí stejný názor s městským soudem a v ostatním odkazuje na argumentaci uvedenou městským soudem v odůvodnění napadeného usnesení. Dodává, že obecně lze říct, že za více než dva roky trvání válečného konfliktu na Ukrajině je v současnosti konflikt stagnující s tím, že oblasti západní Ukrajiny, kam spadá i Ternopilská oblast, jsou válečným konfliktem zasaženy jen málo. Došlo též k posunu v právních předpisech

a rozhodovací praxi soudů od prostého „nevydávát za žádnou cenu“ k uvolnění ve smyslu nutnosti zkoumat každý jednotlivý případ individuálně s přihlédnutím k osobě vyžádaného a situaci v konkrétním místě, kam bude vyžádaný umístěn.

35. Záruky poskytnuté kompetentním orgánem Ukrajiny lze mít dle vrchního soudu za důvěryhodné a není důvod pochybovat o tom, že orgány, které ujištění poskytly, je míní zcela vážně a zasadí se o to, aby ve věci vyžádaného svým závazkům dostály. Vrchní soud nemá informace o tom, že by v obdobných případech bylo postupováno jinak.

36. Stížnost vyžádaného proto byla jako nedůvodná zamítnuta.

č. 55

Soud České republiky, který podle § 310 odst. 1 a § 130 odst. 2 z. m. j. s. rozhoduje o započítání doby zbavení osobní svobody obviněného na území jiného státu Evropské unie do nepodmíněného trestu odnětí svobody uloženého uznaným cizozemským rozhodnutím, je povinen vycházet ze zápočtu doby omezení osobní svobody (např. doby vazby nebo domácího vězení) do uvedeného trestu učiněného soudem tohoto státu.

Právní styk s cizinou

§ 310 odst. 1 a § 130 odst. 2 z. m. j. s.

č. 55

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 7. 2024, sp. zn. [14 To 89/2024](#), ECLI:CZ:VSPH:2024:14.TO.89.2024.1

Vrchní soud v Praze zamítl stížnost odsouzeného A. H. proti usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 4. 7. 2024, sp. zn. 1 T 1/2024.

Odůvodnění:

1. Usnesením Krajského soudu v Plzni ze dne 4. 7. 2024, č. j. 1 T 1/2024-87, bylo rozhodnuto, že podle § 310 odst. 1 a § 130 odst. 2 zák. č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, se odsouzenému jménem A. H. do nepodmíněného trestu odnětí svobody v trvání šesti let a šesti měsíců, který mu byl uložen rozsudkem Fővárosi Törvényszék (Soudu hlavního města) v Budapešti ze dne 7. 10. 2021, sp. zn. 31.B.274/2020/149, ve spojení s rozsudkem Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság (Soudu hlavního města, Odvolacího soudu) v Budapešti ze dne 10. 2. 2022, sp. zn. 4.Bf.334/2021/65, jenž nabyl právní moci dne 10. 2. 2022 a byl v České republice uznán rozsudkem Krajského soudu v Plzni ze dne 20. 3. 2024, č. j. 1 T 1/2024-24, započítává doba zbavení osobní svobody na území Maďarské republiky v celkové délce jednoho roku, osmi měsíců a dvaceti tří dnů, tedy celkem 628 dnů.

2. Při určení doby, která se odsouzenému započítává do zmíněného trestu odnětí svobody, postupoval krajský soud podle osvědčení týkajícího se odsouzeného H. ze dne 6. 9. 2022, v němž se uvádí, že úplná délka zbavení osobní svobody ke dni 6. 9. 2022 činí 1 rok, 8 měsíců a 23 dní (celkem 628 dní). Tomu koresponduje i sdělení Ministerstva spravedlnosti Maďarské republiky, že po datu 10. 2. 2022 nebyl odsouzený A. H. podroben žádnému omezení osobní svobody.

3. Proti uvedenému usnesení podal v zákonem stanovené době odsouzený stížnost, v níž poukázal na to, že byl omezen na svobodě různými formami od 29. 10. 2018, kdy byl zadržen a vzat do vazby a omezen na osobní svobodě, až do doby 10. 2. 2022, kdy rozhodl odvolací soud kolem 12 hodiny a rozsudek nabyl právní moci a kolem 16 hodiny, kdy mu byl policií sejmuto hlídací náramek.

4. Zásadní problém v usnesení je podle odsouzeného ten, že Krajský soud v Plzni se domnívá stejně jako v přípisu z Maďarska, že od 29. 10. 2018 do 10. 2. 2022 uběhlo přesně 1 rok 8 měsíců a 23 dnů, kdežto odsouzený se domnívá, že uběhly 3 roky, 3 měsíce, 1 týden a 6 dní nejméně. Z usnesení Krajského soudu není zřejmé, jestli započítává všechny dny nebo jen některé, ale pokud by nezapočítával všechny, pak by měl soud odůvodnit, které dny započítává, které ne a proč.

5. S rozhodnutím o zápočtu vazby odsouzený nesouhlasí, nesouhlasí s odůvodněním a zároveň nesouhlasí s tím, že krajský soud ignoruje maďarské rozsudky, ve kterých jsou uvedeny všechny dny, ve kterých byl odsouzený omezen na osobní svobodě, a tyto dny jsou přesně vymezeny, zda šlo o vazbu či domácí vězení s různým rozsahem omezení.

6. Krajský soud místo toho, aby vycházel z rozsudků maďarských soudů, vychází z osvědčení z 6. 9. 2022, které je učiněno na základě výkladu maďarských zákonů, podle kterých se nezapočítává některá vazba ani některé domácí vězení. Odsouzený byl zbaven osobní svobody mnohem déle, a to od 29. 10. 2018 do 10. 2. 2022 a zároveň se jednalo o kombinaci vazby a omezení volného pohybu domácího vězení. Omezení volného pohybu bylo v kombinaci omezení pobytu v bytě, v přilehlé čtvrti, v městské čtvrti nebo více čtvrtí nebo v oblasti Budapešti, což bylo zabezpečováno elektronickým náramkem připnutým ke kotníku nohy.

7. V maďarských pravomocných rozsudcích je uvedeno, že odsouzený byl omezený na svobodě a zbavení osobní svobody bylo:

- 29. 10. 2018 do 31. 12. 2019 (vazba),
- od 1. 1. 2020 do 8. 1. 2020 (domácí vězení),
- od 9. 1. 2020 do 6. 2. 2020 (vazba),
- od 7. 2. 2020 do 12. 2. 2020 (domácí vězení),
- od 13. 2. 2020 do 11. 3. 2020 (vazba),
- od 12. 3. 2020 do 10. 2. 2022 (domácí vězení).

8. Rozdíl, který vznikl mezi dobou uvedenou v usnesení, proti kterému odsouzený brojí, a mezi skutečnou dobou, na kterou byl odsouzený A. H. zbaven osobní svobody, vznikl tím, že Krajský soud v Plzni převzal výpočet od maďarských soudů, který byl učiněn podle maďarských zákonů, nikoliv podle českých zákonů, které jsou v této věci diametrálně odlišné (§ 61 tr. zákoníku).

9. V maďarském rozsudku ze dne 7. 10. 2021, sp. zn. 31.B.274/2020/149, je hned v prvním odstavci po identifikaci odsouzeného toto: „v zajišťovací vazbě od 29. 10. 2018 do 31. 10. 2018, ve vazbě do 31. 12. 2019, pod trestním dohledem na konkrétní adrese od 1. 1. 2020 do 8. 1. 2020, ve vazbě od 9. 1. 2020 do 6. 2. 2020, pod trestním dohledem na konkrétní adrese od 7. 2. 2020 do 12. 2. 2020, ve vazbě od 13. 2. 2020 do 11. 3. 2020, pod trestním dohledem na konkrétní adrese do 17. 9. 2020.“

10. Poslední část věty zní: „od té doby pod trestním dohledem na správním území Budapešti“, což znamená, že od 17. 9. 2020 až do pravomocného odsouzení odvolacího rozsudku byl odsouzený v domácím vězení, které bylo v tuto dobu omezeno na území Budapešti. Odsouzený po celou tuto dobu byl pod dohledem policie nadále v bytě, který mu byl určen, případně, který nahlásil, a stále měl elektronický náramek na kotníku u nohy. Elektronický náramek byl odsouzenému sundán 10. 2. 2022 po vyhlášení odvolacího rozsudku a po jeho nabytí právní moci a tím mu skončilo omezení jeho osobní svobody a jeho domácí vězení.

11. Ve spojení s rozsudkem odvolacího soudu ze dne 10. 2. 2022, sp. zn. 4. BF. 334/2021/65, který nabyl právní moci téhož dne, je uvedeno na první straně předposledního odstavce toto: „do doby uloženého trestu odnětí svobody se všem 3 obžalovaným započítává doba v trestním dohledu ode dne vyhlášení rozsudku soudu prvního stupně do současnosti.“ (7. 10. 2021-10. 2. 2022). Podle toho, co je uvedeno v rozsudcích maďarských soudů, tak odsouzený A. H. vykonal nejméně 3 roky 3 měsíce 1 týden a 6 dní.

12. Odsouzený proto požádal odvolací soud, aby zrušil napadené usnesení a vrátil věc zpět Krajskému soudu v Plzni k vydání nového usnesení, a s ohledem na to, že nejsou respektovány pokyny Vrchního soudu v Praze, jej zároveň požádal o změnu senátu v této věci.

13. Vrchní soud v Praze na podkladě shora uvedené stížnosti přezkoumal výrok napadeného usnesení, včetně řízení, které jeho vyhlášení předcházelo, a neshledal stížnost důvodnou.

14. Pro úplnost se uvádí, že v dané věci již Vrchní soud v Praze rozhodoval a usnesením ze dne 9. 5. 2024, sp. zn. 14 To 57/2024, podle § 149 odst. 1 písm. b) tr. ř. zrušil usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 2. 4. 2024, č. j. 1 T 1/2024-31, a věc vrátil krajskému soudu k novému projednání a rozhodnutí s odůvodněním, že bude třeba, aby si soud připojil spis, ve kterém se rozhodovalo o uznání zmíněných rozsudků, a případně pochybnosti o délce doby, která má být započtena, si odstranil vyžádáním dodatkových informací od příslušného maďarského orgánu.

15. Jak již v předchozím usnesení vrchní soud konstatoval, pro posouzení stížnosti v dané věci nebylo podstatné to, že ve věci rozhodoval asistent předsedy senátu, ten je k tomu oprávněn podle § 36a odst. 5 zák. č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, a podle § 12 zák. č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství a o změně souvisejících zákonů.

16. Jako správný shledal vrchní soud výrok napadeného usnesení též po jeho věcném přezkoumání. Pro posouzení doby, kterou je třeba do trestu odnětí svobody započítat, měl krajský soud k dispozici jak osvědčení vydané podle rámcového rozhodnutí Rady 2009/299/SVV ze dne 27. 11. 2008, o uplatňování zásady vzájemného uznávání rozsudků v trestních věcech, které ukládají trest odnětí svobody nebo opatření spojená se zbavením osobní svobody, za účelem jejich výkonu v Evropské unii, tak i již shora uvedené sdělení Ministerstva spravedlnosti Maďarské republiky z 5. 6. 2024 a spis Krajského soudu v Plzni sp. zn. 1 Nt 3701/2023, ve kterém se rozhodovalo o uznání shora uvedených rozsudků maďarských soudů.

17. Krajský soud v odůvodnění napadeného usnesení správně uvedl, že odsouzenému se do uloženého trestu započítává doba uvedená ve shora citovaném osvědčení s tím, že z vyjádření maďarského Ministerstva spravedlnosti vyplývá mechanismus přepočtu

jednotlivých způsobů omezení ve formě „domácího vězení“ na nepodmíněný trest odnětí svobody, a krajský soud se necítí oprávněn tento přepočít jakkoliv přezkoumávat nebo zpochybňovat. Blíže se k tomu dále nevyjádřil a to je patrně příčinou, proč jeho usnesení bylo ze strany odsouzeného napadeno stížností.

18. Podle § 130 odst. 2 zák. č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, soud rozhodne o započítání části trestu uloženého uznaným cizozemským rozhodnutím, která byla vykonána v cizím státu, do trestu, který má být vykonán na území České republiky. Do nepodmíněného trestu odnětí svobody se započte též doba strávená v uznávací vazbě, ve vazbě pro týž skutek v cizím státu a doba převozu k výkonu trestu do České republiky. K tomu je třeba dodat, že v návaznosti na přijetí zákona č. 104/2013 Sb., došlo zákonem č. 105/2013 Sb. k novelizaci trestního zákoníku, spočívající kromě jiného v tom, že § 92 tohoto zákona byl doplněn o nový odstavce 4 upravující zápočet předběžné, předávací a vydávací vazby do trestu odnětí svobody v téže věci podle zákona č. 104/2013 Sb. Není důvodu nezapočítávat do trestu odnětí svobody i opatření nahrazující vazbu, pokud to zákon ve vnitrostátně vedeném trestním řízení připouští. Podobně postupovaly i maďarské justiční orgány, které do doby trestu odnětí svobody v dané věci započítaly i tzv. trestní dohled, tedy institut podobný povinnosti zdržovat se ve svém obydlí nebo jeho části v rámci dohledu probačního úředníka podle českého práva, byť v daleko rozvolněnější podobě. Podstatné jsou v této souvislosti výroky uvedené jak v rozsudku Soudu hlavního města v Budapešti ze dne 7. 10. 2021, sp. zn. 31.B.274/2020/149, tak v rozsudku Soudu hlavního města, Odvolacího soudu v Budapešti ze dne 10. 2. 2022, sp. zn. 4.Bf.334/2021/65, na které ve své stížnosti odkazuje i odsouzený, o zápočtu doby trestního dohledu do uložených trestů. Poněkud nejasně formulované výroky vysvětluje odpověď maďarského Ministerstva spravedlnosti z 5. 6. 2024, podle kterého „se do uloženého trestu odnětí svobody A. H. započítává doba, kterou obžalovaný strávil ve vazbě a pod trestním dohledem vykonávaným v určeném objektu, resp. zařízení, a to tak, že pět dní strávených pod trestním dohledem se rovná jednomu dni odnětí svobody, zatímco jeden den vazby (zadržovací a vyšetřovací) se rovná jednomu dni odnětí svobody.“.

19. Pokud vyjdeme z konkretizace dob, kdy v dané věci byl odsouzený v Maďarsku ve vazbě a ve výkonu trestního dohledu, pak je zřejmé, že vazba trvala celkem 1 rok, 119 dní a trestnímu dohledu se odsouzený podroboval 1 rok a 336 dní. Krácením posledně uvedené doby pěti a připočtení doby trvání vazby se dospěje k 1 roku a 262 dnům, k 1 roku, 8 měsícům a 23 dnům. Z toho vyplývá, že odsouzený počet dnů, kdy se podroboval vazbě nebo trestnímu dohledu, určil ve své stížnosti správně, pouze zapomněl na to, že dny výkonu trestního dohledu se započítávají podle rozhodnutí maďarských soudů pouze jednou pětinou.

20. Jak již v odůvodnění napadeného usnesení uvedl krajský soud, nepřísluší mu přezkoumávat nebo zpochybňovat zápočet trestního dohledu, jak jej určily maďarské soudy. Zmíněný výpočet provedl vrchní soud jen z toho důvodu, aby objasnil odsouzenému, že zápočet byl proveden správně. Skutečnost, že klíč zápočtu určuje soud samostatným výrokem v odsuzujícím výroku, vychází z maďarské legislativy a soudům v České republice nepřísluší určovat na zmíněný přepočít jiné pravidlo, tím spíše, že institut trestního dohledu v dané věci byl výrazně mírnější, než by bylo vyslovení povinnosti zdržovat se pod dohledem probačního úředníka ve stanoveném období v určeném obydlí nebo jeho části podle českého trestního řádu. Princip zápočtu, který v dané věci stanovily maďarské soudy, by pro odsouzeného neměl

být ničím překvapivým, neboť tento princip byl stanoven již v odsuzujících rozsudcích soudů obou stupňů.

21. S ohledem na shora uvedené skutečnosti neshledal Vrchní soud v Praze po přezkumu výroku napadeného usnesení a jeho odůvodnění žádné pochybení. Usnesení vychází ze stavu zjištěného z citovaných důkazů a předcházelo mu řízení, které bylo vedeno v souladu se zákonem. Argumentace vyžádaného, uplatněná v jeho stížnosti, vycházela z evidentního přehlédnutí způsobu zápočtu trestního dohledu do trestu odnětí svobody, jak jej opakovaně uvedly v odsuzujících rozsudcích maďarské soudy v rámci své pravomoci. Z těchto důvodů proto Vrchní soud v Praze rozhodl, že stížnost vyžádaného se jako nedůvodná zamítá.

č. 56

Důvod nepřipustnosti vydání podle § 91 odst. 1 písm. o) z. m. j. s. nezakládá sama o sobě skutečnost, že vyhláška č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon o azylu a zákon o dočasné ochraně cizinců, ve znění pozdějších předpisů, neobsahuje ve výčtu zemí, které pokládá za bezpečné, i zemi, do které má být vyžádaný vydán.

Právní styk s cizinou

§ 91 odst. 1 písm. o) z. m. j. s.

č. 56

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 8. 2024, sp. zn. [14 To 93/2024](#), ECLI:CZ:VSPH:2024:14.TO.93.2024.1

Vrchní soud v Praze zamítl stížnost vyžádaného proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 25. 6. 2024, č. j. Nt 427/2023-558.

Z odůvodnění:

1. Napadeným usnesením Městský soud v Praze (dále jen městský soud) rozhodl, že podle § 95 odst. 1 zák. č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních (dále jen z. m. j. s.) a článku 1 Evropské úmluvy o vydávání z 13. 12. 1957, vyhlášené pod č. 549/1992 Sb., ve znění prvního dodatkového protokolu z 15. 10. 1975, vyhlášeného pod č. 29/1997 Sb. a druhého dodatkového protokolu ze 17. 3. 1978 vyhlášeného pod č. 30/1997 Sb., je přípustné vydání vyžádaného k trestnímu stíhání do Korejské republiky pro skutek, který je uveden v příkazu k zatčení vydaném pod č. j. 2023-10685 dne 5. 7. 2023 Okresním soudem v Pusanu a jeho příloze označené jako Shrnutí skutkové podstaty trestného činu. Ve výroku usnesení městský soud podrobně popsal skutek, k jehož stíhání je vyžádaný žádán. Rozhodl též, že vydání je přípustné za současného přijetí ujištění ministra spravedlnosti Korejské republiky uvedeného v žádosti ze dne 27. 11. 2023, že v případě vydání vyžádaného k trestnímu stíhání do Korejské republiky budou dodržena jeho lidská práva stanovená Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod z roku 1950, a Ústava Korejské republiky a Trestní řád Korejské republiky zaručující vyžádanému dodržování jeho lidských práv, tedy zákaz mučení, právo na spravedlivý proces a zásadu *nulla poena sine lege*, včetně práva na obhajobu.

2. V odůvodnění usnesení městský soud připomněl, že vyžádaný byl zadržen dne 3. 11. 2023 v 09:30 hod. v Praze na mezinárodním letišti Václava Havla v Praze Ruzyni. Usnesením městského soudu ze dne 5. 11. 2023, sp. zn. Nt 427/2023, bylo rozhodnuto o jeho vzetí do předběžné vazby. Stížnost vyžádaného proti citovanému usnesení byla zamítnuta usnesením Vrchního soudu v Praze (dále jen vrchní soud) ze dne 23. 11. 2023. Žádost vyžádaného o propuštění z předběžné vazby byla zamítnuta usnesením městského soudu ze dne 20. 12. 2023 a jeho stížnost proti citovanému usnesení zamítl dne 18. 1. 2024 vrchní soud. Ústavnost předběžné vazby vyžádaného posuzoval Ústavní soud, který usnesením sp. zn. [III. ÚS 533/24](#) ze dne 20. 3. 2024 ústavní stížnost vyžádaného odmítl.

3. V odstavci 4 odůvodnění napadeného usnesení městský soud vyjmenoval důkazy, které měl k dispozici pro své rozhodnutí. V následujících odstavcích shrnul obsah výpovědí a dalších vyjádření vyžádaného. Zdůraznil, že vyžádaný se svým vydáním do Korejské republiky nesouhlasí a spáchání jednání, pro které má být vydán, popírá. Podle názoru městského soudu si vyžádaný protiřečil, když odpovídal na dotazy ohledně konkrétních okolností týkajících se jeho případného pronásledování. Nejdříve uváděl, že měl zakázaný vstup do Korejské republiky, následně uvedl, že v roce 2023 povolení dostal, aniž rozdíl v přístupu korejských úřadů k možnosti vstupu vysvětlil. Stejně tak není městskému soudu zřejmé, proč spojuje Korejskou vládu s korejskou mafií. Vyžádaný tvrdil, že jde o vykonstruované řízení, za kterým stojí dva velmi bohatí Korejci. Uvedl také, že se obává o svůj život v případě vydání, ani k tomu však nezmínil žádné konkrétní skutečnosti. Městský soud předeslal, že hodnotil výpověď vyžádaného z veřejného zasedání na základě zásad bezprostřednosti a ústnosti. Jeho tvrzení posoudil jako nevěrohodná. Městský soud dále citoval z obsahu vyjádření vyžádaného k výslechu, který se konal dne 7. 2. 2024, a vyjádření k návrhu státní zástupkyně na vyslovení přípustnosti jeho vydání. Vyžádaný projevil nesouhlas s popisem situace, která měla nastat po jeho příletu do Korejské republiky, kde údajně chtěl vyřešit finanční problémy, které mu vznikly nedosažitelností jeho finančních prostředků, které uložil u korejské banky. Tvrdil, že poškozeným je on. Zmínil, že na radu pana K. F. S. převedl převážnou většinu předmětné finanční částky 210 000 000 KRW na účet matky jmenovaného. K tomu také doložil písemná vyjádření poškozeného a dalších svědků, která mají dokládat, že vyžádaný je v roli poškozeného. Předložil též doklad, který má prokazovat uhrazení škody v trestní věci a žádal soud, aby tuto skutečnost ověřil i s ohledem na teoreticky možnou existenci institutu účinné lítosti pro případ náhrady škody. Městský soud poukázal na to, že těmito argumenty se zabývala již státní zástupkyně, zejména ve vztahu ke skutečnosti, že vyžádaný měl převést převážnou část finančních prostředků matce pana K. F. S. Vyžádaný je přesvědčen, že korejská strana předkládá neúplné informace a naznačil tendenčnost či manipulace. Podle názoru městského soudu ale bez doložení svých tvrzení jiným důkazem než jen vlastní výpovědí vyžádaného.

4. Městský soud konstatoval, že předběžné šetření realizované státní zástupkyní k otázce standardu dodržování lidských práv v Korejské republice považuje za naprosto dostatečné, bez nutnosti jeho doplnění. Zmínil, že poté, co Ministerstvo spravedlnosti ČR potvrdilo, že vzhledem k malé frekvenci mezinárodní justiční spolupráce s Korejskou republikou není k dispozici ani informace Zastupitelského úřadu ČR v Soulu ani stanovisko odboru lidských práv a transformační politiky Ministerstva zahraničních věcí ČR o stavu lidských práv, vyžádala státní zástupkyně od zastupitelského úřadu ČR v Soulu aktualizaci informací o stavu dodržování lidských práv při výkonu trestní justice a trestního stíhání v dožadujícím státu. Po konzultaci s mezinárodním odborem trestním Ministerstva spravedlnosti ČR, vyžádala dodatekové informace, včetně diplomatických záruk. Podle městského soudu bylo potvrzeno, že než Rada Evropy jako významná platforma smluv o této formě mezinárodní spolupráce přizve nečlenský stát Rady Evropy k přistoupení ke smlouvě, resp. umožní tomuto přistoupení, uplatňuje náročnou proceduru, ve které se daný stát hodnotí i z hlediska jeho připravenosti plnit závazky z dané úmluvy, a to včetně lidskoprávních. Členské státy Rady Evropy přitom mají možnost vznést námitky proti tomu, aby se takový třetí stát stal smluvní stranou konkrétní úmluvy. V případě Korejské republiky se tak nestalo. Městský soud uzavřel, že neexistují žádné poznatky o nižším než požadovaném standardu dodržování lidských práv v Korejské republice.

5. Z dodatku k žádosti o extradici ze dne 24. 4. 2024 městský soud zjistil podrobnosti o trestním stíhání vedeném v Korejské republice, konkrétně role jednotlivých osob figurujících v žádosti o vydání a jejích přílohách a ve výpovědi vyžádaného, přičemž žádný z důkazů shromážděných v rámci trestního řízení vedeného v Korejské republice podle městského soudu neprokazuje zapojení osoby identifikované jménem K. F. S. nebo jeho matky. Pokud jde o tvrzení vyžádaného, že si vydělal částku 350 000 USD obchodními aktivitami, uložil si ji na svůj účet u korejské banky Change Bank nebo u její právní nástupkyně, a poukázal část těchto peněz, a to částku 210 000 000 KRW na bankovní účet matky osoby jménem K. F. S., korejské orgány toto tvrzení označily jako nespolehlivé s tím, že existují dostatečné důkazy pro obvinění vyžádaného bez ohledu na jeho tvrzení. Důkazní materiály byly podle městského soudu předloženy v dostatečném rozsahu pro závěr o podezření na spáchání předmětné trestné činnosti vyžádaným.

6. Městský soud též konstatoval, že součástí dodatkových informací je i sdělení, že vězení, vazební věznice a věznice Korejské republiky dodržují příslušné korejské právní předpisy a mezinárodní předpisy o lidských právech. Zadrženým je zaručena bezpečná vazba. Mají právo se vidět se svou rodinou nebo právníky, pokud chtějí. Nejsou vystaveni jakékoli nucené práci a jsou jim poskytovány různé služby, včetně lékařské služby, které jsou poskytovány i cizím zadrženým osobám.

7. V odstavci 12 odůvodnění napadeného usnesení městský soud zaujal stanovisko k jednotlivým okolnostem, které mají za následek nepřípustnost vydání, vyjmenovaným v ustanovení § 91 odst. 1 z. m. j. s. Mimo jiné poukázal na to, že jednání, pro které je vyžádaný žádán, by bylo možno posoudit podle práva České republiky jako trestný čin podvodu podle § 209 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 4 písm. d) tr. zákoníku, za nějž hrozí uložení trestu odnětí svobody na dvě léta až osm let. Zdůraznil také, že nebylo zjištěno, že by vydání vyžádaného bylo v rozporu se závazky České republiky vyplývajících ze smluv o lidských právech a základních svobodách. V té souvislosti odkázal na skutečnosti uvedené ve vztahu k Radě Evropy, kdy Korejská republika se zavázala k dodržování Evropské úmluvy o lidských právech. Podle městského soudu není dána ani důvodná obava z vystavení vyžádaného pronásledování, neboť s ohledem na obsah vyžádaných zpráv neexistují žádné indicie pro závěr o hrozícím špatném zacházení s vyžádaným po jeho případném vydání, a to jak z hlediska jeho osoby, tak z hlediska standardů dodržovaných ve vyžadujícím státu. Vyžádaný sice měl námitky proti způsobu výkonu jeho předchozího trestu odnětí svobody, nicméně ujištění korejské strany a informace poskytnuté o tom, jak probíhá omezení osobní svobody osob v tomto státě, považuje městský soud za důvěryhodné, a to i s ohledem na vyjádření českého zastupitelského úřadu v Soulu. Vyžádaný nezmínil žádné konkrétní skutečnosti, ze kterých by taková obava plynula. Městský soud dodal, že ani z podmínek stanovených Evropskou úmluvou o vydávání nevyplývá žádná překážka vydání vyžádaného.

8. Městský soud vysvětlil, proč zamítl návrhy vyžádaného na doplnění dokazování ve vztahu k náhradě škody a možnému institutu účinné lítosti listinným svědectvím osob, které vyjmenoval. Provedl důkaz jen listinou nazvanou potvrzení skutečnosti podepsanou osobou Z. Y., byť ani to nelze podle mínění městského soudu považovat za svědectví ve smyslu trestního řádu. Uzavřel, že z návrhů na doplnění dokazování nezjistil skutečnosti, které by zásadním způsobem zpochybňovaly spáchání trestného činu, pro který je vyžádaný žádán. Takové skutečnosti nezjistil ani ze zmíněné listiny. Její obsah je podle městského soudu

v podstatných bodech v souladu se skutečnostmi, které uvedly dožadující orgány Korejské republiky. Zejména byl potvrzen převod 260 000 000 KRW na účet vyžádaného, výběr 50 000 000 KRW vyžádaným a převod zbylé částky na účet třetí osoby vyžádaným. Ani údajné uhrazení škody vyžádaným nevede podle městského soudu k zásadnímu zpochybnění spáchání trestného činu. Naopak se jeví jako účelové jednání vyžádaného. Za překvapivé městský soud považuje, že obhajoba předkládá neověřená svědectví osob, která nemají oporu v důkazech předložených korejskou stranou, a současně nemá informaci o možné existenci institutu účinné lítosti u trestného činu, pro který je vyžádaný žádán. Takový postup se městskému soudu jeví jako účelový, směřující k průtahům ve věci. Městský soud dodal, že skutek, pro který je vyžádaný žádán, je trestným činem odpovídajícím trestnému činu podvodu podle českého trestního zákoníku. Nejde tedy o trestný čin daňový, kde by se snad dala existence institutu účinné lítosti teoreticky připustit. Ani případná existence tohoto institutu by podle městského soudu neměla vliv na přípustnost vydání vyžádaného, neboť by z povahy věci nezpochybňovala, že se trestný čin stal, ale byla by důsledkem následného jednání pachatele směřujícího k zastavení trestního stíhání nebo k možnému odklonu trestního řízení či uložení nižšího trestu.

č. 56

9. Městský soud shrnul, že korejské orgány předložily dostatek konkrétních důkazů vedoucích k podezření, že se vyžádaný činu, k jehož stíhání je žádán, dopustil. Nebyly zjištěny žádné poznatky o nižším než požadovaném standardu dodržování lidských práv v Korejské republice a městský soud nemá ani pochybnosti o zákonném vedení trestního řízení v Korejské republice, kterou považuje za demokratickou zemi s justiční soustavou odpovídající představám Rady Evropy. Tvzení obžalovaného, která naznačovala machinace s trestním řízením, či účelovost jeho vedení v Korejské republice, nebyla konkrétní. Městský soud je považuje za účelová, rozporná s důkazy předloženými dožadující stranou. Vydání obžalovaného podle jeho názoru nic nebrání, a je tedy přípustné. Navržené doplnění dokazování je nad rámec vydávacího řízení, a ve světle shora prezentovaných závěrů městského soudu by hraničilo s vměšováním se do trestního řízení dožadujícího státu. Zdůraznil, že o případné vině či nevině vyžádaného, nebo jiném postupu v trestním řízení, jsou příslušné rozhodnout pouze svrchované justiční orgány Korejské republiky. Ty také jistě budou v souladu se zákonem reagovat na změny, které mohou nastat nejen náhradou škody, ale např. i změněnou důkazní situací, stejně jako by tomu bylo např. při udělení milosti.

10. Proti tomuto usnesení podal vyžádaný stížnost ihned po jeho vyhlášení ve veřejném zasedání. Stížnost byla následně odůvodněna obhájcem vyžádaného.

11. Vyžádaný namítl, že městský soud nezjistil správně skutkový stav a nadále přetrvávají jeho pochybnosti o dodržení zásad spravedlivého procesu justičními orgány Korejské republiky. Poukázal na to, že konstantně a zcela věčně namítal neúplnost materiálů dodaných justičními orgány Korejské republiky, z nichž nebylo možné dovodit skutečnosti nezbytné pro řádné posouzení přípustnosti jeho vydání. Proto žádal o doplnění informací, konkrétně o zaslání plné verze výslechu poškozeného Y.-S. J., ze kterého by se podávala ucelená verze průběhu událostí, a nikoliv jen jakýsi element tohoto výslechu, který je podle vyžádaného vytržen z kontextu. Dále požadoval poskytnutí výsledků dalších zainteresovaných osob, zejména pana J. P. či K.-J. K., a vyjasnění nepravdivých informací uvedených v žádosti justičních orgánů Korejské republiky stran pohybu peněžních prostředků. Tedy vysvětlení zjevných rozporů textu žádosti a přílohy č. 12 žádosti, když drtivá většina prostředků, které si měl údajně

přivlastnit, jím byla odeslána na účet matky pana K. F. S., tedy osoby přímo figurující ve smluvním vztahu s domnělým poškozeným. Požadoval zaslání všech informací k zjištěnému pohybu předmětných finančních prostředků po údajném spáchání trestného činu a zaslání smlouvy, kterou mezi sebou měli vyžádaný a poškozený uzavřít. Dožadoval se také záruky týkající se práva na spravedlivý proces před justičními orgány Korejské republiky, respektive sdělení k podmínkám panujícím ve věznicích a vazebních věznicích Korejské republiky.

12. Tyto požadavky nebyly podle vyžádaného nekonkrétní, naopak zcela věcné. Nevedly by ani k významnému prodloužení extradičního řízení. Tím píše, pokud by jim bylo českými justičními orgány vyhověno již v čase, kdy o jejich doplnění poprvé žádal.

13. Vyžádaný citoval, že dne 12. 3. 2024 státní zástupkyně uvedla, že požadavky vyžádaného nevyhodnotila jako důležité okolnosti, které zásadním způsobem zpochybňují spáchání trestného činu, pro který se o vydání vyžádaného žádá, ve smyslu § 92 odst. 5 z. m. j. s. Přesto shledala důvodnost alespoň dalšího vysvětlení role osoby K. F. S. Podle vyžádaného to dokládá, že nejen on měl o žádosti korejské strany určité pochybnosti. Stejně tak státní zástupkyně vyžádala u korejských orgánů podrobnosti týkající se standardu dodržování lidských práv v rámci trestní justice a výkonu vazby a trestu odnětí svobody. V květnu 2024 bylo ze strany korejských orgánů dodáno doplnění jejich žádosti, které však podle vyžádaného žádné vysvětlení nepřineslo, naopak jen prohloubilo pochybnosti o zaručení spravedlivého procesu pro vyžádaného v Korejské republice.

14. Vyžádaný také poukázal na obsah vyjádření prokurátora Korejské republiky, který výslovně uvedl, že v průběhu vyšetřování příslušný úřad nemohl nalézt jakékoliv zapojení osoby identifikované jako K. F. S. nebo jeho matky do tohoto případu. Podle vyžádaného je zarážející, že prokurátor kategoricky popírá zapojení osoby K. F. S. do děje událostí, aniž by jej identifikoval. O matce pana K. F. S. nejsou uváděny žádné konkrétní informace, a to ani informace týkající se její totožnosti. Podle názoru vyžádaného není zřejmé, zda k těmto osobám orgány Korejské republiky vůbec prováděly nějaká relevantní šetření. Naopak, s ohledem na absenci základních informací o těchto osobách, lze podle názoru vyžádaného zjišťování relevantních informací ve vztahu k nim považovat za neprovedené. O osobě K. F. S. hovoří všechny subjekty případu včetně poškozeného, ale korejské orgány se o něm nezmiňují, ba jeho zapojení do případu popírají. Proč tomu tak je, vyžádaný neví. Může jít o omyl a nedorozumění v komunikaci korejských orgánů mezi sebou navzájem, ale také může jít o úmysl korejských orgánů. Podle vyžádaného nelze vyloučit existenci klientelistické sítě a napojení osoby K. F. S. na bezpečnostní orgány Korejské republiky. Poukázal i na to, že korejské orgány neinformovaly o uhrazení vzniklé škody poškozenému ze strany vyžádaného.

15. Vyžádaný zmínil i další pochybnosti, které má o informacích od korejských orgánů. Rozebral informace, které podle jeho mínění vyplývají z přílohy 12 původní extradiční žádosti, zejména poukázal na to, že jím byla z bankovního účtu vybrána pouze hotovost ve výši 50 000 000 KRW a zbývajících část 210 000 000 KRW byla zaslána převodem na jiný účet. Podle vyžádaného však korejské orgány v doplnění své žádosti takový závěr v rozporu se zjištěnými skutečnostmi považují za nespolehlivý, aniž by upřesnily, z jakého důvodu, případně čím byla tvrzení vyžádaného a poškozeného vyvrácena.

16. Vyžádaný připustil, že si je vědom, že městský soud nerozhodoval o jeho vině, ale toliko o přípustnosti jeho vydání, nicméně uvedené zcela zásadní nesrovnalosti, ve spojení s neochotou korejských orgánů poskytnout českým justičním orgánům relevantní informace, nelze podle jeho mínění odbýt tím, že se jedná o marginálie, které budou posouzeny až před korejskými justičními orgány. Tato pochybení či nesrovnalosti podle vyžádaného vážně zpochybňují bazální předpoklad extradice, tedy respektování práva vyžádaného na spravedlivý proces. Klade otázky, proč justiční orgány Korejské republiky nezaslaly českým justičním orgánům plnou verzi výpovědi poškozeného Y.-S. J., nýbrž jen její fragment, proč kategoricky popírají zapojení osoby K. F. S. a jeho matky do celého běhu událostí, proč nezodpověděly klíčovou otázku českých justičních orgánů, kam byla odeslána převážná většina finančních prostředků, proč neuvedly všechny aktuální informace, byť jimi disponují. Přitom ze všech předložených materiálů dle vyžádaného vyplývá, že verze předkládaná vyžádaným, že se sám stal obětí trestné činnosti, je nejen verzí výrazně pravděpodobnější než verze předkládaná korejskými orgány, ale zejména plně koreluje s vyjádřením samotných poškozených a všech dotčených svědků. Korejské státní orgány podle názoru vyžádaného krom z kontextu vytržených části vyjádření poškozeného a jeho obchodního partnera, které byly vyvráceny jejich následnými komplexními prohlášeními zasílanými soudu, žádné jiné relevantní důkazy neposkytly.

17. Vyžádaný citoval vyjádření korejského prokurátora z doplnění žádosti o extradici, že existují dostatečné důkazy pro obvinění vyžádaného bez ohledu na jeho tvrzení. Takové vyjádření podle vyžádaného podporuje pochybnosti o materiální realizaci práva na spravedlivý proces před korejskými justičními orgány, přičemž v tomto kontextu je nutno posuzovat formální záruky korejských orgánů. Podle vyžádaného je ujištění zaručující řádný spravedlivý proces s vyžádaným tak, jak je obecně vnímán v České republice a zemích Rady Evropy, jen ryze formalistickým prohlášením, jehož jediným cílem je snaha o vydání vyžádaného za každou cenu a následný výkon svrchované moci nad ním. Vyžádaný upozornil, že pokud bude fakticky vydán, takové rozhodnutí již nebude možné později revidovat. Bez řádného vysvětlení všech uvedených rozporů a náležitého zjištění skutkového stavu, nikoliv pro rozhodnutí o vině, nýbrž pro posouzení pravdivosti tvrzení obsažených v žádosti korejské strany, považuje rozhodnutí o přípustnosti vydání za předčasné. Jako paradoxní hodnotí, že městský soud uznal existenci rozporů mezi tvrzeními vyžádaného a korejských orgánů, když uvedl že jakékoliv obžalovaným naznačované machinace s trestním řízením, či účelovost jeho vedení v Korejské republice, nebyly konkrétní a jsou v rozporu s důkazy poskytnutými vyžadující stranou. Vyžádaného zaráží, že se městský soud těmito rozpory nezabýval, zamítl důkazní návrhy vyžádaného a bez jakéhokoliv materiálního odůvodnění nepřezkoumatelně konstatoval, že jsou tvrzení vyžádaného účelová.

18. Vyžádaný připomněl, že v průběhu řízení založil do extradičního spisu prohlášení poškozeného Y.-S. J. a jeho spolupracovníka J. P. či prohlášení svědků F. V. a A. N., jakož i informace získané obhájci zastupujícími vyžádaného před korejskými justičními orgány, z nichž se podává, že osoba K. F. S. je podle všeho strůjcem podvodného jednání, ke kterému byl vyžádaný bez svého vědomí zneužit. Městský soud návrh na doplnění dokazování těmito listinami zamítl, aniž by se náležitě vypořádal s tím, proč tak činí. I v extradičním řízení podle vyžádaného platí analogicky § 89 odst. 2 tr. ř., podle kterého za důkaz může sloužit vše, co může přispět k objasnění věci, přičemž každá ze stran může důkaz vyhledat, předložit nebo k jeho provedení navrhnout. Nezpochybnil, že nelze tato prohlášení považovat za svědeckou

výpověď ve smyslu trestního řádu, jde ale nejméně o listinné důkazy, které mají objektivní souvislost s předmětnou věcí. Proto je podle vyžádaného nezbytné tyto důkazy provést, zvláště za situace, kdy navrhuje k důkazu čtyři prohlášení, v jejichž světle je nezbytnost vysvětlení všech rozporů v žádosti korejských orgánů podle jeho mínění objektivně dána. Podle vyžádaného to neznamená, že soud důkazy předkládané vyžádaným automaticky upřednostní před důkazy protistrany, nicméně v rámci zachování zásad spravedlivého procesu se posléze se všemi rozpory musí náležitě materiálně vypořádat. Zamítnutím důkazních návrhů se podle vyžádaného městský soud řádnému hodnocení všech důkazů jak samostatně, tak ve svém souhrnu, vyhnul.

19. Vyžádaný dále městskému soud vytkl, že se vyhnul posouzení další důležité otázky, kterou je zdravotní stav a specifika náboženského vyznání vyžádaného. Přes dotaz státní zástupkyně orgány Korejské republiky adekvátně nezodpověděly, zda Korejská republika je schopna a ochotna zajistit vyžádanému v případě jeho hypotetického vydání specifické podmínky ve vazbě či výkonu trestu, spojené jednak s jeho objektivně nepříznivým zdravotním stavem, jeho vírou a tím, že je cizincem. Poukázal na to, že trpí kromě dalších obtíží nadstandardně vysokým krevním tlakem, pro který se dlouhodobě léčí, a pro který byl dokonce již jednou převážen do vazební nemocnice Brno. Ve vazební věznici v příčinné souvislosti s hypertenzí opakovaně zkolaboval. Dále se dlouhodobě léčí s poraněním na noze z doby vojny, přičemž mu ošetřující lékař doporučil provedení komplikované operace, která podle názoru vyžádaného přesahuje možnosti lékařské péče poskytované ve věznici. Poukázal i na své osobní zkušenosti z předchozího věznění v Korejské republice, podle nichž je dostupnost lékařské péče v korejských věznicích na mnohem nižší úrovni než v České republice, a to zvláště pro cizince, kteří v Korejské republice čelí diskriminaci. Ze své vlastní předchozí osobní zkušenosti také ví, že mu nebude umožněno praktikovat jeho víru, a to nejen v souvislosti se specifickými stravovacími potřebami, ale v podstatě komplexně. Tyto skutečnosti nebyly městským soudem zohledněny, přestože jde o základní práva a svobody zaručené nejen Ústavou České republiky, ale též Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod.

20. Za nepřezkoumatelný označil vyžádaný závěr městského soudu ve vztahu k charakteru Korejské republiky jako demokratické země s justiční soustavou odpovídající představám Rady Evropy. Poukázal na zjištění, že vzhledem k malé frekvenci mezinárodní justiční spolupráce s Korejskou republikou nejsou k dispozici relevantní informace Zastupitelského úřadu ČR v Soulu ani stanovisko odboru lidských práv a transformační politiky Ministerstva zahraničních věcí o stavu lidských práv v Korejské republice. Za takového stavu není podle vyžádaného možné učinit plošný skutkový závěr o dodržení všech standardů ze strany vyžadujícího státu, nýbrž je nutné posuzovat konkrétní individuální případ vyžádaného. Městský soud by si při takovém přezkumu jistě všiml vyjádření korejského prokurátora, který jinými slovy podle názoru vyžádaného fakticky uvedl „necht si vyžádaný říká co chce, existují dostatečné důkazy pro jeho obvinění“ nebo nevysvětlených rozporů v podstatných skutkových okolnostech, což naopak výše uvedené závěry o justiční soustavě odpovídající představám Rady Evropy výrazně zpochybňuje.

21. Vyžádaný poukázal na Vyhlášku č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon o azylu a zákon o dočasné ochraně cizinců. Tato vyhláška obsahuje seznam zemí, které Česká republika považuje za tzv. bezpečné země, tedy podle výkladu vyžádaného země, které jsou považovány za materiální právní státy se všemi nezbytnými zárukami, včetně práva na spravedlivý proces.

Jde to výčet 25 států mimo Evropskou unii, mezi nimiž se Korejská republika nenachází. Již z toho lze podle vyžádaného usuzovat na nevhodnost plošného závěru městského soudu, že Korejská republika je demokratickou zemí s justiční soustavou odpovídající představám Rady Evropy. Naopak z výše uvedeného vyžádaný dovodil, že Česká republika nevnímá Korejskou republiku jako tzv. bezpečnou zemi samu o sobě.

22. Vyžádaný navrhl, aby vrchní soud zrušil napadené usnesení a věc vrátil městskému soudu k dalšímu řízení, případně aby sám rozhodl, že vydání vyžádaného k trestnímu stíhání do Korejské republiky pro uvedený skutek je nepřípustné.

23. Vrchní soud v souladu s ustanovením § 147 odst. 1 tr. ř. přezkoumal správnost výroku napadeného usnesení i řízení, které vydání usnesení předcházelo.

č. 56

24. V řízení, které předcházelo vydání napadeného usnesení, neshledal žádné procesní vady. Byly dodrženy všechny zákonné lhůty. Vyžádaný měl v celém průběhu řízení dostatek možností k uplatnění své obhajoby a svých argumentů, důsledně bylo dbáno na zachování jeho práva na obhajobu, zejména měl možnost užít při řízení jazyk, kterému rozumí.

25. Městský soud provedl dokazování v rozsahu potřebném pro rozhodnutí. Nepochybil, když zamítl návrhy vyžádaného na doplnění dokazování. Je zjevné, že návrhy vyžádaného směřovaly k úplnému objasňování všech skutečností důležitých pro rozhodnutí o vině vyžádaného, včetně odstraňování všech údajných rozporů. Všechny dokumenty, které vyžádaný chtěl provést k důkazu, mají zpochybnit jeho vinu, respektive některé atributy popisu skutku, pro který je žádán. Vrchní soud konstatuje, že účelem extradičního řízení není komplexní posouzení viny vyžádaného, nýbrž posouzení otázky, zda není dána některá z překážek vydání vyjmenovaných v § 91 odst. 1 z. m. j. s. Z ostatních listinných důkazů měl městský soud dostatek informací, na jejichž základě mohl posoudit přípustnost vydání vyžádaného, a právě a pouze tuto otázku v probíhajícím řízení řešil. Jeho úkolem nebylo zabývat se dopodrobna skutkovými okolnostmi trestné činnosti, jejíž spáchání je v Korejské republice vyžádanému kladeno za vinu. Nebylo tak třeba provést všechny dostupné důkazy a tyto hodnotit, jak by musel městský soud učinit, pokud by meritorně rozhodoval o vině vyžádaného na podkladě podané obžaloby.

26. Vrchní soud zastává názor, že provedenými důkazy bylo s dostatečnou jistotou prokázáno, že proti vyžádanému probíhá v Korejské republice trestní řízení pro konkrétní skutek, v němž je spatřován konkrétní trestný čin podle tamních zákonů, který by byl trestným i podle trestního zákoníku České republiky. Podobně, jako v případě sdělení obvinění osobě stíhané v trestním řízení vedeném v České republice, není nutno ani v extradičním řízení požadovat prokázání jistoty, že se stíhaná osoba trestného jednání dopustila, postačí důvodné podezření. Z materiálů, které byly přiloženy k extradiční žádosti vyplývá dostatečně důvodné podezření, že se vyžádaný měl dopustit stíhaného jednání. Další dokazování bude, jak správně poznamenal městský soud, předmětem řízení vedeného v Korejské republice, a je mimo kompetenci českých orgánů činných v extradičním řízení.

27. Jak již bylo uvedeno, městský soud velmi podrobně vysvětlil, jakými úvahami dospěl k závěru, že není naplněn žádný z důvodů nepřípustnosti vydání podle § 91 odst. 1 z. m. j. s. Vrchní soud konstatuje, že úvahy městského soudu mají podklad v provedených důkazech.

Na závěry městského soudu pro stručnost odkazuje a zareaguje jen na konkrétní námitky vyžádaného.

28. Byť to výslovně neuvedl, vyžádaný zpochybnil závěr městského soudu, že nejsou dány důvody nepřípustnosti jeho vydání podle § 91 odst. 1 písm. c) a o) a p) z. m. j. s. Ve vztahu k důvodu nepřípustnosti vydání podle § 91 odst. 1 písm. c) z. m. j. s. poukázal na svůj nedobrý zdravotní stav. Vrchní soud je ale toho názoru, že pokud zdravotní stav vyžádaného umožňuje jeho pobyt ve vězeňském zařízení v České republice, nebrání ani jeho umístění v obdobném zařízení v Korejské republice. Vychází přitom ze zprávy Ministerstva zahraničních věcí, z níž plyne, že vězeňská zařízení v Korejské republice prošla zlepšením v oblasti hygieny, zdravotní péče a přístupu k základním životním potřebám. Celkové podmínky ve věznicích jsou hodnoceny jako přiměřené a zadržovaným osobám je poskytována adekvátní pomoc.

29. Proti závěru městského soudu o neexistenci důvodu nepřípustnosti vydání podle § 91 odst. 1 písm. o) z. m. j. s. vyžádaný brojil argumentací, že závěr městského soudu, že Korejská republika je demokratickým právním státem, je pouze obecný, a nebylo prokázáno, že trestní řízení v Korejské republice splňuje parametry spravedlivého procesu, jak je obecně vnímán v České republice a zemích Rady Evropy. Podle názoru vrchního soudu se městský soud s takto vyznívajícimi námitkami vyžádaného v odůvodnění napadeného usnesení již vypořádal. Vyžádaný je totiž uplatnil i v předchozím průběhu řízení. Vrchní soud může jen zdůraznit, že Korejská republika je již od roku 2012 smluvní stranou Evropské úmluvy o vydávání z 13. 12. 1957, vyhlášené pod č. 549/1992 Sb., včetně prvního dodatkového protokolu z 15. 10. 1975, vyhlášeného pod č. 29/1997 Sb. a druhého dodatkového protokolu ze 17. 3. 1978 vyhlášeného pod č. 30/1997 Sb. Byť není justiční spolupráce s Korejskou republikou četná, je třeba zohlednit, že ani Česká republika ani žádný z dalších smluvních států doposud vůči Korejské republice nevznesl k realizaci citované úmluvy žádné výhrady, naopak Španělské království potvrdilo, že jím sledovaný případ byl shledán spravedlivým a transparentním. Vrchní soud nemá důvod pochybovat o tom, že orgán, který poskytl ujištění specifikované ve výroku napadeného usnesení, je míní zcela vážně a zasadí se o to, aby ve věci vyžádaného svým závazkům dostál. Nemá žádné informace o tom, že by v obdobných případech bylo postupováno jinak. Irelevantní je odkaz vyžádaného na Vyhlášku č. 328/2015 Sb. Tou se provádí zákon o azylu a pojem bezpečná země je hodnocen podle odlišných kritérií, než která jsou zohledňována při posouzení, zda je v konkrétní zemi zaručen spravedlivý trestní proces. Citovanou vyhlášku navíc nelze vykládat tak, že všechny další země v ní nevyjmenované jsou automaticky považovány za země nebezpečné.

30. Podle názoru vrchního soudu bylo provedeným dokazováním také vyvráceno, že by vyžádanému v Korejské republice hrozilo mučení nebo jiné nelidské zacházení. Krom argumentace uvedené v odůvodnění napadeného usnesení vrchní soud poukazuje i na skutečnost, že Korejská republika je signatářem četných mezinárodních úmluv OSN přijatých v oblasti ochrany lidských práv. I v této souvislosti musí být zohledněno též ujištění poskytnuté kompetentním orgánem Korejské republiky.

31. Závěr městského soudu o neexistenci důvodu nepřípustnosti vydání podle § 91 odst. 1 písm. p) z. m. j. s. vyžádaný zpochybnil tvrzením, že na základě předchozí osobní zkušenosti se obává, že bude ve výkonu vazby a případného trestu znevýhodněn pro své vyznání, a protože je cizinec. Konkrétní zkušenosti nepopsal. Vrchní soud je přesvědčen, že tato obava

vyžádaného byla vyvrácena. Může jen znovu odkázat na argumenty již publikované. Korejská republika je smluvní stranou Evropské úmluvy o vydávání, smluvní stranou úmluv OSN přijatých v oblasti ochrany lidských práv a svobod, a též na ujištění, které bylo poskytnuto kompetentním orgánem Korejské republiky, že v případě vydání budou dodržena všechna lidská práva vyžádaného.

32. Vrchní soud nemohl tedy přisvědčit žádné z námitek uplatněných ve stížnosti. Stížnost vyžádaného proto byla jako nedůvodná zamítnuta.

č. 57

Neoprávněným použitím finančních prostředků ve smyslu § 260 odst. 2 tr. zákoníku se rozumí jednání pachatele, v jehož důsledku buď došlo k výdajům z některého z evropských rozpočtů na účel, na který nebyly určeny, anebo byl majetek pořízený z evropského rozpočtu využit jinak, než bylo určeno, a to i pokud byly tento jiný účel či jiné využití obecně prospěšné nebo pachateli nepřinesly přímý majetkový prospěch (takové okolnosti soud případně zohlední ve výroku o trestu). Neoprávněné použití může být dovozeno i v situaci, v níž není zjištěno, k jakému účelu byly finanční prostředky či za ně pořízený majetek užity, je-li zřejmé, že se tak nestalo k účelu určenému, a rovněž pokud vůbec nebyly využívány.

Shodné závěry platí i pro výklad pojmu použití prostředků na jiný než určený účel ve smyslu § 212 odst. 2 tr. zákoníku.

č. 57

Poškození finančních zájmů Evropské unie, Dotační podvod

§ 260 odst. 2, § 212 odst. 2 tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2024, sp. zn. [5 Tdo 766/2024](#), ECLI:CZ:NS:2024:5.TDO.766.2024.1

Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného L. H. proti rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 26. 3. 2024, sp. zn. 2 To 81/2023, jenž rozhodoval jako soud odvolací v trestní věci vedené u Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci pod sp. zn. 28 T 14/2019.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 3. 10. 2023, sp. zn. 28 T 14/2019, byl obviněný L. H. uznán vinným zločinem poškození finančních zájmů Evropské unie podle § 260 odst. 1, 5 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění zákona č. 333/2020 Sb. (dále jen „tr. zákoník“), spáchaným v jednočinném souběhu se zločinem dotačního podvodu podle § 212 odst. 1, 6 písm. a) tr. zákoníku. Za tyto zločiny a za sbíhající se pokus přečinu poškození finančních zájmů Evropské unie podle § 21 odst. 1 a § 260 odst. 1 tr. zákoníku a přečin dotačního podvodu podle § 212 odst. 1 tr. zákoníku, jimiž byl uznán vinným rozsudkem Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 4. 2. 2021, sp. zn. 28 T 14/2019, který nabyl právní moci dne 16. 4. 2021, mu byl podle § 260 odst. 5 a § 43 odst. 2 tr. zákoníku uložen souhrnný nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání 5 let, pro jehož výkon ho soud podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařadil do věznice s ostrahou. Dále soud obviněnému uložil podle § 67 odst. 1, § 68 odst. 1, 2, 3, 4, 5 tr. zákoníku peněžitý trest ve výměře 60 denních sazeb po 1 000 Kč, tj. v celkové výši 60 000 Kč. Současně Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci zrušil výrok o trestu z rozsudku téhož soudu ze dne 4. 2. 2021, sp. zn. 28 T 14/2019, včetně všech rozhodnutí obsahově navazujících na zrušený výrok, pokud

vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Tímtež rozsudkem byl obviněný zproštěn obžaloby podle § 226 písm. b) tr. ř. pro skutek uvedený v obžalobě pod bodem I.2.

2. Proti rozsudku soudu prvního stupně podal obviněný odvolání, z jehož podnětu Vrchní soud v Olomouci rozsudkem ze dne 26. 3. 2024, sp. zn. 2 To 81/2023, podle § 258 odst. 1 písm. b), d), e), odst. 2 tr. ř. zrušil napadený rozsudek, a to v celé jeho odsuzující části. Současně tento soud rozhodl podle § 259 odst. 3 tr. ř. tak, že obviněného L. H. uznal vinným zločinem dotačního podvodu podle § 212 odst. 2, 6 písm. a) tr. zákoníku spáchaným v jednočinném souběhu se zločinem poškození finančních zájmů Evropské unie podle § 260 odst. 2, 4 písm. c) tr. zákoníku. Za uvedenou trestnou činnost odvolací soud obviněnému podle § 212 odst. 6 tr. zákoníku za užití § 43 odst. 1 a § 58 odst. 1 tr. zákoníku uložil úhrnný trest odnětí svobody v trvání 3 let s podmíněným odkladem jeho výkonu na zkušební dobu v trvání 4 let a zároveň mu uložil podle § 67 odst. 1 a § 68 odst. 1, 2 tr. zákoníku peněžitý trest ve výměře 150 denních sazeb po 2 000 Kč, tj. v celkové výši 300 000 Kč.

3. Co se týká popisu skutku, jímž se obviněný obou zločinů dopustil, lze v podrobnostech odkázat na tzv. skutkovou větu citovaného rozsudku odvolacího soudu, jež je všem procesním stranám dobře známa, a není proto třeba znovu opakovat soudy učiněná skutková zjištění. Nejvyšší soud pouze stručně připomene podstatu protiprávního jednání obviněného, která spočívá v tom, že obviněný v postavení starosty obce XY úspěšně požádal o dotaci na realizaci projektu Multifunkční centrum sociálních služeb a fakultativních činností ve XY, v jehož rámci měla být zrekonstruována tzv. XY vila v majetku obce XY, dále mělo být pořízeno vybavení zrekonstruovaného objektu a osobní automobil, a to vše poté mělo sloužit k jedinému účelu, jímž bylo poskytování sociálních služeb a na ně navazujících fakultativních činností určených pro cílovou skupinu – obyvatele sociálně vyloučených romských lokalit/komunit. Naplnění uvedeného účelu poskytnuté dotace však obviněný jako zástupce příjemce dotace nezajistil, o čemž poskytovatele dotace neinformoval, a naopak ho předložením dokumentů obsahujících nepravdivé informace utvrzoval v tom, že požadované sociální služby jsou poskytovány cílové skupině v zrekonstruovaném objektu za využití vybavení a vozidla, to vše pořízené za poskytnuté finanční prostředky. Tím obviněný způsobil celkovou škodu odpovídající výši dotace v částce 10 120 899,26 Kč, z níž 85 % pocházelo z strukturálního fondu Evropského fondu pro regionální rozvoj (8 602 764,37 Kč) a 15 % ze státního rozpočtu České republiky (1 518 134,83 Kč).

4. Nutno předeslat, že soudy obou stupňů rozhodovaly v této trestní věci již potřetí. Co se týká skutku, který je předmětem tohoto dovolacího řízení, obviněný byl obžaloby pro tento skutek nejprve rozsudkem Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 4. 2. 2021, sp. zn. 28 T 14/2019, zproštěn podle § 226 písm. b) tr. ř. V rozsahu zproštění (pro dotčený skutek popsáný v bodě I.1. obžaloby i pro další skutek pod bodem I.2. obžaloby) však Vrchní soud v Olomouci z podnětu odvolání státní zástupkyně Krajského státního zastupitelství v Ostravě – pobočky v Olomouci podaného v neprospěch obviněného usnesením ze dne 9. 12. 2021, sp. zn. 2 To 37/2021, citovaný rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil tomuto soudu k novému projednání a rozhodnutí. Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci poté v opakovaném hlavním líčení rozhodl rozsudkem ze dne 30. 6. 2022, sp. zn. 28 T 14/2019, tak, že obviněného L. H. opět zprostil obžaloby, a to i pro skutek, kterého se týká dovolací řízení, tentokrát však podle § 226 písm. a) tr. ř. Také tento rozsudek napadla státní zástupkyně Krajského státního zastupitelství v Ostravě – pobočky v Olomouci odvoláním v neprospěch

obviněného, z jehož podnětu Vrchní soud v Olomouci zrušil napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci v celém jeho rozsahu, a to usnesením ze dne 28. 2. 2023, sp. zn. 2 To 75/2022. Po opětovném vrácení věci soud prvního stupně rozhodl rozsudkem ze dne 3. 10. 2023, sp. zn. 28 T 14/2019, který je citován shora pod bodem 1. tohoto usnesení dovolacího soudu.

II.

Dovolání obviněného a vyjádření k němu

5. Proti rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 26. 3. 2024, sp. zn. 2 To 81/2023, obviněný podal prostřednictvím svého obhájce dovolání, které opřel o dovolací důvody uvedené v § 265b odst. 1 písm. g) a h) tr. ř. Pod první z citovaných důvodů v jeho první alternativě obviněný zařadil námitku porušení svého práva na spravedlivý proces nedodržením zásady předvídatelnosti rozhodnutí a legitimního očekávání ze strany Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci. Skutkové závěry se ani v opakovaném hlavním líčení nezměnily, avšak jejich právní posouzení v napadeném rozsudku se výrazně lišilo od dvou předchozích zprošťujících rozsudků. Poslední rozsudek soudu prvního stupně podle názoru obviněného obsahuje závěry učiněné pod „procesním nátlakem odvolacího soudu“, který právě tento soud přinutil uznat obviněného vinným skutkem pod bodem I.1. obžaloby. Na podporu své argumentace obviněný obsáhle citoval jak pasáže z odůvodnění druhého a třetího rozsudku Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci, tak z judikatury Ústavního soudu.

č. 57

6. Nesprávné právní posouzení skutku ve smyslu dovolacího důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. obviněný spatřoval v použité právní kvalifikaci podle § 260 odst. 2 tr. zákoníku, resp. podle § 212 odst. 2 tr. zákoníku, tedy podle druhých základních skutkových podstat obou těchto trestných činů. Za odpovídající považoval obviněný použití prvních základních skutkových podstat trestných činů poškození finančních zájmů Evropské unie a dotačního podvodu s argumentem, podle něhož využitím finančních prostředků z dotace na jiný než stanovený účel došlo pouze k dokonání těchto trestných činů. Současně však obviněný popřel naplnění objektivní i subjektivní stránky trestných činů podle § 260 odst. 2 a § 212 odst. 2 tr. zákoníku s důrazem na to, že nebylo jeho úmyslem použít poskytnuté prostředky v rozporu s účelem dotace. Z dokazování vyplynulo, že v listině nazvané Závěrečné vyhodnocení akce byly uvedeny nepravdivé údaje. I v případě, že by tyto informace skutečně zaznamenal obviněný, neprokazuje to využívání poskytnutých finančních prostředků k účelu, který dotační podmínky nepředpokládají. Obviněný zdůraznil, že v posuzovaném případě nebyly poskytnuté finanční prostředky vůbec využívány, což považoval za významný rozdíl oproti jejich užití k odlišnému než dotačnímu účelu. Na takovou situaci, při níž majetek pořízený z dotace nebyl jakýmkoliv způsobem užíván, tj. nesloužil k žádnému účelu, nelze aplikovat § 260 odst. 2 a § 212 odst. 2 tr. zákoníku. Podotkl také, že majetek obce výrazně zhodnotil, a on sám z předmětného jednání neměl jakýkoli majetkový prospěch.

7. Podle přesvědčení obviněného soudy rovněž nesprávně vyhodnotily vznik a výši škody. Protože veškeré dotačním orgánem poskytnuté finanční prostředky obec využila na daný účel, tj. rekonstrukci objektu na adrese XY, na pořízení vybavení tohoto objektu a na nákup osobního automobilu, nemohla být způsobena žádná škoda. Vzhledem k tomu nebylo správné

právně posoudit zjištěný skutek podle kvalifikovaných skutkových podstat obou citovaných trestných činů.

8. Jelikož jednání obviněného postrádalo společenskou škodlivost a okolnosti skutku případnou škodlivost jeho jednání snižovaly, bylo namístě „aplikovat korektiv subsidiarity trestní represe“. Ze všech shora uvedených důvodů obviněný na závěr svého dovolání navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil rozsudek odvolacího soudu v celém rozsahu, rozsudek soudu prvního stupně v rozsahu výroku o vině a o trestu ohledně bodu I.1. obžaloby a dále aby sám podle § 265m odst. 1 tr. ř. rozsudkem obviněného zprostil obžaloby podle § 226 písm. a) tr. ř. Vedle toho obviněný učinil alternativní návrh, aby Nejvyšší soud po zrušení obou napadených rozhodnutí v uvedeném rozsahu podle § 265l odst. 1 tr. ř. věc vrátil soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí.

č. 57

9. K dovolání obviněného se vyjádřila státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupkyně“), která úvodem shrnula předloženou dovolací argumentaci obviněného, jež podle jejího názoru odpovídala uplatněným dovolacím důvodům. S konkrétními námitkami obviněného se však neztotožnila. Výhrady proti postupu odvolacího soudu odmítla. Neshledala totiž, že by tento soud v obou svých kasačních rozhodnutích udělil soudu prvního stupně závazné pokyny týkající se skutkových i právních závěrů. Naopak zcela v souladu s procesními předpisy přisvědčil odvolacím námitkám státní zástupkyně Krajského státního zastupitelství v Ostravě – pobočky v Olomouci a skutková zjištění soudu prvního stupně označil za předčasná, a to z konkrétních důvodů, zejména nedostatečného vyhodnocení provedených důkazů v rozporu se zásadami deklarovanými v § 2 odst. 6 tr. ř. Ve druhém kasačním rozhodnutí odvolací soud konstatoval, že i přes doplnění dokazování původně vytýkané vady přetrvávají. Odvolací soud tedy žádným nepřipustným způsobem nezasáhl do rozhodovací činnosti soudu prvního stupně. Co se týká právní kvalifikace, státní zástupkyně ji považovala za správnou. S přiměřeným odkazem na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 4. 2014, sp. zn. [3 Tdo 186/2014](#), upozornila, že pro zvolenou právní kvalifikaci podle druhých základních skutkových podstat trestných činů poškození finančních zájmů Evropské unie a dotačního podvodu nemusí být ani konkrétně zjištěno, na jaký jiný účel byla dotace použita, neboť zásadní je, že nebyla použita za určeným účelem. Výtky proti naplnění subjektivní stránky obou trestných činů státní zástupkyně také odmítla, obviněný byl s dotačními podmínkami obeznámen, a přestože ani jedna z pěti požadovaných sociálních služeb nebyla poskytována v zrekonstruovaném objektu, stvrzoval poskytovateli dotace opak. Státní zástupkyně dále nepřisvědčila ani námitkám proti výši škody. Zdůraznila, že šlo o ryze účelovou dotaci, která byla vázána nikoli pouze na opravu objektu tzv. XY vily, na její vybavení a pořízení automobilu, ale také na poskytování určitých služeb definovaných v dotačních podmínkách, k čemuž nedošlo, a proto byla obec XY povinna vrátit dotaci v plném rozsahu. Z hlediska obviněným požadovaného využití ustanovení § 12 odst. 2 tr. zákoníku uvedla, že obviněný svým jednáním naplnil všechny formální znaky obou trestných činů, a to navíc v jejich kvalifikovaných skutkových podstatách. Posuzované jednání rozhodně nijak vybočovalo z běžně se vyskytujících případů tohoto typu trestné činnosti. Porušení chráněných zájmů dosáhlo intenzity, již nelze bagatelizovat, nešlo o méně škodlivé jednání, u něhož by postačovalo uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu.

10. Státní zástupkyně na závěr svého vyjádření navrhla, aby Nejvyšší soud v neveřejném zasedání odmítl dovolání obviněného podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř., a připojila ve smyslu

§ 265r odst. 1 písm. c) tr. ř. souhlas s projednáním věci v neveřejném zasedání i pro případ jiného než navrhovaného rozhodnutí.

11. Na vyjádření státní zástupkyně ke svému dovolání obviněný reagoval podáním doručeným Nejvyššímu soudu dne 16. 10. 2024, v němž v podstatě setrval na svých dovolacích námitkách. Opět označil odsuzující rozsudek soudu prvního stupně za nelegitimní a překvapivý, přičemž odvolací soud nepřípustně nahrazoval činnost soudu prvního stupně. Dále zopakoval, že dotaci nevyužil na žádný jiný účel, jak podle jeho přesvědčení předpokládají skutkové podstaty trestných činů podle § 212 odst. 2 a § 260 odst. 2 tr. zákoníku, a že u obou nebyla naplněna subjektivní stránka. Totožnou argumentaci jako v dovolání předložil také ke způsobu stanovení výše škodlivého následku. V reakci na část vyjádření týkající se nedobrovolného vrácení dotace obviněný zdůraznil, že nakládal s finančními prostředky obce, byl tudíž vázán povinností jednat s péčí řádného hospodáře, což zahrnovalo také bránit majetek obce před vznikem jakékoli újmy. Proto nejprve vyčerpal opravné prostředky proti platebním výměrům ve správním řízení, což mu rozhodně nelze klást k tíži.

č. 57

III.

Posouzení důvodnosti dovolání

a) Obecná východiska

12. – 15. Nejvyšší soud nejprve zjistil, že jsou splněny všechny formální podmínky pro konání dovolacího řízení a zabýval se otázkou povahy a opodstatněnosti uplatněných námitek ve vztahu k označeným dovolacím důvodům. Obecně vyložil obviněným uplatněné dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g) a h) tr. ř. a konstatoval, že dovolací argumentace obviněného v převážné části odpovídala uvedenému výkladu jím uplatněných dovolacích důvodů, avšak nebyla opodstatněná.

b) K vlastním námitkám obviněného

b)1. Překvapivost rozhodnutí soudu prvního stupně

16. – 21. Obviněný L. H. považoval odsuzující rozsudek Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci za překvapivé rozhodnutí, které soud prvního stupně učinil po nepřípustném nátlaku Vrchního soudu v Olomouci. Nejvyšší soud takový názor nesdílí, což dále odůvodnil a zejména uvedl, že neshledal porušení práva obviněného na spravedlivý proces ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

b)2. Právní posouzení skutku podle § 260 odst. 2 a § 212 odst. 2 tr. zákoníku a výše škody

22. V dovolacím řízení nemohly obstát ani výhrady, které obviněný uplatnil proti výši škody a proti právní kvalifikaci skutku jako zločinů dotačního podvodu podle § 212 odst. 2, 6 písm. a) tr. zákoníku a poškozování finančních zájmů Evropské unie podle § 260 odst. 2, 4 písm. c) tr. zákoníku, spáchaných v jednočinném souběhu. Obviněný se domáhal aplikace prvních ze dvou základních skutkových podstat u obou těchto trestných činů, resp. přečinů, neboť nepovažoval za naplněný kvalifikační znak způsobení škody (větší, značné ani škody velkého rozsahu).

23. Úvodem je třeba připomenout, že trestného činu dotačního podvodu podle § 212 odst. 2 tr. zákoníku se dopustí ten, kdo použije, v nikoli malém rozsahu, prostředky získané účelovou dotací, subvencí nebo návratnou finanční výpomocí nebo příspěvkem na jiný než určený účel. Trestný čin poškození finančních zájmů Evropské unie podle § 260 odst. 2 tr. zákoníku spáchá ten, kdo neoprávněně použije finanční prostředky pocházející z rozpočtu Evropské unie nebo rozpočtů spravovaných Evropskou unií nebo jejím jménem, majetek pořízený z rozpočtu Evropské unie nebo rozpočtů spravovaných Evropskou unií nebo jejím jménem anebo zmenší zdroje některého takového rozpočtu. Oproti tomu v prvních odstavcích těchto trestných činů je postihováno jednání spočívající v uvedení nepravdivých nebo hrubě zkreslených informací v žádosti o dotaci či v zamlčení některých podstatných údajů (§ 212 odst. 1 tr. zákoníku), resp. spočívající ve vyhotovení, použití nebo předložení nepravdivých, nesprávných nebo neúplných dokladů, v uvedení nepravdivých, nesprávných nebo neúplných údajů anebo zatajení dokladů či údajů, čímž bude umožněno neoprávněné použití nebo zadržování finančních prostředků z evropských rozpočtů anebo zmenšení zdrojů takových rozpočtů anebo bude umožněno neoprávněné použití nebo zadržování majetku pořízeného z evropských rozpočtů (§ 260 odst. 1 tr. zákoníku). Trestný čin podle § 212 odst. 1 tr. zákoníku je tzv. předčasně dokonáným deliktem, který je dokonán již uvedením nepravdivých nebo hrubě zkreslených údajů anebo zamlčením podstatných údajů, k poskytnutí dotace tedy ani nemusí dojít. Trestný čin podle § 260 odst. 1 tr. zákoníku je dokonán tím, že jeho pachatel umožní, aby nastal poruchový následek, k němuž tedy také nemusí dojít, jde o ohrožovací delikt. Nelze se tedy evidentně ztotožnit s tvrzením obviněného ze třetího odstavce na str. 14 jeho dovolání o tom, že při naplnění objektivní stránky skutkových podstat podle § 260 odst. 1 a § 212 odst. 1 tr. zákoníku a současného použití dotace na jiný účel, než který byl vymezen dotačními podmínkami, půjde u obou trestných činů o dokonání jejich prvních základních skutkových podstat. Fáze dokonání se u nich váže na zcela jiné okolnosti, jak bylo uvedeno výše.

24. Nejvyšší soud připomene, jak je možnost naplnění obou skutkových podstat podle prvního i druhého odstavce trestných činů podle § 260 a § 212 tr. zákoníku vykládána v odborné literatuře. V případě, že pachatel sám svým postupným jednáním naplní znaky obou základních skutkových podstat (nejprve § 260 odst. 1 a poté i podle § 260 odst. 2 tr. zákoníku), bude takto se nabízející souběh vícečinný zpravidla vyloučen z důvodu poměru subsidiarity deliktu ohrožovacího podle § 260 odst. 1 tr. zákoníku vůči prioritnímu poruchovému deliktu podle § 260 odst. 2 tr. zákoníku, a sice ve prospěch právní kvalifikace pouze jako trestného činu poruchového. Podstatná je povaha těchto trestných činů, na což nemá vliv to, že oba typy tohoto trestného činu podléhají stejné trestní sazbě (srov. Šámal a kol. Trestní zákoník. Komentář. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, str. 3443). Další odborná literatura zase ve vztahu k naplnění znaků skutkových podstat podle § 260 odst. 1 a § 260 odst. 2 tr. zákoníku hovoří o faktické konzumpci (srov. Drašík, A.; Fremr, R.; Durdík, T.; Růžička, M.; Sotolář, A. a kol. Trestní zákoník. Komentář. II. díl. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2015, str. 1990). Neoprávněným použitím ve smyslu § 260 odst. 2 tr. zákoníku se rozumí jednání pachatele, v jehož důsledku nastaly výdaje z některého z evropských rozpočtů na účely, pro které nebyly určeny, anebo majetek pořízený z takového rozpočtu byl využit jinak, než bylo určeno (srov. Šámal, P. a kol. Trestní zákoník. Komentář. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, str. 3444). Nejvyšší soud nepochybuje, že do této kategorie spadá i jednání pachatele, v jehož důsledku majetek z převážné části pořízený z evropských finančních prostředků nebyl (a není) využíván k jakémukoli účelu, pokud od samého počátku měl sloužit předem stanovenému účelu, jak správně takovou situaci vyhodnotil odvolací soud (viz zejména bod 45. jeho rozsudku).

Pro správné právní posouzení bylo zásadní zjištění, že opravená budova včetně jejího vnitřního vybavení ani osobní automobil nesloužily danému účelu v souladu s dotačními podmínkami, které byly nastaveny jednoznačně, srozumitelně a předpokládaly podporu pro začleňování romské části obyvatelstva v daném regionu. Proto nemůže být jako relevantní přijata výhrada obviněného, podle níž prosté nevyužívání majetku k jakémukoli účelu nemůže vést k vyvození trestní odpovědnosti ve smyslu § 260 odst. 2 tr. zákoníku.

25. V případě trestného činu dotačního podvodu dopadá jeho druhá základní skutková podstata na užší okruh případů než první, protože se vztahuje pouze na účelové dotace, subvence nebo návratné finanční výpomoci nebo příspěvky. Na konkrétní akce nebo předem stanovené okruhy potřeb se poskytují účelové dotace, a to za podmínek stanovených zásadami dotační politiky, jako tomu bylo u projektu „Multifunkční centrum sociálních služeb a fakultativních činností ve XY“. V takovém případě pak mohou být dotace použity jen na určený účel, který musí být dodržen. Právě ve vztahu k účelovým dotacím se při jejich poskytnutí lze dopustit trestného činu dotačního podvodu podle § 212 odst. 2 tr. zákoníku, který je dokonán použitím peněžních prostředků na jiný než daný účel, přičemž nemusí být ani konkrétně zjištěno, na co konkrétně byly dotační prostředky spotřebovány (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 4. 2014, sp. zn. [3 Tdo 186/2014](#); Šámal P. a kol. Trestní zákoník. Komentář. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, str. 2742). Nejvyšší soud může doplnit, že uvedený právní názor lze vztáhnout i na majetek pořízený (resp. opravený) za poskytnutou dotaci, jestliže vyplacení peněz bylo podmíněno užíváním takového majetku k určenému účelu, jako tomu bylo u posuzované dotace poskytnuté obci XY. Ani u trestného činu dotačního podvodu tedy Nejvyšší soud neshledal vadu, jestliže odvolací soud dospěl k závěru o naplnění znaků druhé ze základních skutkových podstat ustanovení § 212 odst. 2 tr. zákoníku. Naplnění objektivní a subjektivní stránky obou aplikovaných skutkových podstat podle § 260 odst. 2 a § 212 odst. 2 tr. zákoníku včetně určení výše způsobené škody vyplývá zejména ze samotných skutkových zjištění, která mají podklad v podrobně provedeném dokazování.

26. Pro lepší pochopení podstaty skutku a jeho (ne)správného právního posouzení Nejvyšší soud v reakci na stěžejní argumenty dovolání, jimiž se obviněný bránil této části obžaloby, stručně připomene některé skutkové okolnosti jednání obviněného, jak vyplývají z obsahu trestního spisu, a to i v širších souvislostech. Podání žádosti o dotaci na projekt „Multifunkční centrum sociálních služeb a fakultativních činností ve XY“ předcházela v květnu 2011 úspěšná žádost obce XY o finanční podporu z OP LZZ (operační program lidské zdroje a zaměstnanost) na projekt „Společné aktivity obcí mikroregionu XY a XY při integraci osob ze sociálně vyloučených romských lokalit“. Tato dotace úzce souvisela s investiční účelově vázanou dotací na vybudování odpovídajícího zázemí pro poskytování sociálních služeb příslušníkům sociálně vyloučených romských komunit. V bodě 7. této žádosti je v rámci popisu projektu žadatel výslovně upozorněn na možná rizika včetně nesprávného výběru poskytovatelů sociálních služeb, dále na stanovení pětileté doby udržitelnosti u navazujícího investičního projektu (vytvoření multifunkčního centra) a zejména na propojení tohoto projektu s investičním projektem (vytvoření zázemí pro poskytování sociálních služeb), jejichž společným hlavním cílem je zmírnění a předcházení rizik sociálního vyloučení, resp. plná integrace sociálně vyloučených obyvatel do společnosti a na trh práce. Již tento projekt, s jehož podmínkami byl obviněný jako starosta obce také obeznámen, a v jehož rámci byly od roku 2012 sociální služby poskytovány občanským sdružením D. (v roce 2015 organizace transformována na zapsaný ústav, resp. z. ú.), předpokládal poskytování sociálních služeb

v obci XY na adrese XY, tj. v opraveném a nově vybaveném Multifunkčním centru XY, přestože až v průběhu realizace projektu „Společné aktivity obcí mikroregionu XY a XY při integraci osob ze sociálně vyloučených romských lokalit“ započala vyjednávání o přidělení dotace na projekt „Multifunkční centrum sociálních služeb a fakultativních činností ve XY“. Časová posloupnost projektů se z technických důvodů otočila, avšak toho si obviněný byl rovněž vědom. Rozhodnutí o poskytnutí této v pořadí druhé dotace na vybudování Multifunkčního centra XY je ze dne 11. 2. 2013. Jeho nedílnou součástí jsou kromě dalších Podmínky Registrace a Rozhodnutí o poskytnutí dotace (dále jen „Podmínky“), v nichž jsou naprosto srozumitelně definovány povinnosti příjemce dotace stejně jako důsledky jejich případného porušení (následně poté došlo k pěti dílčím nepodstatným změnám Podmínek). V bodu 7. části III Podmínek nazvané „Podmínky“, na které je poskytnutí dotace vázáno, je příjemci kladena povinnost naplnit monitorovací indikátory, tj. 5 nových sociálních služeb a aktivit, a to po dobu 5 let od ukončení realizace projektu. Navíc v bodě 9. téže části Podmínek byla obci XY uložena povinnost dalších 5 let po skončení doby tzv. udržitelnosti projektu zajistit, aby výstupy projektu (tj. opravená budova včetně vnitřního vybavení a osobní automobil) byly využívány k poskytování sociálních služeb uvedených v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, a k provozování vybraných druhů činností ve prospěch příslušníků sociálně vyloučených romských lokalit. Obviněný z jasně formulovaného znění pravidel rovněž musel od počátku vědět, že porušení povinností Podmínek zjištěné po vyplacení dotace bude považováno za porušení rozpočtové kázně podle § 44 a násl. zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, ve znění pozdějších předpisů (část IV bod 2. Podmínek). Stejně tak byl obeznámen s tím, že sankcí za nedodržení povinností příjemce dotace stanovených mj. v bodech 7. a 9. části III Podmínek bude odvod za porušení rozpočtové kázně odpovídající celé výši vyplacené dotace (část IV, bod 3.3. Podmínek). Jakékoli změny a skutečnosti, které mají vliv na plnění Rozhodnutí o poskytnutí dotace a Podmínek, nebo skutečnosti s tím související, byl příjemce dotace povinen neprodleně oznámit příslušné pobočce Centra pro regionální rozvoj ČR, a to písemně prostřednictvím formuláře Oznámení o změnách projektu (část III bod 4. Podmínek). Vzhledem ke znění bodu 8. části VI Podmínek není ani pochyb o tom, že příjemce dotace, resp. obviněný, si celou dobu uvědomoval také to, že jde o investiční účelově vázanou dotaci, za niž bude možné zrekonstruovat budovu a nakoupit movité věci včetně automobilu, ale která není určena k financování nákladů na poskytování služeb v době po ukončení realizace projektu, přičemž přidělení dotace bylo právě podmíněno provozováním těchto sociálních služeb v navazujícím období po realizaci projektu. Nelze mít proto žádnou pochybnost o tom, že obviněný musel počítat s tím, že je na obci, aby zajistila fungování sociálních služeb a fakultativních činností v opraveném a nově vybaveném Multifunkčním centru XY a k poskytování těchto služeb dala k dispozici také osobní automobil rovněž pořízený z finanční podpory, a to po celou dobu udržitelnosti a poté ještě dalších 5 let. Mohla tak učinit z vlastních zdrojů, případně by musela využít jiného dotačního programu či jinak si opatřit nezbytné finanční prostředky k pokrytí nákladů na provozování těchto služeb. Co se týká hlavního cíle projektu, resp. samotného zaměření dotační podpory, listinné podklady vylučují, že by s ním obviněný nebyl seznámen. Z textu Podmínek vyplývá, že jde o podporovanou aktivitu B prioritní osy v oblasti intervence 3.1. Tato aktivita je definována v Příručce pro žadatele a příjemce, Oblast intervence 3.1, Služby v oblasti sociální integrace, Aktivita B, tak, že jde o investiční podporu při zajištění dostupnosti takových služeb, které umožní návrat příslušníků nejvíce ohrožených sociálně vyloučených romských lokalit zpět na trh práce a do společnosti.

27. Obviněný tedy znal výše uvedené zásadní podmínky, na něž byla poskytnutá dotace vázána, ale i sankce za jejich nedodržení. Konkrétně v této trestní věci obviněný jako starosta obce XY, tj. v postavení žadatele o dotaci, se zavázal jednak k realizaci projektu, tj. k rekonstrukci budovy na adrese XY, k nakoupení jejího vybavení a pořízení osobního automobilu a dále se zavázal k tomu, že následně tento majetek bude po dobu tzv. udržitelnosti projektu sloužit k poskytování 5 různých sociálních služeb příslušníkům sociálně vyloučených romských lokalit/komunit. Rekonstrukce nemovitého majetku obce i pořízení movitého majetku proběhlo řádně, avšak tento majetek následně zjevně nesloužil účelu definovanému v dotačních podmínkách, proti čemuž obviněný v dovolání ani neměl výhrady. Ke skutkovému průběhu po přidělení dotace je možné dále uvést, že výběrové řízení na dodavatele osobního automobilu a jeho nákup proběhl v říjnu a listopadu 2014 a Kolaudační souhlas s užíváním zrekonstruovaného objektu na adrese XY byl udělen dne 27. 8. 2014. Dne 18. 12. 2014 začala plynout doba udržitelnosti projektu, odkdy měly zrekonstruované prostory s inventářem i osobní automobil sloužit k předem určenému účelu, což se však nestalo. V trestním spise není založen jakýkoliv podklad o tom, že by příjemce dotace informoval dotační orgán o nějakých potížích při naplňování účelu dotace. V rámci Etapové/závěrečné monitorovací zprávy o realizaci ze dne 18. 12. 2014, kterou podepsal obviněný, bylo poskytovateli dotace mj. nahlášeno plnění indikátoru „počet nových sociálních služeb a aktivit“ v rozsahu pěti takových služeb, současně téhož dne podepsal za příjemce dotace čestné prohlášení, v němž kromě dalšího deklaroval pravdivost informací uváděných v monitorovací zprávě. V průběžných hlášeních o udržitelnosti projektu z 14. 3. 2016 a 15. 1. 2017 obviněný také uváděl nepravdivé údaje o poskytování požadovaných sociálních službách, a to přímo v Multifunkčním centru XY občanským sdružením D., ačkoliv toto občanské sdružení ukončilo svou činnost pro obec ke dni 30. 6. 2015. Dokonce ani před tímto datem občanské sdružení nepůsobilo v prostorách Multifunkčního centra XY na adrese XY, neboť po celou dobu provozovalo aktivity v náhradních prostorách na adrese XY. V textu Hlášení o udržitelnosti projektu z 14. 3. 2016 obviněný za příjemce dotace vyplnil i část týkající se případných rizik ohrožujících udržitelnost projektu. Uvedl zde, že příjemce dotace o žádných takových rizicích neví. Obviněný tedy poskytovatele dotace nijak neupozornil na neshody s dosavadním poskytovatelem sociálních služeb v obci občanským sdružením D., ani na obtíže s hledáním nového poskytovatele těchto služeb, na což nyní v dovolání svaluje vinu za nesplnění dotačního účelu, ale naopak se snažil vyvolávat dojem, že udržitelnost projektu funguje bezproblémově. Na podkladě takových nepravdivých informací a současně v důsledku zatajování podstatných skutečností, které by odrážely reálný stav provozu sociálních služeb v obci XY, měl poskytovatel dotace Ministerstvo práce a sociálních věcí mylnou představu o plnění podmínky udržitelnosti projektu, což se odrazilo v obsahu listiny Závěrečné vyhodnocení akce ze dne 30. 5. 2016, podle níž byl indikátor pěti nových sociálních služeb splněn.

28. Závěrem lze tudíž shrnout že účel, na který bylo vázáno poskytnutí posuzované dotace, naplněn nebyl. Za jeho dodržení nesl zodpovědnost výhradně příjemce dotace, obec XY, za niž jednal obviněný L. H. Ten znal předem nejen podmínky vyplacení dotace, ale i důsledky nesplnění dotačního účelu a místo toho, aby se obrátil na dotační orgán s oznámením potíží při zajišťování kontinuity poskytovaných sociálních služeb a snažil se o případnou dohodu s poskytovatelem, o nastalých problémech mlčel, a naopak uváděl nepravdivé údaje o tom, že přímo v Multifunkčním centru XY požadované sociální služby fungují. Přitom ohledně jiných okolností, které mohly mít vliv na plnění dotačních podmínek, obviněný postupoval podle

dotačních podmínek, tj. řádně je poskytovateli dotace oznámil (viz Oznámení o změnách projektu ze dne 2. 7. 2014, z něhož vyplývá, že sděleny byly i změny při konání výběrového řízení na dodavatele vozidla). Dá se tedy říci, že obviněný zastupující obec XY postupně nejprve splnil první 3 etapy projektu (rekonstrukce vily, nákup jejího vybavení a nákup vozidla), čímž *de facto* vytvořil podmínky pro splnění účelu dotace, tedy zřídit a provozovat v Multifunkčním centru XY 5 druhů sociálních služeb pro příslušníky vyloučené romské lokality/komunity a zároveň poskytovat takové sociální služby v terénu s využitím zakoupeného vozidla. Protože následně obviněný nedostál povinnosti příjemce dotace plnit deklarovaný účel dotace, čehož si byl vědom, nejenže umožnil neoprávněné použití peněz z evropských rozpočtů i z rozpočtu České republiky, ale vyvolal způsobení poruchového následku, jak konstatovaly i kontrolní orgány (viz Zápis z fyzické kontroly Centra pro regionální rozvoj ČR ze dne 11. 5. 2016, Protokol z veřejnoprávní kontroly na místě Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 15. 7. 2016 a Platební výměry finanční správy). Lze proto pouze souhlasit s názorem odvolacího soudu, že došlo k naplnění objektivní i subjektivní stránky aplikovaných skutkových podstat v úmyslu přímém, tak o stanovení výše způsobené škody v rozsahu celé vyplacené dotace. Veškerý majetek, na jehož pořízení nebo opravu dotační orgán vyplatil finanční podporu, byl vázán na podmínku užívání k danému účelu po dobu udržitelnosti projektu, čemuž odpovídala i předem stanovená sankce za porušení podmínky udržitelnosti projektu ve formě odvodu odpovídající celé poskytnuté dotaci. Jestliže ani část majetku nakoupeného či zrekonstruovaného za dotační prostředky nesloužila danému účelu, nebyl jakýkoli důvod považovat v trestním řízení za škodu nižší částku, než je výše vyplacené dotace obci XY v rámci projektu „Multifunkční centrum sociálních služeb a fakultativních činností ve XY“. Správnost právních závěrů odvolacího soudu nemůže nijak zvrátit ani obviněným tolik zdůrazňované užívání budovy na adrese XY pouze pro blaho občanů obce a dále okolnost, že z celého jednání neměl majetkový prospěch. Z hlediska dotčené právní kvalifikace podle § 260 odst. 2 a § 212 odst. 2 tr. zákoníku jde o irrelevantní okolnosti, které však správně odvolací soud přílehavě zohlednil při úvahách o ukládání druhu i výše trestu obviněnému (viz bod 51. rozsudku Vrchního soudu v Olomouci).

29. Nejvyšší soud se dále k námitce obviněného zabýval použitím zásady subsidiarity trestní represe a dospěl k závěru, že k postihu protiprávního jednání obviněného L. H. je nezbytné uplatnit trestní odpovědnost a důsledky s ní spojené. Obviněný spáchal dva úmyslné trestné činy v jejich kvalifikovaných skutkových podstatách, škoda v jednom případě dosáhla dokonce hranice škody velkého rozsahu (nejméně 10 000 000 Kč), a byly výrazně narušeny zájmy chráněné ustanoveními § 260 a § 212 tr. zákoníku (finanční zájmy Evropské unie, poskytování dotací i jejich účelovému určení). Rozhodně tedy nelze tvrdit, že šlo o bagatelní případ, který se vymyká běžným případům dotčených trestných činů, na který by postačovalo uplatnění odpovědnosti podle jiných než trestních předpisů.

IV.

Závěrečné shrnutí

30. Nejvyšší soud tedy na podkladě obsahu trestního spisu a podaného dovolání dospěl k závěru, že námitky obviněného, které uplatnil v dovolání a odpovídaly označeným dovolacím důvodům podle § 265b odst. 1 písm. g) a h) tr. ř., neměly opodstatnění. Vzhledem ke všem shora zmíněným skutečnostem Nejvyšší soud dovolání obviněného L. H. odmítl podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. jako zjevně neopodstatněné, aniž by podle § 265i odst. 3 tr. ř.

přezkoumával zákonnost a odůvodněnost napadeného rozhodnutí nebo jemu předcházejícího řízení. Protože Nejvyšší soud rozhodl o odmítnutí dovolání podle § 265i tr. ř., mohl tak učinit v neveřejném zasedání podle § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř.

č. 58

Prohlášením viny ve smyslu § 206c odst. 1 tr. ř. obžalovaný vyjadřuje na základě své vůle souhlas s tím, že spáchal skutek, jenž je mu kladen za vinu v obžalobě (návrhu na potrestání), a zároveň s jeho právní kvalifikací (viz rozhodnutí pod č. [13/2023](#) Sb. rozh. tr.). Obžalovaný tedy prohlášením viny akceptuje skutečnost, že naplnil všechny znaky spáchaného trestného činu, mezi které patří i příčetnost pachatele v době spáchání činu. Nejsou-li v době prohlášení viny nebo před rozhodnutím ve věci pochybnosti o tom, že obžalovaný chápe význam, smysl a důsledky tohoto institutu a soud přijme takové prohlášení viny podle § 206c odst. 6 tr. ř., může učinit bez dalšího dokazování výrok o vině v odsuzujícím rozsudku, jímž uzná obžalovaného vinným ze spáchání skutku obsaženého v obžalobě (návrhu na potrestání). Jestliže však v průběhu hlavního líčení po přijetí prohlášení viny vzniknou pochybnosti o souladu prohlášení viny se zjištěným skutkovým stavem, je soud povinen provést dokazování v rozsahu potřebném pro jejich odstranění.

Prohlášení viny, Příčetnost

§ 206c odst. 1, 6 tr. ř., § 26 tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2024, sp. zn. [5 Tdo 963/2024](#), ECLI:CZ:NS:2024:5.TDO.963.2024.1

Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného I. P. podané proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 13. 6. 2024, sp. zn. 8 To 37/2024, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 43 T 4/2023.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 1. 2. 2024, sp. zn. 43 T 4/2023, byl obviněný I. P. uznán vinným zvláště závažným zločinem vraždy podle § 140 odst. 2, odst. 3 písm. j) tr. zákoníku. Podstata tohoto trestného činu spočívala ve stručnosti v tom, že obviněný dne 22. 11. 2022 v době od 16:25 hodin do 16:26 hodin v Praze v ulici XY na pozemní komunikaci před panelovým domem č. XY v osobním motorovém vozidle tovární značky Škoda Octavia při dobržďování v cíli trasy na uvedeném místě zaútočil z levého zadního sedadla nožem na řidiče tohoto vozidla, poškozeného M. P. Obviněný opakovaně bodl poškozeného do oblasti hlavy, krku a zad, poté mu nůž upadl na přední sedadlo spolujezdce, následně jej oba uchopili a začali spolu zápasit, přičemž obviněný nadále bodal do poškozeného a snažil se mu zabránit v útěku a v působení rozruchu pomocí klaksonu vozidla. K uvedenému jednání došlo poté, co v době okolo 15:45 hodin v Praze v ulici XY obviněný požádal náhodného kolemdoucího J. B., aby mu za užití aplikace Bolt objednal jízdu na požadované místo do ulice XY, a tuto službu si nechal objednat již s počátečním úmyslem usmrtit řidiče a zmocnit se jeho vozidla. K tomu si obviněný předtím obstaral kuchyňský nůž o celkové délce 20,5 cm a délce ostří 10 cm, který pro lepší účinnost před činem ještě přebrousil ocílkou. Shora popsaným jednáním obviněný způsobil

poškozenému 6 hlubokých bodných ran na pravé straně obličeje a na pravé straně krku mimo jiné s poškozením příušní i podčelistní žlázy, s otevřením jak vnitřní hrdelní žíly, tak i vnitřní krkavice a s neúplným přetětím X. hlavového nervu, povrchovou řeznou ránu na pravém ušním boltci a za pravým ušním boltcem, povrchovou řeznou ránu na přechodu přední a levé boční plochy krku, povrchovou bodnořeznou ránu v týlní krajině vpravo. Dále obviněný způsobil poškozenému 13 hlubokých bodnořezných a bodných ran na krku vzadu a v šíjové krajině mimo jiné s průnikem bodného kanálu do páteřního kanálu a se zasažením krční míchy, hlubokou bodnou ránu na zadní straně horní části pravé paže, prostupující deltovým svalem, hlubokou bodnou ránu na zadní ploše horní části pravého předloktí, pronikající do povrchové svalové vrstvy předloktí, drobnou povrchovou bodnou ránu na zadní straně dolní poloviny pravého předloktí, pronikající pouze do podkoží, povrchovou řeznou ránu na malíkové hraně pravého předloktí, lalokovitou řeznou ránu na zadní ploše pravého zápěstí, lalokovitou řeznou ránu na hřbetní straně pravé ruky a další řezné rány, kožní oděrky a podkožní krevní výrony na rukách a podkožní krevní výron s drobnou kožní oděrkou na pravém koleni. Obviněný následně vystoupil z vozidla, obešel ho ke dveřím řidiče, vytáhl poškozeného z vozidla a pohodil jej na komunikaci. Zde poškozený M. P. zemřel v důsledku selhání dechu a krevního oběhu, ve které vyústil souběh poranění způsobených ostrým předmětem, a to poranění krční míchy s jejím otokem se současným neúplným přetětím pravostranného X. hlavového nervu a současných krevních ztrátách z poraněného cévního systému, zejména v oblasti krku. Obviněný poté usedl do vozidla na místo řidiče a odjel s ním z místa na čerpací stanici pohonných hmot v Praze, XY, kde chtěl vozidlo umýt od krve a případně doplnit pohonné hmoty, přičemž v 19:20 hodin ho zde zadržela policie.

2. Za to byl obviněný odsouzen podle § 140 odst. 3 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 2 tr. zákoníku k souhrnnému trestu odnětí svobody ve výměře 17 a ½ roku, přičemž pro výkon tohoto trestu byl podle § 56 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku zařazen do věznice se zvýšenou ostrahou. Tento trest mu byl uložen za shora uvedený zvlášť závažný zločin vraždy podle § 140 odst. 2, odst. 3 písm. j) tr. zákoníku a za sbíhající se přečin krádeže podle § 205 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku, dílem dokonaný a dílem ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku, a za přečin poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku, za něž byl obviněný odsouzen trestním příkazem Okresního soudu v Lounech ze dne 28. 11. 2022, sp. zn. 3 T 233/2022, který nabyl právní moci dne 27. 1. 2023. Dále byl obviněnému uložen podle § 80 odst. 1, 2 tr. zákoníku trest vyhoštění na dobu neurčitou.

3. Soud prvního stupně zároveň podle § 43 odst. 2 tr. zákoníku zrušil výrok o trestu v trestním příkaze Okresního soudu v Lounech ze dne 28. 11. 2022, sp. zn. 3 T 233/2022, jakož i všechna další rozhodnutí obsahově navazující na tento výrok, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo jeho zrušením, pozbyla podkladu.

4. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byla obviněnému rovněž uložena povinnost zaplatit poškozeným:

- Oborové zdravotní pojišťovně zaměstnanců bank, pojišťoven a stavebnictví na náhradě majetkové škody částku ve výši 3 958 Kč,
- České republice – Ministerstvu spravedlnosti na náhradě nemajetkové újmy v penězích částku ve výši 200 000 Kč,

- AAAAA (pseudonym) za zásah do osobnostních práv spočívajících v právu na ochranu života a zdraví její blízké osoby, na úplné rodinné vazby, na klidné a bezpečné dětství a vyrůstání a za prožité duševní útrapy jako náhradu nemajetkové újmy v penězích částku ve výši 600 000 Kč se zákonným úrokem z prodlení ve výši 15 % ročně z dlužné částky od 18. 8. 2023 do zaplacení,

- E. H. P. za zásah do osobnostních práv spočívajících v právu na ochranu života a zdraví její blízké osoby, na úplné rodinné vazby a za prožité duševní útrapy jako náhradu nemajetkové újmy v penězích částku ve výši 80 000 Kč se zákonným úrokem z prodlení ve výši 15 % ročně z dlužné částky od 18. 8. 2023 do zaplacení.

5. Podle § 229 odst. 1 tr. ř. byla poškozená BBBBB (pseudonym) odkázána se svým nárokem na náhradu nemajetkové újmy na řízení ve věcech občanskoprávních. Podle § 229 odst. 2 tr. ř. byla poškozená E. H. P. odkázána se zbytkem svého nároku na řízení ve věcech občanskoprávních.

6. Proti citovanému rozsudku soudu prvního stupně podali odvolání obviněný a poškozené E. H. P. a BBBBB. Vrchní soud v Praze jako soud odvolací částečně zrušil napadený rozsudek svým rozsudkem ze dne 13. 6. 2024, sp. zn. 8 To 37/2024, z podnětu odvolání poškozené E. H. P. podle § 258 odst. 1 písm. f), odst. 2 tr. ř., a to ve výroku o náhradě nemajetkové újmy u této poškozené a ve výroku, kterým byla se zbytkem svého nároku odkázána na řízení ve věcech občanskoprávních. Podle § 259 odst. 3 tr. ř. pak odvolací soud rozhodl tak, že podle § 228 odst. 1 tr. ř. je obviněný povinen nahradit poškozené E. H. P. nemajetkovou újmu částkou ve výši 800 000 Kč spolu s úrokem z prodlení ve výši 15 % ročně z dlužné částky od 18. 8. 2023 do zaplacení. Podle § 256 tr. ř. odvolací soud zamítl odvolání obviněného a poškozené BBBBB jako nedůvodná.

II.

Dovolání obviněného a vyjádření k němu

7. Obviněný I. P. podal proti citovanému rozsudku Vrchního soudu v Praze prostřednictvím své obhájkyň dovolání, které opřel o dovolací důvody uvedené v § 265b odst. 1 písm. h) a m) tr. ř. Učinil tak především s poukazem na to, že soudy nižších stupňů nesprávně vyhodnotily provedené důkazy ohledně jeho příčetnosti a odvolací soud nepostupoval řádně při přezkumu rozsudku soudu prvního stupně, čímž měl porušit právo obviněného na obhajobu.

8. Podle názoru obviněného soudy nižších stupňů dospěly k vadnému závěru o jeho příčetnosti, ačkoli ze znaleckých posudků, které nechala obhajoba vypracovat poté, co obviněný prohlásil vinu a soud prvního stupně přijal toto prohlášení, vyplývá, že rozpoznávací a ovládací schopnosti obviněného byly vymizelé nejen v době konání hlavního líčení, ale i v době spáchání skutku. Z těchto znaleckých posudků je podle obviněného zřejmé, že trpěl a trpí schizofrenií, která byla mimo jiné příčinou jím spáchaného posuzovaného jednání. Soud prvního stupně vycházel při svém rozhodování ze znaleckých posudků, které nebyly použitelné jako podklad pro jakékoli rozhodnutí soudu o otázce příčetnosti obviněného. Měl tedy postupovat v souladu s ustanovením § 110 odst. 1 tr. ř. a vzhledem ke zjevné obtížnosti věci přibrat znalecký ústav ke zpracování revizního znaleckého posudku. Odvolací soud následně při přezkumu rozhodnutí soudu prvního stupně zcela ignoroval osobní poměry obviněného. Byť obviněný po čistě formální stránce připouští, že by bylo možné

shledat podmínky pro postup zvolený odvolacím soudem, prohlášení viny je jednostranným projevem vůle obviněného a v obecné rovině může tento úkon odvolat jen ten, kdo jej učinil. Obviněný nikdy neodvolal své prohlášení viny. Odvolacím soudem citované ustanovení § 206c odst. 7 tr. ř. tedy limituje pouze obviněného, nikoli soud. Revokace usnesení o přijetí prohlášení viny byla iniciována ze strany soudu a měla v zásadě povahu jakési *sui generis* „autoremedury“. Soud prvního stupně není v takovém postupu omezen žádným ustanovením trestního řádu. Nejde tedy o „revokaci“ prohlášení o vině ze strany obviněného, která byla opakovaně judikatorně shledána nepřipustnou (obviněný zde odkazuje na rozsudek velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 16. 3. 2021, sp. zn. [15 Tdo 110/2021](#), a usnesení Ústavního soudu ze dne 4. 1. 2022, sp. zn. [III. ÚS 2464/21](#)).

9. Obviněný v dovolání argumentuje rovněž rozhodnutím bývalého Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 5. 3. 1965, sp. zn. [2 Tz 2/65](#), z něhož *a contrario* dovozuje, že obviněný, který je omezen ve svéprávnosti, může podat odvolání proti rozsudku soudu prvního stupně postupem podle § 246 odst. 1 písm. b) a násl. tr. ř. navzdory skutečnosti, že se předtím při hlavním líčení vzdal podání odvolání. V této souvislosti obviněný upozorňuje na své osobní poměry, neboť trpí duševní poruchou, proto nesouhlasí s tvrzením odvolacího soudu v bodě 8. odůvodnění jeho rozsudku, podle kterého není argumentace základními zásadami trestního řízení namístě, protože by při jejím důsledném uplatňování zpochybnila celý institut prohlášení viny. V tomto směru obviněný odkazuje na nález Ústavního soudu ze dne 9. 5. 2023, sp. zn. [III. ÚS 236/23](#), v němž Ústavní soud zdůraznil potřebu zohlednit základní zásady trestního řízení, zejména zásadu materiální pravdy, i při využití konsenzuálních způsobů řešení trestních věcí. Rovněž z nálezů Ústavního soudu ze dne 17. 7. 2024, sp. zn. [II. ÚS 2138/23](#), se podává, že při užití institutu prohlášení viny nelze obejít zásadu materiální pravdy a pravidlo *in dubio pro reo*. Obecné soudy tedy nesmí rezignovat na povinnost objasnit skutkový stav věci tak, aby o něm nebyly důvodné pochybnosti, ani v případě, že obviněný prohlásí vinu podle § 206c odst. 1 tr. ř., jak ostatně vyplývá i z nálezů Ústavního soudu ze dne 24. 1. 2024, sp. zn. [IV. ÚS 2789/23](#). Podle obviněného tedy odvolací soud svým formalistickým postupem zkrátil jeho právo na obhajobu.

10. Z napadeného rozsudku odvolacího soudu obviněný dále dovozuje, že tento soud se ve skutečnosti nezabýval žádnými námitkami vznesenými obhajobou, nikoli pouze těmi, které svou podstatou směřovaly proti výroku o vině. Při své argumentaci obviněný odkázal na nález Ústavního soudu ze dne 17. 7. 2024, sp. zn. [II. ÚS 2138/23](#), z něhož vyvozuje závěr, že nebyly splněny podmínky pro zamítnutí jeho odvolání. Soud je povinen zabývat se otázkou zmenšené či vymizelé přičetnosti, případně otázkou, zda byl trestný čin spáchán ve stavu vyvolaném duševní poruchou (jako předpokladů pro uložení zabezpečovací detence) nejen ve vztahu k výroku o vině (jako předpokladu pro trestní odpovědnost), ale i ve vztahu k otázce trestu, a to například z hlediska užití ustanovení o sankcionování pachatele se zmenšenou přičetností (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 8. 2023, sp. zn. [11 Tdo 651/2023](#)). Odvolací soud se tedy měl zabývat námitkami obviněného proti znaleckému posudku i v případě, kdyby napadený rozsudek soudu prvního stupně přezkoumával jen ve výroku o trestu. Měl se rovněž vypořádat s odvolacími námitkami o vhodnosti uložení zabezpečovací detence obviněnému.

11. – 13. Nejvyšší soud reprodukoval další dovolací námitky obviněného.

14. Závěrem svého dovolání obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil všechny výroky napadené dovoláním a podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal odvolacímu soudu, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl, a to v souladu s ustanovením § 265l odst. 3 tr. ř. v jiném složení senátu.

III.

Vyjádření k dovolání

15. Nejvyšší státní zástupce se vyjádřil k dovolání obviněného I. P. prostřednictvím státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství, podle něhož jsou výhrady obviněného zčásti nepřipustné, zčásti nejsou podřaditelné pod žádný z uplatněných dovolacích důvodů a ve zbytku jsou neopodstatněné.

č. 58

16. V části dovolání, v níž obviněný napadá výrok o vině, neshledal státní zástupce dovolání obviněného přípustným. Je tomu tak s ohledem na prohlášení viny obviněného, které soud prvního stupně přijal, a nelze ho tedy již odvolat podle § 206c odst. 7 tr. ř. Přijaté prohlášení viny není možné napadat řádným ani mimořádným opravným prostředkem. Zákon vylučuje zpětné hodnocení obsahu prohlášení, a tedy i skutečností v něm uvedených. Prohlášením viny obviněný souhlasil jednak s tím, že je vinen ze spáchání skutku obsaženého v obžalobě, a jednak s právní kvalifikací takového skutku uvedenou v obžalobě. Obviněný tedy akceptoval, že naplnil všechny znaky daného trestného činu, mezi které patří i příčetnost pachatele. Podmínky pro přijetí prohlášení viny byly splněny, obviněný byl řádně poučen o možnosti uzavřít dohodu o vině a trestu, případně o možnosti prohlásit vinu, jakož i o právních následcích s tím spojených. Vinu prohlásil po poradě se dvěma obhájci, kterými byl v hlavním líčení zastoupen, přičemž proti tomu, že byl řádně poučen soudem, obviněný nevzněl v podaném dovolání žádné výhrady. V době, kdy soud přijal prohlášení viny obviněným, byly ve věci k dispozici dva znalecké posudky, podle nichž nebyly žádné pochybnosti o příčetnosti obviněného. V zájmu zachování zásady materiální pravdy pak soud prvního stupně přistoupil k dalšímu dokazování ohledně příčetnosti obviněného poté, co byly vypracovány další dva znalecké posudky s diametrálně odlišnými závěry. Soud prvního stupně po přesvědčivém vyhodnocení všech potřebných důkazů dospěl ke korektnímu závěru, že příčetnost obviněného byla zachována, a byl tedy plně trestně odpovědný. Soud prvního stupně nebyl jakkoli oprávněn revokovat přijaté prohlášení viny s nepodloženým argumentem, že z důvodu dalšího dokazování k otázce příčetnosti obviněného nemůže vycházet z onoho prohlášení viny. K revokaci prohlášení viny by v dané věci mohl přistoupit pouze tehdy, pokud by učinil závěr o nepřičetnosti obviněného. Proto státní zástupce pokládá dovolací námitky obviněného ohledně nesprávného posouzení jeho příčetnosti jen za nepřipustnou polemiku se způsobem, jakým soud prvního stupně hodnotil důkazy. Odvolací soud tedy nepochybil, když nepřezkoumával výrok o vině v rozsudku soudu prvního stupně.

17. – 19. Nejvyšší soud reprodukoval vyjádření státního zástupce k dalším námitkám obviněného.

20. Závěrem svého vyjádření státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného jako zjevně neopodstatněné.

IV.

Posouzení důvodnosti dovolání

a) Obecná východiska

21. Nejvyšší soud zjistil, že byly splněny všechny formální podmínky k podání dovolání. Obviněný I. P. opřel své dovolání o dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. h) a m) tr. ř.

22. K dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. Nejvyšší soud připomíná, že je dán především tehdy, jestliže skutek, pro který byl obviněný stíhán a odsouzen, vykazuje znaky jiného trestného činu, než jaký v něm spatřovaly soudy nižších stupňů, anebo nenaplnuje znaky žádného trestného činu. Nesprávné právní posouzení skutku může spočívat i v okolnosti, že rozhodná skutková zjištění neposkytují dostatečný podklad k závěru o tom, zda je stíhaný skutek vůbec trestným činem, popřípadě o jaký trestný čin jde. Podobně to platí o jiném nesprávném hmotněprávním posouzení, které lze dovodit pouze za situace, pokud byla určitá skutková okolnost posouzena podle jiného ustanovení hmotného práva, než jaké na ni dopadalo.

23. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř. může být naplněn ve dvou variantách. Podle první z nich jde o případy, v nichž bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř., aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí. Druhá varianta je určena k nápravě vady spočívající v tom, že v řízení předcházejícím rozhodnutí soudu druhého stupně byl dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. a) až l) tr. ř., přesto soud rozhodl o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku.

b) K uplatněným námitkám obviněného

24. Po prostudování trestního spisu dospěl Nejvyšší soud k závěru, že podstatná část námitek obviněného I. P. je založena na jeho nesouhlasu s postupem soudů nižších stupňů, jakož i se způsobem hodnocení některých důkazů, ve zbytku jsou dovolací námitky neopodstatněné.

25. V části, v níž obviněný namítá nesprávný postup odvolacího soudu, který přezkoumával napadený rozsudek soudu prvního stupně jen ve vztahu k výrokům o trestu a k náhradě škody, není dovolání přípustné. Prohlášení viny ve smyslu § 206c tr. ř. je institut spočívající v tom, že obviněný vyjádří svůj souhlas s tím, že spáchal skutek uvedený v obžalobě, a svůj souhlas s jeho právním posouzením. Činí tak po řádném poučení soudem. Právní důsledky spojené s prohlášením viny nastávají rozhodnutím soudu o tom, zda takové prohlášení přijímá či nikoli. Soudem přijaté prohlášení viny obviněného nelze odvolat a skutečnosti uvedené v prohlášení viny nelze ani napadat opravnými prostředky. Judikatura ovšem dovodila možnost obviněného napadnout rozsudek odvoláním pro nesprávnost výroku o vině, kterým soud rozhodl v rozporu s přijatým prohlášením viny (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 9. 2024, sp. zn. [8 Tdo 690/2024-I.](#)). V nyní projednávaném případě však dospěl Nejvyšší soud k závěru, že prohlášení viny obviněného I. P. učiněné před soudem prvního stupně dne 16. 8. 2023 bylo přijato v souladu se zákonnými požadavky ustanovení § 206c tr. ř. a při plném zachování procesních práv obviněného. Soud prvního stupně řádně poučil obviněného o možnosti prohlásit vinu i o následcích, které z tohoto postupu pro obviněného vyplývají. Obviněný se poradil o tomto kroku se svými dvěma obhájci, kteří byli přítomni u hlavního líčení konaného

dne 16. 8. 2023, poté využil možnost prohlásit vinu a soud toto prohlášení viny přijal. Přestože následně soud prvního stupně přistoupil k rozsáhlému dokazování ohledně přičetnosti obviněného, nedospěl nakonec k závěru o tom, že by nebyly splněny podmínky pro přijetí prohlášení viny. Nebyl tedy důvod jakkoli revokovat prohlášení viny učiněné obviněným ani rozhodnutí, kterým ho soud přijal. Ačkoli soud prvního stupně následně – ovšem za dané procesní situace poněkud nadbytečně – postupoval i podle § 206d tr. ř. a rozhodl o upuštění od dokazování skutečností, které státní zástupce a obviněný označili za nesporné, soudem přijaté prohlášení viny nebylo nijak zrušeno a vzhledem k tomu, že byly splněny všechny zákonné podmínky podle § 206c tr. ř., zůstalo prohlášení viny v platnosti, a skutečnosti v něm uvedené nelze napadat opravnými prostředky. Jestliže soud prvního stupně následně po přijetí prohlášení viny učiněného obviněným prováděl poměrně obsáhlé dokazování týkající se otázky přičetnosti obviněného jako způsobitelného pachatele trestného činu, nelze to považovat za vadu řízení ani za revokaci usnesení ze dne 16. 8. 2023, jímž soud podle § 206c odst. 4 tr. ř. přijal prohlášení viny učiněné obviněným. Naopak, soud prvního stupně tím jen důsledně reagoval na důkazní návrhy obhajoby a na namítané pochybnosti ohledně jeho přičetnosti, resp. na tvrzení poukazující na jeho nepřičetnost v době činu. Tím zároveň spolehlivě prověřil obhajobu obviněného a vyloučil případné pochybnosti o jeho přičetnosti v době posuzovaného činu. Soud prvního stupně se pak v odůvodnění svého rozsudku náležitě vypořádal i s protichůdnými závěry obsaženými jednak v posudku znalců příbraných orgány činnými v trestním řízení a doplněnými jejich výsledkem u hlavního líčení (podle nichž byl obviněný v době spáchaného činu přičetný) a jednak v posudku znalců opatřeného obhajobou (podle nichž byl obviněný naopak nepřičetný) a přesvědčivě vyložil, proč se přiklonil k závěrům znalců prvně uvedených a k tomu, že obviněný byl v době spáchaného trestného činu přičetný. Vzhledem k uvedenému ani nebyl důvod k postupu podle § 110 tr. ř. a k přibrání znaleckého ústavu za účelem podání tzv. revizního znaleckého posudku, jak se mylně domnívá obviněný ve svém dovolání.

26. Proto nelze přisvědčit ani dovolací argumentaci obviněného o nerespektování zásady materiální pravdy. Soud prvního stupně postupoval při plném zachování právě této zásady, když velmi důsledně ověřoval, zda na základě zjištěných skutkových okolností a provedeného dokazování neexistují důvodné pochybnosti o správnosti přijatého prohlášení viny obviněného ani z hlediska jeho přičetnosti, přičemž nakonec se přiklonil k důkazům, z nichž vycházel při rozhodnutí o přijetí prohlášení viny. Vzhledem k tomu, že žádné pochybnosti o správnosti přijatého prohlášení viny nevyvstaly ani v odvolacím řízení, neměl odvolací soud důvod postupovat jinak než vycházet z prohlášení viny učiněného obviněným před soudem prvního stupně a přijatého tímto soudem u hlavního líčení dne 16. 8. 2023. Soudy nižších stupňů tedy postupovaly a rozhodovaly v souladu s judikaturou Ústavního soudu a Nejvyššího soudu týkající se institutu prohlášení viny (např. s nálezy Ústavního soudu ze dne 7. 8. 2024, sp. zn. [II. ÚS 1873/23-2](#), a ze dne 17. 7. 2024, sp. zn. [II. ÚS 2138/23-2](#), nebo s usnesením Ústavního soudu ze dne 24. 1. 2024, sp. zn. [IV. ÚS 2789/23](#)), resp. vztahující se obecně k tzv. konsenzuálním způsobům vyřízení trestních věcí (např. s usnesením Nejvyššího soudu ze dne 25. 8. 2021, sp. zn. [5 Tdo 888/2021](#), uveřejněným pod č. 31/2022 Sb. rozh. tr.).

27. Obdobně soudy v původním řízení respektovaly i další judikaturu Nejvyššího soudu (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 8. 2022, sp. zn. [8 Tdo 722/2022](#), uveřejněné pod č. 13/2023 Sb. rozh. tr.), podle které prohlášení viny ve smyslu § 206c tr. ř. je dobrovolným vyjádřením obviněného, které činí po řádném poučení soudem na základě své vůle o skutku

kladeném mu za vinu, jímž souhlasí s tím, že ho spáchal, i se závěrem, jak je v obžalobě právně posouzen. Jde o svobodný projev vůle, jenž není vázán na další konkrétní postup či rozhodnutí soudu (např. na rozhodnutí o podmíněném zastavení trestního stíhání podle § 307 tr. ř.). Právní důsledky spojené s prohlášením viny nenastávají okamžikem učinění prohlášení obviněným, ale až rozhodnutím soudu o tom, zda ho přijímá nebo nepřijímá (§ 206c odst. 4 tr. ř.). Soudem přijaté prohlášení viny obviněného podle § 206c odst. 7 tr. ř. nelze odvolat, a to ani v dalším řízení v téže věci bez ohledu na to, zda došlo k případnému zrušení meritorního rozhodnutí, které na prohlášení viny navazovalo. K tomu Nejvyšší soud v nyní posuzované trestní věci zdůrazňuje, že institut prohlášení viny spočívá nejen v souhlasu obviněného s právní kvalifikací skutku uvedeného v obžalobě (návrhu na potrestání), ale též v prohlášení obviněného, že je vinný spácháním tohoto skutku, tj. že je jeho způsobitým pachatelem i z hlediska své přičetnosti, zavinění a dalších předpokladů, takže lze vůči němu uplatnit trestní odpovědnost. Obviněný tedy prohlášením viny akceptuje, že naplnil všechny znaky spáchaného trestného činu, mezi které patří i přičetnost pachatele. Prohlášení viny obviněným a jeho přijetí soudem znamená možnost vydat bez dalšího dokazování odsuzující rozsudek, jímž soud uzná obviněného vinným ze spáchání skutku obsaženého v obžalobě (návrhu na potrestání), tj. rozhodne, že se tento skutek stal, že je trestným činem a že jeho pachatelem je právě obviněný, který prohlásil vinu a jehož prohlášení soud přijal.

28. Odvolací soud pak v nyní posuzované věci postupoval správně, když se nezabýval otázkou viny, tedy ani otázkou přičetnosti obviněného, a přezkoumával pouze výroky o trestu a o náhradě škody a nemajetkové újmy v rozsudku soudu prvního stupně. Postupem odvolacího soudu proto nebylo zkráceno právo obviněného na obhajobu, jestliže při přezkumu napadeného odsuzujícího rozsudku odvolací soud vyšel z platně učiněného a přijatého prohlášení viny, o jehož správnosti nemá pochybnosti ani Nejvyšší soud. Za výše popsané procesní situace a při dodržení všech obhajovacích práv obviněného tudíž nebyl odvolací soud oprávněn z vlastní iniciativy přezkoumávat rozsudek soudu prvního stupně nad rámec odvolacího práva obviněného, jak se obviněný mylně domnívá ve svém dovolání i s poukazem na rozhodnutí bývalého Nejvyššího soudu ze dne 5. 3. 1965, sp. zn. [2 Tz 2/65](#) (uveřejněné pod č. 28/1965 Sb. rozh. tr.), které se navíc zabývá zcela odlišnou otázkou (možností podat opravný prostředek i poté, co se ho obviněný s omezenou svéprávností vzdal). Totéž obdobně platí o rozhodnutích Ústavního soudu a Nejvyššího soudu, na něž obviněný ve svém dovolání poukazuje a která se buď nevztahují k posuzované věci obviněného (např. nálezy Ústavního soudu ze dne 17. 2. 2015, sp. zn. [II. ÚS 1180/14](#), a ze dne 9. 5. 2023, sp. zn. [III. ÚS 236/23](#)), anebo s nimiž nejsou rozhodnutí soudů nižších stupňů v rozporu (např. s nálezem Ústavního soudu ze dne 17. 7. 2024, sp. zn. [II. ÚS 2138/23-2](#), s usnesením Ústavního soudu ze dne 24. 1. 2024, sp. zn. [IV. ÚS 2789/23](#), nebo s usnesením Nejvyššího soudu ze dne 25. 8. 2021, sp. zn. [5 Tdo 888/2021](#), uveřejněným pod č. 31/2022 Sb. rozh. tr., či usnesením Nejvyššího soudu ze dne 9. 8. 2023, sp. zn. [11 Tdo 651/2023](#)).

29. K tvrzení obviněného o nedostatečném přezkumu odvoláním napadeného rozsudku odvolacím soudem pak Nejvyšší soud doplňuje, že i když se odvolací soud vyjádřil k námitkám obviněného proti výroku o trestu jen stručně, nelze takový postup považovat za vadu, která by mohla mít za následek zrušení napadeného rozhodnutí v dovolacím řízení. Odvolací soud přezkoumal uložený trest z hlediska jeho přiměřenosti, zhodnotil možné polehčující i přitěžující okolnosti a všechna další rozhodná kritéria, a to při zohlednění širšího kontextu trestné činnosti spáchané obviněným. Zmíněné výhrady obviněného se ostatně vůbec netýkají

žádného hmotněprávního posouzení, které je podstatou uplatněného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., a navíc směřují jen proti odůvodnění napadeného rozhodnutí (§ 265a odst. 4 tr. ř.).

30. – 32. Nejvyšší soud se vyjádřil k dalším námitkám obviněného, které neshledal opodstatněnými.

IV.

Závěrečné shrnutí

33. Na základě všech výše popsanych skutečností dospěl Nejvyšší soud k závěru, že dovolání obviněného I. P. zčásti není přípustné, zčásti neodpovídá uplatněným dovolacím důvodům a ve zbytku není opodstatněné, a proto je odmítl podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. Nejvyšší soud tak učinil na podkladě spisu a obsahu dovolání, aniž by bylo třeba opatřovat další vyjádření dovolatele či ostatních stran trestního řízení nebo dokonce doplňovat řízení provedením důkazů podle § 265r odst. 7 tr. ř.

34. Nejvyšší soud mohl rozhodnout tímto způsobem o podaném dovolání obviněného podle § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. v neveřejném zasedání, proto tak učinil.

č. 59

Promlčecí lhůta u práva na náhradu škody počíná v souladu s § 619 odst. 1 o. z. běžet od doby, kdy má poškozený možnost vymáhat své právo u orgánu veřejné moci. Pro účely trestního řízení se tím rozumí možnost poškozeného podat návrh v souladu s § 43 odst. 3 tr. ř. se všemi zákonnými náležitostmi.

Je-li poškozenou Česká republika, pro počátek běhu promlčecí lhůty u práva na náhradu škody podle § 619 o. z. je podstatné, kdy se o rozhodných okolnostech dozvěděl orgán státu, který je oprávněn Českou republiku zastupovat v daném trestním řízení. Tento závěr vyplývá z ustanovení § 6 odst. 6 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů, podle kterého postupují organizační složky státu v řízení samostatně, v souladu se svou procesní rolí a vzájemně nezávisle v rozsahu, který odpovídá jejich příslušnosti.

č. 59

Náhrada škody, Adhezní řízení, Poškozený

§ 43 odst. 3 tr. ř., § 619 o. z.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 4. 2025, sp. zn. [5 Tdo 306/2025](#), ECLI:CZ:NS:2025:5.TDO.306.2025.1

Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného J. K. proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 7. 5. 2024, sp. zn. 4 To 14/2024, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. 34 T 7/2023.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 18. 1. 2024, sp. zn. 34 T 7/2023, byl obviněný J. K. shledán vinným zločinem zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. a) tr. zákoníku. Za to byl obviněnému uložen podle § 240 odst. 3 tr. zákoníku za použití § 58 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zákoníku trest odnětí svobody v trvání 3 roků, jehož výkon mu byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 5 let. Dále byl obviněnému uložen podle § 67 odst. 1 a § 68 odst. 1, 2 tr. zákoníku peněžitý trest ve výměře 400 denních sazeb, přičemž jedna denní sazba činí 300 Kč, celkem tedy ve výši 120 000 Kč. Podle § 68 odst. 5 tr. zákoníku bylo stanoveno, že peněžitý trest bude zaplacen v měsíčních splátkách, přičemž jedna splátka činí 2 000 Kč. Podle § 73 odst. 1, 3 tr. zákoníku byl obviněnému uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu funkce statutárního orgánu nebo člena statutárního orgánu a prokuristy v obchodních korporacích na dobu 5 let. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byla obviněnému uložena povinnost, aby nahradil poškozené České republice, zastoupené Úřadem práce České republiky, škodu ve výši 5 831 073 Kč. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. bylo obviněnému dále uloženo, aby s obviněnou I. N. nahradili společně a nerozdílně poškozené České republice, zastoupené

Úřadem práce České republiky, škodu ve výši 242 913 Kč. Podle § 229 odst. 2 tr. ř. byla poškozená Česká republika, zastoupená Úřadem práce České republiky, odkázána se zbytkem svého nároku na řízení ve věcech občanskoprávních.

2. Podstata trestné činnosti obviněného J. K. spočívala ve stručnosti v tom, že v období nejméně od 12. 8. 2014 do 31. 12. 2014 v Ostravě, Praze, Brně i na jiných místech České republiky společně s ostatními obviněnými po předchozí vzájemné domluvě a ve vzájemné součinnosti, vedeni záměrem obohatit odběratele obchodní společnosti U. o., s. r. o., trestně stíhané samostatně, o jejíž vině dosud nebylo rozhodnuto (dále jen „U. o., s. r. o.“), a současně zkrátit ve větším až velkém rozsahu Českou republiku na odvodech do státního rozpočtu podle § 82 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o zaměstnanosti“), ačkoli jim bylo známo, že odběratelé obchodní společnosti U. o., s. r. o., jsou podnikatelskými subjekty zaměstnávajícími více než 25 zaměstnanců, nesplňují podmínku zaměstnávat povinný podíl osob se zdravotním postižením stanovený zákonem o zaměstnanosti a mají v této souvislosti povinnost provést a vykázat odběr náhradního plnění odběrem zboží či služeb od zaměstnavatele zaměstnávajícího více než 50 % zaměstnanců, kteří jsou osobami zdravotně postiženými, nebo provést odvody do státního rozpočtu ve výši 2,5 násobku průměrné měsíční mzdy v národním hospodářství za první až třetí čtvrtletí kalendářního roku 2014 za každého nezaměstnaného zaměstnance (osobu zdravotně postiženou), již měli podle zákona zaměstnat, v rozporu s ustanoveními § 81 a § 82 zákona o zaměstnanosti a s vědomím, že zboží dodavatele – obchodní společnosti U. o., s. r. o., nebude nikdy expedováno a odběratelem převzato, odběratel toto zboží nepotřebuje ke své podnikatelské činnosti a obratem zboží formálně přeprodá dalšímu podnikatelskému subjektu, přičemž jediným cílem obchodu bude účetní dodávka zboží odběrateli v režimu náhradního plnění, její vykázání odběratelem před místně příslušnou krajskou pobočkou Úřadu práce České republiky a vyhnutí se povinnosti provést odvody do státního rozpočtu za odběratelem nezaměstnané osoby zdravotně postižené, které měl povinnost zaměstnat. Obviněný J. K., jako obchodní ředitel obchodní společnosti U. o., s. r. o., tedy

- realizoval jednání s odběrateli a sjednával s nimi dohody o poskytnutí dodávek zboží a služeb v režimu náhradního plnění,
- zajišťoval vystavování faktur obchodní společností U. o., s. r. o., ve třech číselných řadách,
- za účelem zvýšení limitu pro poskytnutí dodávek v režimu náhradního plnění sjednal společenské smlouvy s dalšími subjekty zaměstnávajícími více než 50 % zaměstnanců se zdravotním postižením, a to obchodní společností D. C., s. r. o., a právnickou osobou E. ch. d., o. s., (nyní E. s. p., z. s.), a vytvořil účelová sdružení U.-D. a U.-E.,
- sjednal dohodu s obchodní společností E. H., a. s., (dále jen „E. H., a. s.“), týkající se formálního účetního převodu vlastnictví zboží, uloženého ve skladech obchodní společnosti E. H., a. s., s tím, že zboží bude po účetním přeprodání účetně vráceno této obchodní společnosti za obrátovou provizi uhrazenou obchodní společností U. o., s. r. o., obchodní společností E. H., a. s.,
- dával fakturantkám obchodní společnosti U. o., s. r. o., pokyny k vystavení faktur za prodej výpočetní techniky a příslušenství k výpočetní technice v režimu náhradního

plnění včetně pokynů ohledně konkrétního obsahu faktur, zejména odběratele sortimentu, množství a jednotkových cen zboží,

- nabízel sám nebo prostřednictvím obchodních zástupců obchodní společnosti U. o., s. r. o., odběratelům této obchodní společnosti možnost zajištění odbytu pro odběratele nevyužitelného zboží dalším odběratelským subjektům, kterými byla K. L., (dále jen „K. L.“) a obchodní společnost S. R. S., s. r. o., oba trestně stíhaní samostatně, o jejichž vině nebylo dosud rozhodnuto,

- za účelem účetního vykázání změny vlastnického práva k nevyužitelnému zboží zajišťoval odběratelům kontakty na K. L. s tím, že tato zajistí odkup zboží od odběratele a následný prodej tohoto zboží obchodní společnosti U. o., s. r. o., aby mohla toto zboží použít pro další účetní obchody v režimu náhradního plnění,

přičemž celková škoda způsobená České republice, zastoupené Úřadem práce České republiky, jednáním přičitatelným obviněnému J. K. dosáhla výše 16 133 074 Kč.

č. 59

3. Proti citovanému rozsudku soudu prvního stupně, a to výlučně proti jeho výrokům o náhradě škody, podal obviněný odvolání, které Vrchní soud v Olomouci usnesením ze dne 7. 5. 2024, sp. zn. 4 To 14/2024, podle § 256 tr. ř. zamítl.

II.

Dovolání obviněného a vyjádření k němu

4. Proti tomuto usnesení Vrchního soudu v Olomouci podal obviněný J. K. prostřednictvím svého obhájce dovolání, které opřel o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř.

5. Obviněný v něm namítl, že odvolací soud nesprávně hmotněprávně posoudil promlčení nároku na náhradu škody poškozené České republiky, zastoupené Úřadem práce České republiky. Podle názoru obviněného občanskoprávní předpisy, zejména ustanovení § 619 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále ve zkratce jen „o. z.“), nevyžadují pro určení počátku běhu promlčecí lhůty jistotu poškozeného o skutečnostech rozhodných pro počátek běhu promlčecí lhůty, ale postačí pouze jeho povědomí o nich. S odkazem na komentářovou literaturu obviněný uvedl, že stačí přibližné povědomí o výši vzniklé újmy a to, že poškozený má informace o vzniku škody, na jejichž základě se jeví odpovědnost konkrétní osoby dostatečně pravděpodobnou. Odvolací soud tak podle obviněného nesprávně posoudil jako rozhodný okamžik pro počátek běhu promlčecí lhůty nároku na náhradu škody okamžik nahlížení do trestního spisu poškozenou.

6. Jak dále obviněný zdůraznil, stát se v soukromém právu považuje za právnickou osobu a z hlediska právní osobnosti státu se nerozlišují jeho dílčí orgány. Stát se tedy pokládá za právnickou osobu jako celek. Ve stejném smyslu potom stát vystupuje jako oprávněná osoba i ve vztahu k nároku na náhradu škody a počátku běhu promlčecí lhůty také jako celek. Podle názoru obviněného je tedy irrelevantní, který orgán státu se jako první dozví o skutečnostech rozhodných pro počátek běhu promlčecí lhůty, neboť je otázkou vnitřního nastavení organizace státu, aby se informace o vzniku nároku na náhradu škody dostala orgánu, který je v konkrétní věci oprávněn jednat za stát.

7. Co se týče konkrétního počátku běhu promlčecí lhůty v nyní posuzované věci, obviněný poukázal na skutečnost, že nejpozději k okamžiku vydání usnesení o zahájení trestního stíhání dne 26. 10. 2018, v němž byla osoba škůdce, tj. obviněného, výslovně uvedena a škoda taktéž vyčíslena, měla poškozená Česká republika dostatečnou znalost skutečností umožňujících jí uplatnit právo na náhradu škody v trestním řízení. Jestliže policejní orgán jako jeden z orgánů státu nedoručil toto usnesení Úřadu práce České republiky jako jinému orgánu státu, pak to podle obviněného nemůže mít jakýkoli vliv na počátek běhu promlčecí lhůty. Subjektivní promlčecí lhůta podle § 629 o. z. činí 3 roky, přičemž poškozená uplatnila svůj nárok na náhradu škody až dne 15. 12. 2021, tedy po uplynutí promlčecí lhůty.

8. Podle obviněného je však třeba vzít v úvahu také okolnost, že jednotlivé součásti organizační struktury Úřadu práce České republiky se dozvíдалy o těchto rozhodných skutečnostech již v průběhu řízení, jelikož poskytovaly orgánům činným v trestním řízení potřebnou součinnost i z hlediska výše škody.

č. 59

9. Závěrem svého dovolání obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadené rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci ze dne 7. 5. 2024, sp. zn. 4 To 14/2024, a věc vrátil odvolacímu soudu k opětovnému projednání a rozhodnutí, případně aby postupem podle § 265m tr. ř. sám rozhodl o tom, že rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 18. 1. 2024, sp. zn. 34 T 7/2023, se zrušuje ve výroku, kterým byla obviněnému uložena povinnost k náhradě škody poškozené České republice, zastoupené Úřadem práce České republiky, v celkové výši 5 831 073 Kč samostatně a ve výši 242 913 Kč společně a nerozdílně s obviněnou I. N., a aby nově rozhodl, že se poškozená podle § 229 odst. 2 tr. ř. se svým nárokem na náhradu škody odkazuje na řízení ve věcech občanskoprávních.

10. Nejvyšší státní zástupce se vyjádřil k dovolání obviněného J. K. prostřednictvím státního zástupce činného u Nejvyššího státního zastupitelství. Podle jeho názoru námitky obviněného formálně naplňují uplatněný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., nicméně je považuje za neopodstatněné. Především státní zástupce nesouhlasí s tvrzením obviněného, že z hlediska uplatnění nároku na náhradu škody v případě, když poškozenou je Česká republika, není třeba rozlišovat jednotlivé její dílčí orgány. Výkon majetkových práv státu a plnění jeho závazků jsou primárně postaveny na principu tzv. dělené subjektivity státu, a je tedy třeba rozlišovat, která organizační složka státu je oprávněna uplatňovat nároky v adhezním řízení.

11. Dále se státní zástupce neztotožnil ani s námitkami obviněného, podle nichž se poškozená Česká republika mohla dozvědět o rozhodných skutečnostech nejpozději ke dni vydání usnesení o zahájení trestního stíhání. Poškozená neměla toto usnesení k dispozici a nemohla se ani procesně akceptovatelným způsobem dozvědět o svých právech, a sotva tedy mohla uplatnit nárok na náhradu škody vůči konkrétnímu škůdci. Podle názoru státního zástupce měla poškozená takovou možnost teprve od okamžiku, kdy jí bylo umožněno prostudovat trestní spis, tj. ode dne 16. 8. 2021. Od tohoto okamžiku počala poškozená běžet subjektivní promlčecí lhůta v délce 3 roků ve smyslu § 629 o. z., přičemž poškozená uplatnila svůj nárok na náhradu škody dne 14. 12. 2021. Tímto dnem došlo ke stavení běhu promlčecí lhůty podle § 648 o. z.

12. Státní zástupce dodal, že s ohledem na rozsah trestné činnosti a výši způsobené škody není možné v této věci odvíjet počátek běhu promlčecí lhůty od podání trestního oznámení učiněného toliko jednou pobočkou Úřadu práce České republiky.

13. Závěrem svého vyjádření státní zástupce z výše uvedených důvodů navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného jako zjevně neopodstatněné, neboť výrok o náhradě škody je správný a odpovídající zákonu.

III.

Posouzení důvodnosti dovolání

a) Obecná východiska

14. Nejvyšší soud zjistil, že byly splněny všechny formální podmínky k podání dovolání. Dále se zabýval otázkou povahy a opodstatněnosti námitek obviněného ve vztahu k uplatněnému dovolacímu důvodu. Obviněný J. K. opřel své dovolání o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř.

15. K jeho podstatě Nejvyšší soud připomíná, že je dán především tehdy, jestliže skutek, pro který byl obviněný stíhán a odsouzen, vykazuje znaky jiného trestného činu, než jaký v něm spatřovaly soudy nižších stupňů, anebo nenaplnuje znaky žádného trestného činu. Nesprávné právní posouzení skutku může spočívat i v okolnosti, že rozhodná skutková zjištění neposkytují dostatečný podklad k závěru o tom, zda je stíháný skutek vůbec trestným činem, popřípadě o jaký trestný čin jde. Podobně to platí o jiném nesprávném hmotněprávním posouzení, které lze dovodit pouze za situace, pokud byla určitá skutková okolnost posouzena podle jiného ustanovení hmotného práva, než jaké na ni dopadalo. Obviněný vytýká vadu s poukazem na tuto alternativu citovaného dovolacího důvodu, protože podle jeho názoru je nárok poškozené České republiky na náhradu škody způsobené trestným činem již promlčen, a proto ho soudy nižších stupňů neměly přiznat poškozené a měly ji odkázat na řízení ve věcech občanskoprávních. Otázka existence nároku na náhradu škody a jeho případného zániku v důsledku námítky promlčení je otázkou hmotného práva (viz zejména § 629 o. z.), takže ohledně ní může jít o vadu spočívající v jiném nesprávném hmotněprávním posouzení ve smyslu § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř.

b) K uplatněným námítkám obviněného

16. Po prostudování spisového materiálu v projednávané trestní věci dospěl Nejvyšší soud k závěru, že námítky obviněného J. K. sice obsahově v zásadě odpovídají dovolacímu důvodu, o nějž opřel své dovolání, avšak nejsou opodstatněné.

17. Podle § 629 o. z. promlčecí lhůta trvá 3 roky a majetkové právo se promlčí nejpozději uplynutím 10 let ode dne, kdy dospělo, ledaže zákon stanoví zvlášť jinou promlčecí lhůtu. Podle § 619 o. z. platí, že jde-li o právo vymahatelné u orgánu veřejné moci, počne promlčecí lhůta běžet ode dne, kdy právo mohlo být uplatněno poprvé. Právo může být uplatněno poprvé, pokud se oprávněná osoba dozvěděla o okolnostech rozhodných pro počátek běhu promlčecí lhůty, anebo kdy se o nich dozvědět měla a mohla. Podle § 620 odst. 1 o. z. okolnosti rozhodné pro počátek běhu promlčecí lhůty u práva na náhradu škody zahrnují vědomost o škodě a osobě povinné k její náhradě.

18. Ustálená judikatura Nejvyššího soudu a odborná literatura předpokládá, že nárok na náhradu škody způsobené trestným činem může poškozený uplatnit již při podání trestního oznámení [viz ŠÁMAL, P., ZEŽULOVÁ, J., RŮŽIČKA, M. § 43 Poškozený. In: GRIVNA, T., ŠÁMAL, P., VÁLKOVÁ, H. a kol. Oběti trestných činů. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 285 a 286, marg. č. 49.; PÚRY, F., VOJTEK, P. 3. a) Trestně-procesní souvislosti. In: PÚRY, F., VOJTEK, P. Nároky poškozeného v adhezním řízení. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2024, s. 98.; usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 8. 2015, sp. zn. [8 Tdo 733/2015](#); usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 11. 2013, sp. zn. [4 Tdo 1164/2013](#)]. V nyní posuzované trestní věci podal trestní oznámení dne 14. 9. 2016 Oblastní inspektorát práce pro Moravskoslezský kraj a Olomoucký kraj. Argumentaci obviněného, že Česká republika se považuje za právnickou osobu jako celek a že v důsledku toho je irrelevantní, který orgán státu se dozví jako první o skutečnostech rozhodných pro počátek běhu promlčecí lhůty, je třeba považovat za nesprávnou. Takový závěr je totiž v rozporu s ustanovením § 6 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů (dále ve zkratce jen „MajČR“), zejména s jeho ustanovením § 6 odst. 6, které stanoví, že v řízení před soudy a jinými orgány vystupují organizační složky za stát jako jednotliví účastníci. Vystupuje-li pak v řízení před soudy a jinými orgány za stát v téže věci více organizačních složek, postupují v řízení samostatně, v souladu se svou procesní rolí a vzájemně nezávisle v rozsahu, který odpovídá jejich příslušnosti. Dále je třeba také odkázat na ustanovení § 6 odst. 2 MajČR, podle kterého se právní osobnost a svéprávnost státu pro účely jeho vystupování v právních vztazích dělí mezi jednotlivé organizační složky. Podle § 6 odst. 3 MajČR potom organizační složky naplňují právní osobnost a svéprávnost státu v právních vztazích, které se jich týkají, samostatně a vzájemně nezávisle. S ohledem na uvedenou právní úpravu a tzv. dělenou subjektivitu státu pak není možné souhlasit s argumentací obviněného a ani považovat za rozhodný okamžik pro počátek běhu promlčecí lhůty v nyní posuzované věci den podání trestního oznámení. V souladu s citovanou právní úpravou pak nebylo v dané věci pro určení počátku běhu promlčecí lhůty relevantní ani poskytování součinnosti orgánům činným v trestním řízení jednotlivými pobočkami Úřadu práce České republiky, neboť nelze dospět k závěru, že Úřad práce České republiky, zastupující poškozenou Českou republiku v trestním řízení, měl vzhledem k rozsahu trestné činnosti alespoň přibližné povědomí o výši způsobené škody či že by odpovědnost konkrétní osoby byla dostatečně pravděpodobná dříve, než se seznámil se spisem.

19. Za rozhodný okamžik pro počátek běhu promlčecí lhůty nelze v nyní posuzovaném případě považovat ani datum vydání usnesení o zahájení trestního stíhání obviněného, tj. den 26. 10. 2018, neboť toto usnesení nebylo doručeno poškozené České republice, zastoupené Úřadem práce České republiky. Tato organizační složka státu vystupující jako poškozená v trestním řízení vedeném proti obviněnému tak neměla možnost seznámit se s obsahem uvedeného usnesení a zjistit výši škody či osobu obviněného. Přitom zmíněná organizační složka státu vystupovala v tomto řízení samostatně a nezávisle na jiných organizačních složkách státu (tj. i na orgánech činných v trestním řízení), jak vyplývá z již citovaných ustanovení § 6 odst. 2, 3 a 6 MajČR. Kdyby mělo postačovat to, že se o škodě a o tom, kdo ji způsobil, dozvěděl policejní orgán, který zahájil v této trestní věci trestní stíhání, jak tvrdí obviněný, pak by bylo nutno učinit poněkud absurdní závěr, že náhradu škody by mohl uplatňovat sám tento policejní orgán v zastoupení České republiky jako poškozeného. To je ovšem v rozporu s výše uvedenou právní úpravou podle zákona o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích.

20. Nejvyšší soud dospěl k závěru, že v souladu s odbornou literaturou je pro počátek běhu promlčecí lhůty podle § 619 o. z. třeba považovat za rozhodný okamžik, kdy má poškozený možnost úspěšně vymáhat své právo veřejněmocenskými prostředky [viz BRIM, L. § 619 Obecný počátek promlčecí lhůty. In: LAVICKÝ, P. a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 2005 a 2006, marg. č. 5.; dále usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2014, sp. zn. [3 Tdo 256/2014](#)]. V případě trestního řízení tedy jde o možnost poškozeného uplatnit svůj nárok na náhradu škody způsobem, který vyžaduje ustanovení § 43 odst. 3 tr. ř., podle něhož musí být z návrhu poškozeného patrné, z jakého důvodu a v jaké výši uplatňuje svůj nárok, a zároveň musí být označen konkrétní obviněný, od kterého poškozený požaduje náhradu škody. Právně relevantním způsobem se všemi náležitostmi návrhu podle § 43 odst. 3 tr. ř. mohla poškozená Česká republika, zastoupená Úřadem práce České republiky, v nyní posuzované věci uplatnit nárok na náhradu škody až dnem prostudování trestního spisu, tedy dne 16. 8. 2021, protože až v tomto okamžiku měla povědomí o všech rozhodných okolnostech a mohla své právo úspěšně vymáhat veřejněmocenskými prostředky. Teprve od tohoto okamžiku počala poškozené běžet promlčecí lhůta podle § 619 odst. 1 o. z. Nárok na náhradu škody pak uplatnila poškozená Česká republika, zastoupená organizační složkou k tomu oprávněnou (tj. Úřadem práce České republiky) dne 14. 12. 2021, tedy v rámci 3leté promlčecí lhůty.

č. 59

IV.

Závěrečné shrnutí

21. Na základě všech shora popsanych skutečností dospěl Nejvyšší soud k závěru, že dovolání, které podal obviněný J. K., sice v zásadě odpovídalo uplatněnému dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., avšak není opodstatněné. Nejvyšší soud proto odmítl dovolání obviněného podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. jako zjevně neopodstatněné a podle § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. mohl učinit toto rozhodnutí v neveřejném zasedání.

č. 60

I. K naplnění skutkové podstaty přečinu zneužití postavení v obchodním styku podle § 255a odst. 1 tr. zákoníku postačí, za splnění dalších podmínek, existence úmyslu pachatele opatřit sobě nebo jinému prospěch, aniž by bylo nutné ho reálně získat.

Zneužití postavení v obchodním styku

§ 255a odst. 1 tr. zákoníku

č. 60

II. Odvolací soud na podkladě podaného odvolání zruší podle § 258 odst. 1 písm. b) tr. ř. rozsudek soudu prvního stupně, kterým byl obviněný shledán vinným přečinem zneužití postavení v obchodním styku podle § 255a odst. 1 tr. zákoníku a byl mu uložen trest, a sám podle § 259 odst. 3 tr. ř. rozhodne o vině a trestu obviněného, zjistí-li po provedení dokazování podle § 263 odst. 6, 7 tr. ř., že závěry soudu prvního stupně o podstatě skutku jsou správné, pouze nebyla dostatečně prokázána výše dosaženého prospěchu a tuto vadu nelze dalším dokazováním odstranit. Přitom převezme učiněná skutková zjištění, s výjimkou závěru o výši prospěchu, a skutek kvalifikuje jako uvedený přečin. Vrácení věci soudu prvního stupně by v takovém případě bylo v rozporu se zásadou rychlosti a hospodárnosti trestního řízení.

Řízení o odvolání, Zneužití postavení v obchodním styku

§ 258 odst. 1 písm. b), § 259 odst. 3 tr. ř., § 255a odst. 1 tr. zákoníku

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 31. 1. 2024, sp. zn. [9 To 82/2023](#), ECLI:CZ:VSPH:2024:9.TO.82.2023.1

Vrchní soud v Praze z podnětu odvolání obžalované P. A. D. podle § 258 odst. 1 písm. b), e), f) tr. ř. zrušil v celém rozsahu rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 20. 10. 2023, sp. zn. 16 T 2/2023, a podle § 259 odst. 3 tr. ř. znovu rozhodl tak, že obžalovanou P. A. D. shledal vinnou přečinem zneužití postavení v obchodním styku podle § 255a odst. 1 tr. zákoníku, uložil jí trest a rozhodl o nároku poškozené společnosti R. S. s. r. o., na náhradu škody; současně podle § 256 tr. ř. zamítl odvolání poškozené společnosti R. S. s. r. o.

I.

Rozhodnutí soudu prvního stupně

1. Napadeným rozsudkem Krajského soudu v Českých Budějovicích byla obžalovaná P. A. D. uznána vinnou přečinem zneužití postavení v obchodním styku podle § 255a odst. 1 tr. zákoníku a odsouzena podle § 255a odst. 1 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání

dvanácti měsíců, jehož výkon jí byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu dvou let a šesti měsíců. Podle § 67 odst. 1 tr. zákoníku a § 68 odst. 1, odst. 2 tr. zákoníku byl obžalované uložen peněžitý trest ve výměře 150 denních sazeb po 1 000 Kč, celkem tedy 150 000 Kč. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byla obžalované uložena povinnost nahradit škodu poškozené R. S. s. r. o. ve výši 696 133 Kč, a se zbytkem uplatněného nároku byla poškozená podle § 229 odst. 2 tr. ř. odkázána na řízení ve věcech občanskoprávních.

2. Trestné činnosti se obžalovaná podle skutkových zjištění soudu prvního stupně dopustila jednáním uvedeným ve výroku tohoto rozsudku spočívajícím v tom, že v období od 12. 1. 2020 do 21. 2. 2020 na bližší nezjištěném místě jako jednatelka společnosti R. S. s. r. o. (dále jen „R. S.“), s předmětem podnikání pronájem nemovitostí, bytů a nebytových prostor a dále výrobou, obchodem a službami neuvedenými v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona nemovitostí, a současně jako jednatelka společnosti R. r. s., s. r. o. (dále jen „R. r. s.“), s předmětem podnikání výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona a oceňování majetku pro věci nemovité, správa vlastního majetku, pronájem nemovitostí, bytů a nebytových prostor, ve které jako společník držela 100% obchodní podíl, se záměrem získat pro společnost R. r. s. neoprávněný finanční prospěch ve formě provize za zprostředkování prodeje nemovitostí, sjednala jménem a na účet společnosti R. S. smlouvy o zprostředkování prodeje nemovitostí mezi touto společností a vlastníky níže specifikovaných nemovitostí, jménem společnosti tyto vložila pomocí svého jedinečného přístupu do realitního portálu R., následně tyto bez ekonomického důvodu, v rozporu se zájmy společnosti, nechala z tohoto realitního portálu vymazat a současně inzerci týkající se zprostředkování prodeje totožných nemovitostí nechala do portálu vložit jakožto obchodní případy společnosti R. r. s., které nabízela a realizovala jménem a na účet této společnosti, přičemž poté dala podnět k uzavření smlouvy o zprostředkování – rezervace mezi společností R. r. s. jako zprostředkovatelem, vlastníkem nemovitosti a zájemcem, která následně vedla k uzavření kupní smlouvy mezi vlastníkem nemovitosti a zájemcem. Uvedenými navazujícími kroky postoupila práva a povinnosti ze smlouvy ze společnosti R. S. na společnost R. r. s., resp. společnost R. P. I, s. r. o. (dále jen „R. P. I“), které vstoupily namísto R. S. a staly se smluvní stranou postoupené smlouvy (tzv. postoupení smlouvy podle § 1895 odst. 1 o. z.), a takový postup byl na úkor společnosti R. S., neboť na základě takto postoupených smluv pak společnost R. r. s., v jednom případě pak společnost R. P. I, s. r. o., jako zprostředkovatelé prodeje nemovitostí, inkasovaly provize, které by bez výše popsaného protiprávního postoupení smluv náležely společnosti R. S. Konkrétně tak jednala v obchodních případech:

- rodinného domu v Ch., inzerát vložen dne 1. 10. 2019 za společnost R. S., zastoupenou obžalovanou, dne 12. 1. 2020 byl inzerát smazán a vložen za společnost R. r. s., zastoupenou obžalovanou, poté na základě kupní smlouvy ze dne 27. 8. 2020 provize sjednána na částku 240 000 Kč, dne 2. 4. 2020 první část provize byla kupujícími Z. H. a jeho manželkou P. H. zaslána na účet zprostředkovatele R. r. s., č. účtu XY ve výši 150 000 Kč a druhá část provize ve výši 90 000 Kč byla zaslána dne 10. 3. 2021 z advokátní úschovy na stejný účet zprostředkovatele R. r. s.,

- rodinného domu v D., inzerát vložen dne 3. 2. 2020 za společnost R. S., zastoupenou obžalovanou, poté dne 13. 2. 2020 byl vymazán a tentýž den byl vložen za společnost R. r. s., zastoupenou obžalovanou, následně na základě smlouvy o zprostředkování

ze dne 13. 5. 2020 byla sjednána provize na částku 80 000 Kč, která byla v této výši zaslána kupujícím M. F., dne 13. 5. 2020 na účet zprostředkovatele R. r. s., č. účtu XY,

- rodinného dům v Ú., inzerát vložen dne 13. 12. 2019, za společnost R. S., zastoupenou obžalovanou, poté dne 13. 2. 2020 byl inzerát smazán a tentýž den byl vložen za společnost R. r. s., zastoupenou obžalovanou, následně na základě smlouvy o zprostředkování ze dne 17. 7. 2020 byla provize sjednána na částku 150 000 Kč, kterou kupující T. C. zaslal dne 23. 7. 2020 na účet společnosti R. r. s., č. účtu XY ve výši 100 000 Kč, a zbývající část provize ve výši 50 000 Kč uhradil z účtu advokátní úschovy,

- stavebního pozemku v Ch., inzerát vložen dne 22. 10. 2019 za společnost R. S., zastoupenou obžalovanou, poté dne 13. 2. 2020 byl inzerát smazán a dne 21. 2. 2020 vložen za společnost R. r. s., zastoupenou obžalovanou, přičemž pozemek po rozdělení na dvě části byl zakoupen K. Č., která následně na základě smlouvy o zprostředkování ze dne 9. 4. 2020 uhradila sjednanou provizi ve výši 59 460 Kč na účet zprostředkovatele R. r. s. a druhou část pak zakoupili J. T. a P. T., kteří na základě smlouvy o zprostředkování ze dne 29. 5. 2020 uhradili zprostředkovateli společnosti R. r. s. první část provize ve výši 51 773 Kč ze svého účtu a druhou část provize ve výši 30 000 Kč z účtu advokáta D. M.,

- zahrady v O. L., inzerát vložen dne 2. 8. 2019 za společnost R. S., zastoupenou obžalovanou, poté dne 13. 2. 2020 byl inzerát zrušen a tentýž den vložen za společnost R. r. s., zastoupenou obžalovanou, ovšem podle smlouvy o úschově finančních prostředků a svěření listin je uveden jako zprostředkovatel prodeje společnost R. P. I., zastoupená jednatelkou obviněnou, poté provize sjednaná ve výši 20 000 Kč byla kupující L. J. prostřednictvím advokátní úschovy P. T. jako uschovatelem vyplacena na účet zprostředkovatele společnosti R. P. I.,

- pozemku V. J., inzerát vložen dne 9. 1. 2020 za společnost R. S., zastoupenou obžalovanou, poté dne 13. 2. 2020 inzerát smazán a tentýž den vložen za společnost R. r. s., zastoupenou obžalovanou, a poté na základě smlouvy o zprostředkování ze dne 20. 2. 2020 sjednaná provize ve výši 80 000 Kč byla následně kupujícími L. P. a A. P. dne 24. 2. 2020 zaslána na účet zprostředkovatele společnosti R. r. s.,

- rodinného domu S., inzerát vložen dne 25. 11. 2019 za společnost R. S. zastoupenou obžalovanou, poté dne 13. 2. 2020 inzerát smazán a tentýž den vložen za společnost R. r. s., zastoupenou obžalovanou, a na základě smlouvy o zprostředkování ze dne 15. 4. 2020 sjednaná provize ve výši 50 000 Kč zaslána kupujícím M. M. na účet zprostředkovatele R. r. ve výši 40 000 Kč a část ve výši 10 000 Kč předána v hotovosti obviněné.

V důsledku toho jednáním obžalované společnosti R. S. nezískala výše uvedené provize bez odečtení nákladů za zprostředkování prodeje těchto nemovitostí, ale inkasovala je společnost R. r. s., respektive v jednom případě společnosti R. P. I, čímž způsobila společnosti R. S. škodu ve výši nejméně 696 133 Kč a současně získala pro společnost R. r. s. prospěch v této výši.

II.

Odvolání obviněné a poškozené

3. Proti rozsudku podaly obžalovaná prostřednictvím svého obhájce a poškozená prostřednictvím zmocněnce v zákonné lhůtě odvolání.

4. Odvoláním obžalované P. A. D. je rozsudek napadán ve všech výrocích. Podstatou jejích námitek je opakování její obhajoby, že jednotlivé obchodní případy nebyly vůbec v majetku poškozené, ale v jejím, a pokud i ano, přešly na základě dohody a smlouvy se svědkem M. S. uzavřené dne 6. 1. 2020 ze společnosti R. S. na ni. To by měla potvrdit i svědkyně P. T. a potvrdila to svědkyně A. D. Co se týče způsobené škody, považuje její výši za nesprávnou, neboť nebyly od vyplacených provizí odečteny výdaje s nimi spojené. Tyto dále rozvádí s tím, že výsledný efekt z provizí ze všech sedmi v rozsudku uvedených zakázek činí 16 689 Kč, resp. při prodělečnosti dvou z nich v částce 22 000 Kč (skutek 1 a 5) byl dokonce záporný. Na podporu svých argumentů navrhla vyslechnout svědky P. T., advokátku, M. K., pracovníka společnosti R. a Ž. B. Dále navrhla provést důkaz fakturami, přehledy plateb (36 přiložených listů) a úplným výpisem z obchodního rejstříku poškozené společnosti, jakož i přehledem společností M. S.

5. Následně své odvolání obžalovaná doplnila o obsáhlou argumentaci, že došlo k podstatné vadě řízení, pokud nebyla vyslechnuta svědkyně P. T., která byla účastna schůzky ohledně jejího odchodu ze společnosti R. S. dne 6. 1. 2020, a to telefonicky. Nebyl podle ní prokázán úmysl, že se chtěla dopustit trestné činnosti a opakuje, že nesouhlasí s výší způsobené škody. Také uložený trest považuje za nepřiměřeně přísný a prakticky likvidační. Dále navrhla, aby se orgány činné v trestním řízení zabývaly, zda účastí v dalších společnostech, které si vzájemně konkurují, se trestné činnosti naopak nedopustil svědek M. S. Toho podezírá ze spáchání různé trestné činnosti a dále rozvádí svůj nesouhlas s hodnocením provedených důkazů soudem prvního stupně. Zdůrazňuje, že trestní právo je nejzazším prostředkem (*ultima ratio*), a proto musí být používáno zdrženlivě, pouze v případech, v nichž prostředky jiných právních odvětví selhávají nebo nejsou efektivní. V této souvislosti odkazuje na zákaz konkurence vyplývající z § 432 odst. 1, 2 a 3 občanského zákoníku, ve kterých je upraven zákaz konkurence a důsledky jeho porušení. Současně přiložila 8 listů výpisů z účtu a 2 faktury vystavené P. T. v roce 2020 a 2021 na částky 28 500 Kč a 64 000 Kč na její společnost R. P. I a R. r. s., které navrhla provést jako důkaz.

6. Závěrem navrhla, aby Vrchní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil Krajskému soudu k novému řízení, případně, aby ji obžaloby zprostil.

7. Odvoláním poškozené R. S. je rozsudek napadán ve výroku o náhradě škody. Jeho podstatou je nesouhlas s přístupem soudu prvního stupně, pokud obžalované uložil poškozené nahradit způsobenou škodu bez daně z přidané hodnoty (dále jen „DPH“), neboť podle ní nebylo prokázáno, že společnosti R. r. s. nevznikl nárok na nadměrný odpočet DPH a tedy, že DPH nebylo součástí jejího prospěchu. Pokud jde o společnost R. P. I., ta plátcem DPH nebyla a není. Závěrem proto navrhla, aby odvolací soud napadený rozsudek ve výroku o náhradě škody zrušil a sám ve věci rozhodl tak, že obžalované bude uloženo, aby nahradila poškozené škodu v částce 751 233 Kč.

III.

Posouzení důvodnosti odvolání

8. Napadený rozsudek je výsledkem řízení, které bylo provedeno podle trestního řádu a nedošlo v něm k žádným podstatným vadám, které by mohly mít vliv na objasnění věci nebo na možnost uplatnění práva obžalované na obhajobu. Krajský soud provedl dokazování v souladu s ustanovením § 2 odst. 5 tr. ř., tedy v rozsahu, aby bylo možno učinit správné skutkové i právní závěry. Důkazy potřebné pro zjištění toho, zda se stal skutek, zda ho spáchala obžalovaná, z jakých pohnutek, jaké jsou okolnosti mající vliv na škodlivost činu pro společnost, jaké jsou osobní poměry obžalované, jaký je následek – výše způsobené škody a co vedlo k trestné činnosti nebo umožnilo její spáchání, byly opatřeny převážně již v přípravném řízení a posléze provedeny v zákonem předepsané formě v hlavním líčení. Tyto důkazy soud prvního stupně zhodnotil jednotlivě, ve vzájemných souvislostech i v celém souhrnu způsobem, kterému lze z hlediska ustanovení § 2 odst. 6 tr. ř. a § 125 odst. 1 tr. ř. vytknout pouze závěr o výši získaného prospěchu, jak bude uvedeno dále. Rozhodně však žádný významný důkaz nebo okolnost nepominul, nehodnotil v rozporu s jeho obsahem a z důkazů, vyjma již uvedené výše prospěchu, nevyvodil závěry, které z nich logicky nevyplývají. Skutková zjištění, která krajský soud učinil, jsou tedy s uvedenou výjimkou správná a úplná. To se týká nejen skutečností charakterizujících objektivní stránku trestného činu, zejména místa, času a způsobu provedení, ale i skutečností charakterizujících stránku subjektivní, tj. zavinění obžalované.

9. Námitkám obžalované P. A. D. obsaženým v podaném odvolání, které jsou v zásadě opakováním její obhajoby uplatněné již v řízení před soudem prvního stupně, proto nemohl Vrchní soud v Praze, vyjma již zmiňované výše prospěchu, přisvědčit. Krajský soud se v odůvodnění napadeného rozsudku s obhajobou obžalované zcela vyčerpávajícím způsobem podrobně a přesvědčivě vypořádal, v bodech 25 až 60 vyložil, které skutečnosti vzal za prokazané, o které důkazy svá skutková zjištění opřel, jakými úvahami se řídil při jejich hodnocení a proč obžalovanou navržené doplnění dokazování výsledkem svědkyně P. T. neprovedl. Odvolací soud z důvodu stručnosti na toto příléhavé, zcela vyčerpávající a logické odůvodnění napadeného rozsudku, se kterým se plně ztotožňuje, odkazuje a nad jeho rámec uvádí pouze následující.

10. Jestliže obžalovaná vznáší námitky proti zákonnosti řízení proto, že nebyla vyslechnuta svědkyně P. T., zcela přehlíží, že svědkyně nebyla zbavena mlčenlivosti jednatelem poškozené společnosti R. S., svědkem M. S., již poskytovala rovněž právní služby. Proto její výslech, jak správně krajský soud uvádí v bodu 61 odůvodnění rozsudku podle § 99 odst. 2 tr. ř. a § 21 zák. č. 85/1996 Sb. o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, nepřichází v úvahu.

11. Pokud jde o výhrady obžalované proti skutkovým zjištěním, pro její obhajobu je příznačné, že přehlíží důkazy a skutečnosti usvědčující povahy, které soud prvního stupně v odůvodnění napadeného rozsudku vyjmenovává a pečlivě hodnotí. Snaží se je bagatelizovat, vytrhovat z celého komplexu a činit závěry, které z nich logicky nevyplývají. To se týká zejména výpovědi svědků M. S., P. F., V. K., M. C., M. M., svědků – majitelů prodávaných nemovitostí a jimi vydaných listin o prodeji nemovitostí, listin poskytnutých společnostmi R. S. a R., týkajících se pracovního vztahu obžalované ke společnosti R. S., včetně jejího odměňování, hrazení nákladů společností a zadávání zakázek do systému R., listin týkajících se společnosti R. r. s., R. P. I

a bankovních výpisů z účtů společností obžalované. Jestliže z těchto důkazů soud prvního stupně na základě provedeného dokazování dovodil, že se obžalovaná dopustila jednání uvedeného ve výroku tohoto rozsudku, jde o závěr správný a důkazně podložený.

12. Tvrzení obžalované, že inkriminované zakázky byly jejím majetkem, vyvrací vedle již citovaných výpovědí svědků M. S. a V. K. i samotný fakt, že pobírala od společnosti R. S. čistou mzdu ve výši 60 000 Kč měsíčně, zatímco v hlavním líčení uváděla, že její nynější čistý měsíční příjem činí 50 000 Kč a před odvolacím soudem dokonce 30 000 Kč. Za tohoto stavu by její odchod ze společnosti R. S. postrádal jakoukoliv logiku. Zejména pokud převzala zakázky, které jak sama uvádí, byly prodělečné a výsledný efekt z celkové provize 761 233 Kč byl prodělek ve výši 5 000 Kč.

13. Stejně tak liché je tvrzení obžalované, že poznámky svědka M. S. založené ve spisu představují dohodu ze dne 6. 1. 2020. Zcela zjevně jde totiž o úvahy svědka o budoucí další spolupráci s obžalovanou či její ukončení. V každém případě však z textu vyplývá výslovně termín červen 2020 a podmínka vypořádání dluhu.

č. 60

14. O tom, že k žádné dohodě mezi obžalovanou a svědkem M. S. dne 6. 1. 2020 nedošlo, svědčí i e-mail P. T., zaslaný obžalované dne 8. 1. 2020, ve kterém jí zasílá koncept oznámení o odstoupení z funkce jednatelky společnosti R. S. s dotazem, zda by bylo možné se dohodnout na datu 1. 2. 2020, nebo budou čekat na lhůtu. Právě toto oznámení obžalovaná P. A. D. dne 20. 1. 2020 společnosti R. S. doručila. Rovněž e-mail P. T. ze dne 19. 7. 2020, ve kterém zasílá obžalované krátce po zahájení jejího trestního stíhání (30. 6. 2022) návrhy „Dohody o zřízení zákazu zcizení a zákazu zatížení podílu ve společnosti s ručením omezeným“ (dále jen „Dohoda“) a „Smlouvy o budoucí smlouvě o převodu části obchodního podílu ve společnosti s ručením omezeným“ (dále jen „Smlouva“), obhajobě obžalované nesvědčí. Z obsahu textů, ve kterých jsou termíny 29. 2. 2020 (čl. 4.1 Dohody) a 10. 1. 2020 (čl. II. Smlouvy) je zřejmé, že záměrem bylo v případě podpisu svědkem M. S. antidaťování obou dokumentů a vzbuzení dojmu, že mezi obžalovanou a svědkem M. S. skutečně k dohodě došlo.

15. V neposlední řadě pak jde i o název nově založené společnosti obžalované R. r. s., jehož účelem bylo nepochybně vyvolat v klientech společnosti R. S. dojem, že jde o společnost totožnou. To ostatně nepřímě potvrzuje i svědkyně M. C.

16. Pochybení se však krajský soud, jak opodstatněně namítá obžalovaná, dopustil, když za prospěch, který získala, považuje součet všech vyplacených provizí. A byť je nepochybné, že poškozená R. S. některé náklady spojené se sedmi inkriminovanými zakázkami hradila, např. fakturu ve výši 27 563,80 Kč za video vyhotovené svědkem M. M. (skutek pod bodem 1), další konkrétní náklady hrazené společností R. S., popř. holdingem svědka M. S. po jednotlivých zakázkách, zjištěny nebyly. Přitom je nepochybné, že určitou část nákladů spojených se zakázkami nesla i obžalovaná, když např. inzerát u skutku 2 byl vložen 3. 2. 2020 a vymazán již po devíti dnech a inzerát u skutku pod bodem 6 vložen 9. 1. 2020 a vymazán 13. 2. 2020. Ostatně všechny inkriminované zakázky byly realizovány až s větším odstupem času, některé až po 1. 7. 2020 a náklady spojené např. s advokátní úschovou proto musela hradit obžalovaná. O tom ostatně svědčí i doklady o platbách společnosti R. r. s., včetně faktur P. T., předložených obžalovanou spolu s odvoláním, jimiž odvolací soud provedl při veřejném zasedání důkaz. Ani z nich však nevyplývá, které konkrétní zakázky společnosti R. r. s. se týkaly. Za této situace je závěr krajského soudu uvedený ve výroku napadeného rozsudku, že výše

vyplacených provizí představuje prospěch společnosti R. S., nesprávný a krajský soud takto výši získaného prospěchu neměl specifikovat. Zvláště, když k naplnění skutkové podstaty přečinu zneužití postavení v obchodním styku podle § 255a odst. 1 tr. zákoníku postačí jen úmysl si prospěch opatřit, jak správně uvedl soud prvního stupně v bodu 76 odůvodnění rozsudku. Lze tedy uzavřít, že závěr krajského soudu, že se obžalovaná P. A. D. dopustila jednání ve výroku napadeného rozsudku uvedeného, má vyjma uvedeného prospěchu v provedených důkazech oporu a námitky obžalované proti němu v tomto směru nejsou důvodné.

17. Pokud jde o navrhované doplnění dokazování výsledkem svědků P. T., M. K. a Ž. B., tyto odvolací soud jako nadbytečné zamítl. Výslech advokátky svědkyně P. T. jednak nepřichází z výše uvedených důvodů v úvahu a jednak je z obsahu spisu zcela zřejmé, že je ve velmi blízkém vztahu s obžalovanou, což je patrné zejména z e-mailové korespondence a z výše citovaných konceptů smluv, které měly nepochybně zakrýt trestnou činnost obžalované. Navíc obžalovaná s legendou, že svědkyně P. T. byla přítomna, byť telefonicky, údajně dohodě se svědkem M. S. dne 6. 1. 2020, přichází až po vyhlášení odsuzujícího rozsudku, když předtím nic takového neuváděla.

18. Svědek M. K. by měl podle obžalované pouze vysvětlit, že zakázky „mohly“ být jejím majetkem a svědkyně B., o níž hovořila již v řízení před soudem prvního stupně, by měla vypovídat ke společnosti O-L. R. s. r. o., kterou však svědek M. S. založil až dne 6. 5. 2020. To zjistil odvolací soud z „Veřejného rejstříku podle fyzických osob v angažmá“, kterým provedl při veřejném zasedání důkaz. Je tedy zřejmé, že žádný z navrhovaných svědků pro objasnění této trestní věci nic nového přinést nemůže.

19. S uvedenou výhradou správně zjištěný skutkový stav posoudil krajský soud správně i po stránce právní jako přečin zneužití postavení v obchodním styku podle § 255a odst. 1 tr. zákoníku, což také v napadeném rozsudku pečlivě odůvodnil. Odvolací soud se s tímto odůvodněním plně ztotožňuje, a proto na ně z důvodu stručnosti odkazuje, neboť opakování v něm uvedených argumentů považuje za nadbytečné.

20. Přezkoumán byl rovněž výrok o trestu, a i v něm shledal odvolací soud pochybení. Krajský soud sice uložil obžalované trest odnětí svobody v rámci trestní sazby uvedené v § 255a odst. 1 tr. zákoníku (až na 4 léta), který obžalované podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložil na zkušební dobu pod polovinou zákonného rozmezí (1 až 5 let). Za současného uložení peněžitého trestu, pro který správně shledal zákonné podmínky uvedené v § 67 odst. 1 tr. zákoníku však podle názoru odvolacího soudu vzhledem k dosavadní bezúhonnosti obžalované a přesně nezjištěnému rozsahu prospěchu, stačilo podle zásad uvedených v § 37 až § 39 tr. zákoníku uložení tohoto trestu jako samostatného podle odst. 3 uvedeného zákonného ustanovení. Trest uložený ve výměře 150 denních sazeb, tedy podle § 68 odst. 1 tr. zákoníku v dolní polovině zákonného rozmezí, která činí 20 až 730 celých denních sazeb, dostatečně vyjadřuje povahu a závažnost přečinu obžalované. Výše denní sazby stanovená podle odst. 2 tohoto zákonného ustanovení při dolní hranici zákonného rozmezí (100 až 50 000 Kč), odpovídá osobním i majetkovým poměrům obžalované. Ta při hlavním líčení uváděla čistý měsíční příjem 50 000 Kč, přičemž jejímu tvrzení při veřejném zasedání, že nyní dosahuje čistého příjmu 30 000 Kč odvolací soud neuvěřil. Sama obžalovaná, jak vyplývá z obsahu spisu, se prezentuje jako úspěšná podnikatelka v realitách, zástupkyně

R. k. ČR, a je majitelkou čtyř obchodních společností, což vyplývá z „Veřejného rejstříku podle fyzických osob v angažmá“, kterým provedl odvolací soud při veřejném zasedání důkaz. Pokud jde o její majetkové poměry, ze zprávy Československé obchodní banky jsou zřejmé v roce 2022 poměrně značné finanční přesuny v celkové částce cca 400 000 Kč. Stanovení výše denní sazby v částce 1 000 Kč proto nepovažuje odvolací soud rozhodně za likvidační, jak namítá obžalovaná. V ostatních podrobnostech pak odkazuje odvolací soud na odůvodnění této části napadeného rozsudku, ve které se krajský soud uložením trestu včetně peněžitého trestu zabýval (body 62 až 70).

21. K výroku o náhradě škody musí odvolací soud především uvést, že z připojení poškozené R. S. k trestnímu řízení je zřejmé, že uplatnila nikoliv nárok na náhradu škody, ale nárok na vydání bezdůvodného obohacení. Jeho výše rovnající se prospěchu společnosti R. r. s. a R. P. I však zjištěna nebyla a za této situace měl krajský soud poškozenou R. S. podle § 229 odst. 1 tr. ř. odkázat s celým uplatněným nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních. Z tohoto důvodu se odvolací soud námitkou poškozeného týkající se nepřiznané DPH ani nezabýval.

č. 60

22. Z důvodů výše uvedených nejasných skutkových závěrů, pokud jde o výši majetkového prospěchu, nepřiměřenosti uloženého trestu a nesprávného výroku o náhradě škody, proto odvolací soud napadený rozsudek podle § 258 odst. 1 písm. b), e), f) tr. ř. v celém rozsahu zrušil a poté, co částečně doplnil dokazování listinami předloženými obžalovanou a výpisy z Veřejného rejstříku angažovanosti fyzických osob, sám ve věci znovu rozhodl. To znamená, že odvolací soud napravil pochybení soudu prvního stupně, upravil jeho skutková zjištění, pokud jde o majetkový prospěch a uznal obžalovanou vinnou shodně jako krajský soud přečinem zneužití postavení v obchodním styku podle § 255a odst. 1 tr. zákoníku, když, jak správně uvedl krajský soud, k naplnění jeho skutkové podstaty postačí úmysl opatřit sobě nebo jinému prospěch. Další dokazování za účelem zjištění výše tohoto prospěchu, které by znamenalo vrácení této věci krajskému soudu k dalšímu řízení, odvolací soud nepovažoval za potřebné, navíc má pochybnosti, zda lze vůbec z účetních podkladů společnosti R. S. tuto přesnou výši stanovit.

23. Jestliže znovu rozhodl o vině obžalované P. A. D., musel odvolací soud znovu rozhodnout i o trestu, který jí za spáchaný přečin uloží. Přitom vycházel ze zásad uvedených v § 37 až § 39 tr. zákoníku a při úvahách výše rozvedených uložil obžalované peněžitý trest ve shodné výměře jako soud prvního stupně, avšak jako trest samostatný. Takto uložený trest považuje Vrchní soud v Praze vzhledem k osobě obžalované a okolnostem případu za dostatečný, aby jím bylo dosaženo účelu trestu, tj. generální a individuální prevence, ale i úlohy represe.

24. Pokud jde o uplatněný nárok poškozené R. S. na náhradu škody, nezbylo odvolacímu soudu než ji odkázat podle § 229 odst. 1 tr. ř. na řízení ve věcech občanskoprávních, neboť zjištění výše bezdůvodného obohacení obžalované by znamenal další obsáhlé dokazování, které by podstatně protáhlo trestní řízení.

25. Odvolání poškozené společnosti R. S. proto odvolací soud podle § 256 tr. ř. zamítl.

ROZHODNUTÍ VE VĚCECH OBČANSKOPRÁVNÍCH,
OBCHODNÍCH A SPRÁVNÍCH

č. 62

Výše škody způsobené zaměstnanci postiženému nerovným zacházením při poskytování mzdy se určí jako rozdíl mezi mzdou zaměstnance, kterému byla v rozporu se zásadou rovného zacházení stanovena, určena nebo s ním byla sjednána vyšší mzda než postiženému zaměstnanci, který vykonává stejnou práci nebo práci stejné hodnoty, a mzdou postiženého zaměstnance. Je-li zaměstnanců, kterým byla za těchto okolností stanovena, určena nebo s nimi byla sjednána vyšší mzda, více a není-li výše jejich mzdy stejná, je výše škody dána rozdílem mezi mzdou zaměstnance, kterému byla stanovena, určena nebo s ním byla sjednána nejvyšší mzda, a mzdou postiženého zaměstnance.

Náhrada škody, Mzda (a jiné obdobné příjmy)

§ 16 zákona č. 262/2006 Sb., § 110 zákona č. 262/2006 Sb., § 109 zákona č. 262/2006 Sb., § 1a odst. 1 písm. e) zákona č. 262/2006 Sb., § 363 zákona č. 262/2006 Sb.

č. 62

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 11. 2024, sp. zn. [21 Cdo 2000/2024](#), ECLI:CZ:NS:2024:21.CDO.2000.2024.1

Nejvyšší soud zamítl dovolání žalované proti rozsudku Městského soudu v Praze v části, kterou byl potvrzen rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 26. října 2023, sp. zn. 17 C 16/2016, ve znění opravného usnesení Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 27. listopadu 2023, sp. zn. 17 C 16/2016; dovolání proti výrokům o náhradě nákladů řízení odmítl.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Žalobce se žalobou podanou u Obvodního soudu pro Prahu 1 dne 27. 1. 2016 domáhal, aby mu žalovaná zaplatila 126 000 Kč spolu s úrokem z prodlení z částek 3 500 Kč ve výši a za dobu, jež specifikoval. Žalobu zdůvodnil tím, že na základě pracovní smlouvy ze dne 18. 11. 2008 pracoval u žalované na pozici řidič „tarifní stupeň 5, s místem výkonu práce atrakční obvod PSU (správně SPU) Olomouc 02“, že výše jeho mzdy (základní tarifní a výkonové měsíční hrubé mzdy) je stanovena žalovanou ve mzdových výměrech, přičemž výkonová mzda je vázána na plnění úkolů vyplývajících ze sjednaného druhu práce, a že získal informace o tom, že žalovaná v minulosti neoprávněně vyplácela a nadále vyplácí různou výši mzdy zaměstnancům na stejné pracovní pozici, pracujícím v různých regionech České republiky, aniž by k tomu měla či má zákonem stanovený důvod. Žalovaná konkrétně vyplácí zaměstnancům na typové pozici řidič v tarifním stupni 5 s místem výkonu práce v Praze a ve Středočeském kraji mzdu vyšší o 3 500 Kč měsíčně oproti zaměstnancům na typové pozici řidič v tarifním stupni 5 s místem výkonu práce v Olomouckém kraji, čímž porušuje zásadu poskytování stejné odměny zaměstnancům za stejnou práci nebo práci stejné hodnoty a zásadu rovného zacházení se zaměstnanci a žalobce diskriminovala tím, že mu neoprávněně vyplácela nižší mzdu než jiným zaměstnancům na stejné pracovní pozici, pracujícím v jiných regionech. Domáhá se proto doplacení rozdílu mezi jemu vyplacenou mzdou a mzdou

vyplácenou zaměstnancům žalované vykonávajícím práci na stejné pracovní pozici ve výši 3 500 Kč měsíčně za období 36 měsíců od prosince 2012 do listopadu 2015.

2. Žalovaná uvedla, že mzda žalobce je stanovována v souladu s právními předpisy i jejími vnitřními předpisy, a aniž by v odměňování zaměstnanců vznikaly jakékoliv neodůvodněné rozdíly. Pokud zaměstnanci dostávají rozdílnou výši mzdy, děje se tak z důvodu rozdílnosti předpokladů a požadavků pro výkon práce a z důvodu rozdílnosti (náročnosti) podmínek na jednotlivých pracovištích. Řidiči v Praze oproti řidičům v Olomouci pracují za náročnějších podmínek, neboť jejich práce je více složitá a odpovědná, SPU Praha má výjimečnou velikost a vysoký počet výměnišť, a proto je práce pro řidiče více namáhavá. Výši mzdy ovlivňuje i délka praxe, vzdělání, a i odlišné životní náklady, které jsou v Praze a okolí výrazně vyšší než ve zbývajících regionech České republiky.

č. 62

3. Obvodní soud pro Prahu 1 rozsudkem ze dne 26. 10. 2023, č. j. 17 C 16/2016-364, opraveným usnesením ze dne 27. 11. 2023, č. j. 17 C 16/2016-371, uložil žalované povinnost zaplatit žalobci 113 007 Kč s úroky z prodlení, žalobu co do 12 993 Kč s úroky z prodlení zamítl a rozhodl, že žalovaná je povinna zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení 146 926,20 Kč k rukám advokáta JUDr. Pavla Bergera a České republice na účet Obvodního soudu pro Prahu 1 „plnou náhradu nákladů státu ve výši a ve lhůtě určené samostatným usnesením“. Vycházel (mimo jiné) ze zjištění, že žalobce je zaměstnán u žalované na základě pracovní smlouvy ze dne 18. 11. 2008 na pozici „432050 řidič s místem výkonu práce atrakční obvod SPU Olomouc 02“, je zařazen „v tarifním stupni 05“ a jeho základní tarifní a výkonová mzda byla v období od prosince 2012 do listopadu 2015 oproti žalobcem označeným zaměstnancům SPU Praha nižší. Uvedl, že žalobcem označené komparátory – zaměstnance M. H., M. Š. a K. R. – považuje za relevantní, a to zejména s ohledem na jejich délku praxe u žalované a jejich dosažené vzdělání. Zdůraznil, že sama žalovaná uvedla, že žádný zaměstnanec se nevyznačuje naprosto shodnými podmínkami jako žalobce. „Souzená věc“ je podle názoru soudu prvního stupně věcí skutkově „v podstatě totožnou“ s věcí projednávanou v řízení vedeném u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. 17 C 57/2016, o níž bylo rozhodováno i Nejvyšším soudem a Ústavním soudem. Po provedeném dokazování dospěl k závěru, že „práce vykonávaná řidiči v tarifním stupni 5 v SPU Olomouc je stejnou prací nebo prací stejné hodnoty jako práce vykonávaná řidiči v tarifním stupni 5 v SPU Praha“, neboť práce řidičů v těchto obvodech je „ve své podstatě srovnatelná“ a její náročnost „se nikterak zásadně neliší“, že existující rozdíly nejsou vykazovány jen při porovnání pracovních činností řidičů v Praze a v Olomouci, ale „je patrné, že panují i v rámci samotných porovnávaných obvodů“, že proto žalovanou tvrzené důvody mající odůvodňovat odlišné odměňování u těchto řidičů v jednotlivých obvodech neobstojí a že rozdílné sociálněekonomické podmínky rozdílné odměňování též neodůvodňují. Jelikož byla prokázána odlišnost v odměňování žalobce a komparátorů vykonávajících stejnou práci nebo práci stejné hodnoty bez „legitimního věcného důvodu“, soud prvního stupně uzavřel, že žalobce má nárok na náhradu škody podle § 265 odst. 2 zákoníku práce, který – poté, co neshledal důvodnou námitku promlčení vznesenou žalovanou – vyčíslil ve výši 113 007 Kč.

4. K odvolání žalované Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 6. 3. 2024, č. j. 23 Co 33/2024-398, potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku, kterým bylo žalobě co do 113 007 Kč s úroky z prodlení vyhověno, a ve výroci o nákladech řízení a uložil žalované povinnost zaplatit žalobci na náhradě nákladů odvolacího řízení 14 423,20 Kč k rukám advokáta JUDr. Pavla Bergera. Shledal, že soud prvního stupně dospěl ke správnému závěru, že práce

řidiče v tarifním stupni 5 je ve své podstatě srovnatelná u SPU v Praze i u SPU v Olomouci a že srovnatelní (z hlediska délky praxe, vzdělání i předpokladů pro výkon práce) jsou i žalobcem označení zaměstnanci M. H., M. Š. a K. R., kteří vykonávali stejnou práci u SPU v Praze a dostávali za to mzdu vyšší o 3 500 Kč. Namítala-li žalovaná, že žalobce mohl dosahovat nižší mzdy než označení zaměstnanci, i kdyby vykonával práci řidiče u SPU Praha, jedná se podle odvolacího soudu „toliko o domněnku žalované, která není pro právní posouzení věci relevantní“. Odvolací soud uzavřel, že žalobce prokázal všechny předpoklady vzniku odpovědnosti žalované za způsobenou škodu spočívající v tom, že mu byla v rozporu se zásadou rovného zacházení se zaměstnanci v období od prosince 2012 do listopadu 2015 vyplácena mzda v nižší výši.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

č. 62

5. Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podala žalovaná („v celém jeho rozsahu“) dovolání. Namítá, že rozsudek odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci a že závisí na vyřešení otázky hmotného práva, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena – jaké skutečnosti jsou rozhodné pro zjištění výše doplatku mzdy podle § 110 odst. 1 zákoníku práce. Žalovaná se neztotožňuje s tím, že soud prvního stupně i odvolací soud vycházely z výše hrubých měsíčních základních mezd jen tří zaměstnanců označených žalobcem, natož s delší praxí i o více než jeden rok ve srovnání s žalobcem, aniž by k opakované námitce žalované vzaly v úvahu základní tarifní mzdy dalších se žalobcem srovnatelných zaměstnanců žalované na SPU Praha, kteří dosahovali nižších mezd než zaměstnanci M. H., M. Š. a K. R. a kteří stejně jako uvedení zaměstnanci nastoupili do pracovního poměru u žalované v letech 2007 až 2009. Žalovaná uvádí, že v řízení předložila mzdové výměry cca 35 jiných zaměstnanců, „řidičů v SPU Praha“, kteří byli co do délky praxe se žalobcem srovnatelní a kteří měli nižší mzdy než žalobcem označení zaměstnanci, a že proto lze uzavřít, že žalobce mohl mít „výrazně nižší měsíční mzdu než o 3 500 Kč, i kdyby pracoval na SPU Praha“. Podle dovolatelky se soudy žádným způsobem nevyrovnaly s tím, z jakého důvodu vzaly za „komparativní zaměstnance“ pouze M. H., M. Š. a K. R. a nikoliv jiné srovnatelné řidiče na SPU Praha, a v důsledku toho nesprávně posoudily „měsíční mzdový nárok žalobce“. Žalovaná navrhl, aby Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu a soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

6. Žalobce ve svém vyjádření uvedl, že se žalovaná v dovolání „de facto domáhá přezkoumání skutkových zjištění odvolacího soudu“. Odkazuje-li žalovaná na mzdové výměry pražských řidičů s nižší mzdou, je podle žalobce třeba konstatovat, že uváděné nižší mzdy jsou ve skutečnosti mzdami nástupními, z čehož vyplývá, že délka praxe těchto zaměstnanců nemůže být delší oproti žalobci o více než rok, jak tvrdí žalovaná. Žalobce navrhl, aby dovolací soud dovolání žalované zamítl.

III.

Přípustnost dovolání

7. Nejvyšší soud jako soud dovolací [§ 10a zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“)] po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř., se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

8. Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

9. Není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak (§ 237 o. s. ř.).

10. Dovolání podle § 237 o. s. ř. není přípustné proti rozhodnutím v části týkající se výroku o nákladech řízení [§ 238 odst. 1 písm. h) o. s. ř.]. Nejvyšší soud proto dovolání žalované proti rozsudku odvolacího soudu v části, ve které byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně ve výrocích o náhradě nákladů řízení a ve které bylo rozhodnuto o náhradě nákladů odvolacího řízení, podle ustanovení § 243c odst. 1 o. s. ř. odmítl.

11. V projednávané věci závisí napadený rozsudek odvolacího soudu (mimo jiné) na vyřešení otázky hmotného práva, jaké skutečnosti jsou rozhodné pro zjištění výše škody vzniklé v důsledku protiprávního jednání zaměstnavatele spočívajícího v porušování zásady rovného zacházení se zaměstnanci při jejich odměňování a zda má v tomto ohledu význam skutečnost, že vedle zaměstnanců označených poškozeným zaměstnancem, kteří vykonávají stejnou práci nebo práci stejné hodnoty za vyšší mzdu, existují zaměstnanci, kterým je při výkonu stejné práce nebo práce stejné hodnoty zaměstnavatelem poskytována nižší mzda než zaměstnancům označeným poškozeným zaměstnancem. Vzhledem k tomu, že tato právní otázka dosud nebyla v rozhodovací praxi odvolacího soudu vyřešena, je dovolání žalované podle ustanovení § 237 o. s. ř. přípustné.

IV.

Důvodnost dovolání

12. Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání žalované není opodstatněné.

13. Projednávanou věc je třeba i v současné době posuzovat – vzhledem k období, za které se žalobce domáhá náhrady škody – podle zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění účinném do 31. 12. 2015 (dále jen „zák. práce“).

14. Podle ustanovení § 16 odst. 1 zák. práce zaměstnavatelé jsou povinni zajišťovat rovné zacházení se všemi zaměstnanci, pokud jde o jejich pracovní podmínky, odměňování za práci a o poskytování jiných peněžitých plnění a plnění peněžité hodnoty, o odbornou přípravu a o příležitost dosáhnout funkčního nebo jiného postupu v zaměstnání.

15. Zákoník práce upravuje zásadu rovného zacházení jako povinnost zaměstnavatele určitým způsobem zacházet s vlastními zaměstnanci, a to v průběhu celého trvání jejich pracovněprávního vztahu. Zásada rovného zacházení zaručuje rovná práva zaměstnancům nacházejícím se ve stejném či srovnatelném postavení (situaci) a vyplývá z ní též požadavek, aby vnitřní předpisy či praxe zaměstnavatele bezdůvodně nezvýhodňovaly ani

neznevýhodňovaly zaměstnance před ostatními srovnatelnými zaměstnanci (srov. například odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 26. 5. 2016, sp. zn. [21 Cdo 2863/2015](#), uveřejněného pod č. 137/2017 Sb. rozh. obč., nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 12. 2016, sp. zn. [21 Cdo 436/2016](#)).

16. Jednou z oblastí, v nichž jsou zaměstnavatelé povinni zajišťovat rovné zacházení se všemi zaměstnanci, je odměňování za práci (poskytování mzdy, platu nebo odměny z dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní činnosti).

17. Zaměstnanci přísluší za práci vykonanou v pracovním poměru pro zaměstnavatele, který není uveden v ustanovení § 109 odst. 3 zák. práce, za podmínek stanovených v zákoníku práce mzda, nestanoví-li zákoník práce nebo zvláštní právní předpis jinak (srov. § 109 odst. 1 zák. práce). Mzda se poskytuje podle složitosti, odpovědnosti a namáhavosti práce, podle obtížnosti pracovních podmínek, podle pracovní výkonnosti a dosahovaných pracovních výsledků (srov. § 109 odst. 4 zák. práce); za stejnou práci nebo za práci stejné hodnoty přísluší všem zaměstnancům u zaměstnavatele stejná mzda (srov. § 110 odst. 1 zák. práce).

č. 62

18. Z ustanovení § 363 zák. práce vyplývá, že § 110 odst. 1 zák. práce je ustanovením, jímž se zapracovávají předpisy Evropské unie zakotvující v pracovních právních vztazích zásadu stejné odměny za stejnou nebo rovnocennou práci. Od tohoto ustanovení (pojmy v něm použité jsou dále rozvedeny a konkretizovány v návazných ustanoveních § 110 odst. 2–5 zák. práce) se sice nelze odchýlit, což ale neplatí, jde-li o odchýlení ve prospěch zaměstnance (srov. § 4a odst. 3 zák. práce). V takovém případě je v souladu se zásadou smluvní volnosti a autonomie vůle, aby zaměstnavatel v individuálním případě platně stanovil, určil nebo sjednal se zaměstnancem odměnu, která přesahuje mzdu jinak poskytovanou za stejnou práci nebo za práci stejné hodnoty. Tato smluvní volnost (autonomie vůle) ale není neomezená, neboť musí respektovat odpovídající práva a oprávněné zájmy zaměstnavatele nebo jiných zaměstnanců, zejména musí být v souladu se základními zásadami pracovních právních vztahů, mezi které náleží rovněž zásada rovného zacházení se zaměstnanci a zákaz jejich diskriminace [§ 1a odst. 1 písm. e) zák. práce].

19. Rozpor se zásadou rovného zacházení při sjednávání, stanovení nebo určování mzdy v individuálním případě v porovnání s ostatními zaměstnanci vykonávajícími stejnou práci nebo práci stejné hodnoty znamená vybočení ze zákonného rámce, jde o protiprávní stav, který by zaměstnavatel mohl napravit jen tak, že stejný nárok zajistí i ostatním zaměstnancům. Za těchto okolností může být mzda s jednotlivým zaměstnancem stanovena či sjednána „nad rámec rovného zacházení“ a v jeho prospěch jedině tehdy, je-li pro to věcný důvod představující ve srovnání s jinými zaměstnanci určitou konkurenční výhodu, popřípadě, že by rozdílné zacházení bylo podstatným požadavkem nezbytným pro výkon práce. Jestliže naopak zaměstnavatel bez věcných důvodů zaměstnanci stanoví, určí či s ním sjedná, byť „v jeho prospěch“, odměnu za práci, která je v porovnání s ostatními zaměstnanci vykonávajícími stejnou práci nebo práci stejné hodnoty v rozporu se zásadou rovného zacházení, jde o porušení právní povinnosti; zaměstnanec, který byl nerovným zacházením poškozen, má právo domáhat se náhrady takto vzniklé újmy podle ustanovení § 265 odst. 2 zák. práce, které stanoví, že zaměstnavatel je povinen nahradit zaměstnanci též škodu, kterou mu způsobili porušením právních povinností v rámci plnění pracovních úkolů zaměstnavatele

zaměstnanci jednající jeho jménem (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 8. 2015, sp. zn. [21 Cdo 3976/2013](#), uveřejněný pod č. 35/2016 Sb. rozh. obč.).

20. Výše škody způsobené zaměstnanci postiženému nerovným zacházením při poskytování mzdy se určí jako rozdíl mezi mzdou zaměstnance, kterému byla v rozporu se zásadou rovného zacházení stanovena, určena nebo s ním byla sjednána vyšší mzda než postiženému zaměstnanci, který vykonává stejnou práci nebo práci stejné hodnoty, a mzdou postiženého zaměstnance. Je-li zaměstnanců, kterým byla za těchto okolností stanovena, určena nebo s nimi byla sjednána vyšší mzda, více a není-li výše jejich mzdy stejná, je výše škody dána rozdílem mezi mzdou zaměstnance, kterému byla stanovena, určena nebo s ním byla sjednána nejvyšší mzda, a mzdou postiženého zaměstnance. Tímto způsobem je vyjádřena újma zaměstnance, kterou utrpěl následkem porušení zásady rovného zacházení, neboť kdyby byla tato zásada zaměstnavatelem dodržena, pobíral by (musel by pobírat) postižený zaměstnanec za stejnou práci nebo práci stejné hodnoty stejnou mzdu jako zaměstnanec s nejvyšší mzdou. Odtud též plyne, že skutečnost, že vedle zaměstnanců, kteří vykonávají stejnou práci nebo práci stejné hodnoty za vyšší mzdu, od níž postižený zaměstnanec odvíjí uplatněný nárok na náhradu škody, existují zaměstnanci, kterým je při výkonu stejné práce nebo práce stejné hodnoty zaměstnavatelem poskytována nižší mzda než těmto zaměstnancům (a vůči kterým je tedy zřejmě rovněž porušována zásada rovného zacházení), není pro určení výše náhrady škody způsobené postiženému zaměstnanci významná. Opačný závěr by vedl k absurdnímu důsledku, že v případě existence zaměstnance, kterému by byla při výkonu stejné práce nebo práce stejné hodnoty zaměstnavatelem poskytována ještě nižší mzda než postiženému zaměstnanci, by postiženému zaměstnanci žádná újma (škoda) nevznikla (nemohla vzniknout).

21. Je samozřejmě věcí dispoziční volnosti postiženého zaměstnance, v jaké výši bude náhradu škody v rámci uvedeným způsobem určeného nároku požadovat (se kterým z více zaměstnanců pobírajících vyšší mzdu za stejnou práci nebo práci stejné hodnoty se bude „poměřovat“) a jakou výši náhrady škody proto po zaměstnavateli v těchto mezích uplatní.

22. Z uvedeného vztaženo na projednávanou věc vyplývá, že bylo-li v řízení před soudy zjištěno, že žalobcem označení zaměstnanci M. H., M. Š. a K. R. vykonávali u žalované stejnou práci nebo práci stejné hodnoty jako žalobce za mzdu o 3 500 Kč vyšší než žalobce, není z hlediska výše nároku žalobce na náhradu škody způsobené mu žalovanou porušením zásady rovného zacházení významná žalovanou tvrzená okolnost, že zaměstnávala cca 35 jiných zaměstnanců, kteří u ní vykonávali stejnou práci (práci stejné hodnoty) jako žalobce a kteří měli nižší mzdy než žalobcem označení zaměstnanci.

23. Z uvedeného plyne, že rozsudek odvolacího soudu je z hlediska uplatněného dovolacího důvodu správný. Protože nebylo zjištěno, že by byl postižen některou z vad uvedených v ustanovení § 229 odst. 1 o. s. ř., § 229 odst. 2 písm. a) a b) o. s. ř. nebo v § 229 odst. 3 o. s. ř. anebo jinou vadou, která by mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, Nejvyšší soud dovolání žalované v části směřující do výroku rozsudku odvolacího soudu o věci samé podle ustanovení § 243d odst. 1 písm. a) o. s. ř. zamítl.

č. 63

Státní zastupitelství¹, které vstoupilo do detenčního řízení (§ 35 odst. 1 o. s. ř. a § 8 odst. 1 písm. g/ z. ř. s.), je oprávněno podat odvolání proti rozhodnutí vydanému v takovém řízení za stejných podmínek, jako kterýkoliv jiný účastník řízení, a to ve prospěch i v neprospěch umístěného. Jiný účastník detenčního řízení nemůže podávat opravné prostředky ve prospěch státního zastupitelství zúčastněného na řízení. Nebyla-li účast státního zastupitelství v detenčním řízení ukončena před pravomocným skončením odvolacího řízení, jedná s ním Nejvyšší soud i v dovolacím řízení.

Pokračovat v detenčním řízení, které bylo zastaveno proto, že umístěný (člověk) byl ze zdravotního ústavu propuštěn nebo dodatečně písemně souhlasil se svým umístěním (§ 72 z. ř. s.), lze jen z podnětu prohlášení umístěného, že trvá na pokračování v řízení, učiněného do 2 týdnů od doručení usnesení o zastavení řízení; zdravotní ústav k takovému úkonu oprávněn není. Zdravotní ústav není oprávněn podat ani opravný prostředek proti usnesení, jímž bylo detenční řízení z uvedených důvodů zastaveno; to platí i tehdy, předcházelo-li takovému usnesení nepravomocné rozhodnutí soudu o tom, že převzetí (další držení) umístěného ve zdravotním ústavu bylo nepřipustné.

Prohlásil-li umístěný včas, že na projednání věci trvá, soud prvního stupně pokračuje v detenčním řízení i bez zrušení dříve vydaného usnesení o zastavení detenčního řízení.

Obdobně na základě včas učiněného prohlášení umístěného pokračuje v detenčním řízení odvolací soud, a to bez ohledu na to, že již sám předtím zrušil rozhodnutí soudu prvního stupně a detenční řízení zastavil; rovněž v takovém případě není třeba dříve vydané usnesení o zrušení rozhodnutí soudu prvního stupně a zastavení detenčního řízení rušit.

¹ Nejvyšší soud jednal jako s účastníkem s Městským státním zastupitelstvím v Brně, jež vstoupilo do řízení před soudem prvního stupně.

Řízení o přípustnosti převzetí nebo držení v ústavu zdravotnické péče (detence), Státní zástupci, Zdravotnictví

§ 35 odst. 1 z. ř. s., § 8 odst. 1 písm. g) o. s. ř., § 72 z. ř. s., § 1 odst. 1 zákona č. 283/1993 Sb.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2025, sp. zn. [24 Cdo 3538/2024](#), ECLI:CZ:NS:2025:24.CDO.3538.2024.1

Nejvyšší soud odmítl dovolání zdravotního ústavu – Psychiatrické nemocnice Brno proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 24. 7. 2024, sp. zn. 77 Co 9/2024.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Městský soud v Brně (dále jen „soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 28. 5. 2024, č. j. 123 L 54/2023-113, vyslovil, že další držení umístěného M. D., ve zdravotním ústavu není přípustné (výrok I), že náklady řízení – znalečné v částce 12 100 Kč „hradí Česká republika“ (výrok II), náklady řízení – odměnu opatrovníka – advokáta Mgr. Vojtěcha Dostála, sídlem Lazaretní 4298/11, 615 00 Brno v částce 2 600 Kč „hradí Česká republika“ (výrok III) a že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení (výrok IV). Učinil tak za situace, kdy umístěný byl proti své vůli hospitalizován ve zdravotním ústavu a v řízení o vyslovení přípustnosti převzetí a dalšího držení umístěného (tzv. detenční řízení) bylo naposledy rozhodováno usnesením soudu prvního stupně ze dne 28. 11. 2023, č. j. 123 L 54/2023-66, s tím, že další držení je možné nejdéle po dobu šesti měsíců od vyhlášení usnesení. Soud prvního stupně proto s odkazem na § 80 zákona č. 292/2012 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále jen „z. ř. s.“) pokračoval v tzv. periodickém přezkumu oprávněnosti dalšího držení umístěného a na základě nově provedeného dokazování dospěl (s podrobnějším odůvodněním) k závěru, že zákonné důvody pro další držení umístěného ve zdravotnickém ústavu dány nejsou.

2. Krajský soud v Brně (dále jen „odvolací soud“) v záhlaví označeným rozhodnutím odvolání Městského státního zastupitelství (jež vstoupilo do řízení) jako nepřipustné odmítl (výrok I usnesení odvolacího soudu), k odvolání zdravotního ústavu rozsudek soudu prvního stupně v napadených výrocích I a IV zrušil a v tomto rozsahu řízení zastavil (výrok II usnesení odvolacího soudu) a současně vyslovil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů (výrok III usnesení odvolacího soudu).

3. Odvolací soud vycházel z toho, že po vyhlášení napadeného rozsudku soudu prvního stupně ošetřující lékař umístěného písemně oznámil dne 28. 5. 2024 ve 14:19 hodin změnu „nedobrovolného vstupu na dobrovolný“. Na základě této skutečnosti odpadl podle odvolacího soudu důvod pro další vedení detenčního řízení, když zákonná úprava (srov. ustanovení § 16 a § 72 z. ř. s.) předpokládá v takovém případě zastavení řízení (resp. zastavení odvolacího řízení). Uvedený závěr vyplývá i z judikatury Nejvyššího soudu, kdy odvolací soud odkázal na usnesení ze dne 18. 2. 2015, sp. zn. [30 Cdo 3495/2014](#), podle něhož: „Udělí-li umístěný dodatečně písemný souhlas se svým umístěním do ústavu nebo bude-li z ústavu propuštěn, je na místě zastavení řízení o vyslovení přípustnosti převzetí nebo držení v ústavu zdravotnické péče ve smyslu ustanovení § 104 odst. 1 o. s. ř.“, obdobně na věc nahlížela i starší praxe reprezentovaná stanoviskem Nejvyššího soudu ze dne 14. 1. 2009, sp. zn. [Cpjn 29/2006](#). Odvolací soud doplnil, že „s přihlédnutím ke skutečnosti, že ve věci bylo rozhodnuto negativním výrokem, umístěný není osobou oprávněnou k podání odvolání proti negativnímu určujícímu výroku, neboť nikdo se nemůže odvolat ve svůj neprospěch. Z toho současně vyplývá, že odvolání v tomto případě nemůže úspěšně podat ani státní zastupitelství, které do tohoto řízení vstoupilo. Z ustanovení § 35 odst. 2 o. s. ř. podle odvolacího soudu plyne, že státní zastupitelství je oprávněno jen k takovým úkonům, které může vykonat účastník právního poměru. Proto postupem podle § 218 písm. b) o. s. ř. odvolací soud odvolání státního zastupitelství odmítl, neboť nebylo k podání odvolání subjektivně legitimováno. Následně odvolací soud za použití ustanovení § 219a odst. 1 písm. a) o. s. ř. „napadené výroky I a IV“ rozsudku soudu prvního stupně zrušil a podle ustanovení § 104 odst. 1 věta první o. s. ř.

ve spojení s ustanovením § 16 a § 72 z. ř. s. „v tomto rozsahu“ řízení zastavil, neboť dovodil, že zásah do osobní sféry umístěného, byl udělením jeho dodatečného souhlasu s umístěním zhojen. Dále odvolací soud odůvodnil výrok o nákladech odvolacího řízení.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

4. Usnesení odvolacího soudu zdravotnické zařízení napadlo dovoláním směřovaným „do všech jeho výroků v celém rozsahu“, které Nejvyšší soud podle § 243c odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 1. 1. 2022 (viz čl. II a XII zákona č. 286/2021 Sb.), dále jen „o. s. ř.“, odmítl.

III.

Přípustnost dovolání

č. 63

5. Nejvyšší soud konstatuje, že dovolání zdravotního ústavu směřující proti výroku I napadeného rozhodnutí odvolacího soudu (jímž bylo jako subjektivně nepřipustné odmítnuto odvolání Městského státního zastupitelství v Brně) není subjektivně přípustné.

6. Z obecného závěru, že k dovolání jsou legitimováni účastníci řízení, nelze dovozovat, že by dovolání mohl podat každý účastník řízení. Z povahy dovolání jakožto opravného prostředku plyne, že dovolání může podat jen ten účastník, kterému nebylo rozhodnutím odvolacího soudu plně vyhověno, popř. kterému byla tímto rozhodnutím způsobena jiná určitá újma na jeho právech. Rozhodujícím přitom je výrok rozhodnutí odvolacího soudu, protože existenci případné újmy lze posuzovat jen z procesního hlediska, nikoli podle hmotného práva, neboť pak by šlo o posouzení důvodnosti nároku ve věci samé. Při tomto posuzování také nelze brát v úvahu subjektivní přesvědčení účastníka řízení, ale jen objektivní skutečnost, že rozhodnutím soudu mu byla způsobena určitá, třeba i ne příliš významná újma, kterou lze odstranit zrušením napadeného rozhodnutí. Oprávnění podat dovolání tedy svědčí jen tomu účastníkovi, v jehož neprospěch vyznívá poměření nejpříznivějšího výsledku, který odvolací soud pro účastníka mohl založit svým rozhodnutím, a výsledku, který svým rozhodnutím skutečně založil, je-li zároveň způsobená újma odstranitelná tím, že dovolací soud napadené rozhodnutí zruší (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 1997, sp. zn. 2 Cdon 1363/96 a ze dne 1. 6. 2000, sp. zn. [31 Cdo 2675/99](#)). Aby bylo možno zodpovědět na otázku, může-li účastník tzv. nesporného řízení podat odvolání či dovolání ve prospěch jiného účastníka řízení (popř. osoby zúčastněné), je třeba nejprve posoudit vzájemný procesní vztah obou těchto subjektů.

7. Nejvyšší soud předesílá, že výrokem I napadeného usnesení odvolacího soudu bylo odmítnuto odvolání podané nikoliv (dovolávajícím se) zdravotním ústavem, nýbrž podané státním zastupitelstvím, které v souladu s § 8 odst. 1 písm. g) z. ř. s. vstoupilo již v průběhu řízení před soudem prvního stupně do probíhajícího detenčního řízení.

8. Podle § 35 o. s. ř. v zákonem stanovených případech může státní zastupitelství, popřípadě nejvyšší státní zástupce, podat návrh na zahájení řízení nebo do občanského soudního řízení vstoupit (odst. 1). Státní zastupitelství nebo nejvyšší státní zástupce jsou v takovém řízení oprávněni ke všem úkonům, které může vykonat účastník řízení, pokud nejde o úkony, které může vykonat jen účastník právního poměru (odst. 2).

9. Postavení státního zastupitelství (nejen) v řízeních upravených zákonem o zvláštních řízeních soudních zákon (ani judikatura) podrobněji neupravuje, je tak třeba vycházet z § 1 odst. 1 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, z jehož znění se podává, že se zřizuje státní zastupitelství, a to jako soustava úřadů státu, určených k zastupování státu při ochraně veřejného zájmu ve věcech svěřených zákonem do působnosti státního zastupitelství. Úkolem státního zastupitelství proto není chránit a prosazovat zájmy některého z účastníků řízení, nýbrž formou tzv. netrestního dozoru je jeho úkolem (autonomní) prosazení veřejného zájmu v řízení, jehož se státní zastupitelství účastní (srov. přiměřeně též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2006, sp. zn. [29 Odo 44/2004](#)). Současně platí, že v případech stanovených zákonem, v nichž státní zastupitelství může podat návrh nebo vstoupit do řízení, soud nezkoumá, jestli tak státní zastupitelství činí ve skutečném veřejném zájmu, nebo zda je návrh nebo vstup zastupitelství do řízení pro absenci veřejného zájmu nebo z jiného důvodu v rozporu s dobrými mravy. Nastává totiž nevyratitelná zákonná domněnka, že takový veřejný zájem na konání státního zastupitelství existuje, resp. je ustaven zákonem (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 4. 2001, sp. zn. [20 Cdo 899/99](#)).

10. S uvedeným názorem koresponduje i doktrinální výklad, podle něhož jestliže státní zastupitelství má právo vstoupit do již zahájeného řízení, není ani žalobcem, ani žalovaným. Vystupuje v řízení jako zúčastněná osoba dbající o naplňování veřejného zájmu (§ 1 odst. 1 zákona č. 283/1993 Sb., zákon o státním zastupitelství), takže může činit procesní úkony k reálnému prospěchu kteréhokoliv účastníka řízení. Například má právo podat odvolání do rozsudku jak ve prospěch žalobce, tak ku prospěchu žalovaného (resp. jiných účastníků). Jestliže tohoto oprávnění využije a později vezme odvolání zpět, nemá účastník, jemuž bylo odvolání státního zastupitelství ku prospěchu, právo vyslovit nesouhlas se zpětvzetím odvolání. Pokud státní zastupitelství vystupuje v řízení jako žalobce (navrhovatel), nestojí nad stranami a může podávat opravné prostředky a procesní námitky pouze ku prospěchu svého vlastního procesního postavení žalobce (navrhovatele). Proto není například možné, aby státní zastupitelství, jež podalo návrh na zahájení řízení, bylo osobou oprávněnou k podání odvolání do rozsudku, kterým mu soud jako žalobci (navrhovateli) zcela vyhověl. Procesní legitimace státního zastupitelství podle § 35 o. s. ř. (případně podle § 8 z. ř. s.) se neodvíjí od jeho hmotněprávního zájmu na výsledku řízení, což se musí přenést i do řízení o opravných prostředcích (SVOBODA, Karel. § 35 [Státní zastupitelství jako účastník řízení]. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. Občanský soudní řád. 3. vydání (3. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2024, marg. č. 8.).

11. Z uvedeného tak podle Nejvyššího soudu vyplývá na straně jedné nesprávnost závěru odvolacího soudu, podle něhož není-li umístěný subjektivně oprávněn podat odvolání proti rozsudku soudu, jímž byla vyslovena nepřípustnost jeho dalšího držení ve zdravotnickém ústavu, nesvědčí toto právo ani státnímu zastupitelství, neboť procesní postavení státního zastupitelství není odvislé od postavení některého z účastníků řízení. Může-li proto proti rozsudku soudu prvního stupně o nepřípustnosti dalšího držení umístěného podat odvolání zdravotní ústav, jehož zákon nyní výslovně označuje za účastníka řízení, disponuje obdobným procesním oprávněním (ve veřejném zájmu) nepochybně i do řízení vstoupivší státní zastupitelství (byť podanému odvolání zákon nepřiznává odkladný účinek – viz § 73 odst. 1 z. ř. s.). Z uvedeného však současně plyne, že zdravotnímu ústavu nepřísluší právo podat dovolání proti výroku usnesení odvolacího soudu, jímž bylo odmítnuto odvolání státního zastupitelství. Pokud přesto proti uvedenému výroku, jež se právního postavení zdravotního

ústavu nedotýkal, dovolání zdravotního ústavu směřovalo, bylo třeba jej jako subjektivně nepřípustné odmítnout (§ 243b, § 218b o. s. ř.).

12. S ohledem na roztržičnost názoru na dobu trvání účasti státního zastupitelství v řízení je možno ve stručnosti zdůraznit, že státní zastupitelství, které do řízení vstoupilo, je oprávněno z něj v kterékoliv fázi řízení také vystoupit, popř. může svoji účast již při vstupu samotným časově omezit (např. vstoupí do řízení s tím, že tak činí, jen pokud jde o řízení před soudem prvního stupně, popř. do právní moci rozhodnutí ve věci samé). Pokud však není jeho vstup takto časově omezen, platí, že státní zastupitelství se (obdobně jako např. vedlejší účastník) účastní i dovolacího řízení, řízení o žalobě pro zmatečnost nebo řízení o obnovu. Uvádí-li doktrína, že „pravomocným skončením řízení končí oprávnění státního zastupitelství ke vstupu do občanského soudního řízení“ (KOCOUREK, J., ZÁRUBA, J. Zákon o soudech a soudcích; Zákon o státním zastupitelství. Komentář. 2., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 440), pak uvedená a jistě správná úvaha se týká jen časového ohraničení možnosti státního zastupitelství vstoupit do probíhajícího řízení, jestliže se však státní zastupitelství řízení již účastní, pak ani právní moc rozhodnutí odvolacího soudu nemá sama o sobě za následek ukončení jeho účasti (z hlediska případného dovolacího řízení). Žádné takové omezení zákon (v § 8 z. ř. s. a v § 35 o. s. ř.) neobsahuje a ani (úmyslně) neuvádí, že řízení o řádných či mimořádných opravných prostředcích by se mohl účastnit jen ten, komu zákon přiznává oprávnění takový opravný prostředek podat. Nejvyšší soud proto i nadále v této věci se státním zastupitelstvím jedná a považuje ho za samostatný procesní subjekt řízení, za nějž nemohou (odvolání ani dovolání) podat jiné osoby. Tím se nijak Nejvyšší soud, jsa vázán rozsahem a důvody podaného dovolání, viz § 242 odst. 3 věta první o. s. ř., nevymezuje k otázce, zda právo dovolání přísluší samotnému státnímu zastupitelství, pokud do řízení v jeho průběhu vstoupilo. Obdobně totiž v dovolacím řízení Nejvyšší soud jedná např. s vedlejším účastníkem, jehož postavení je procesně nepochybně slabší než postavení státního zástupce, neboť v řízení neprosazuje vlastní (popř. veřejný) zájem, nýbrž „jen“ podporuje jiného účastníka řízení, a to vše přesto, že je dovozováno, že vedlejšímu účastníkovi právo podat dovolání nepřislouží. Nedávalo by rozumný smysl, aby v popisované procesní situaci soud v dovolacím řízení s vedlejším účastníkem jednal a se státním zastupitelstvím, jež včas vstoupilo do řízení, nikoliv. Tím však není dotčen principiální závěr, že státní zastupitelství jedná v řízení samo za sebe a v jeho prospěch nemůže opravné prostředky podávat žádný jiný účastník řízení.

13. Dovolání zdravotního ústavu napadající usnesení odvolacího soudu v rozsahu, v němž bylo rozhodnuto o náhradě nákladů odvolacího řízení (viz výrok III), není podle § 238 odst. 1 písm. h) o. s. ř. objektivně přípustné, neboť současná právní úprava dovolání proti rozhodnutím o náhradě nákladů řízení nepřipouští.

14. Ve zbývajícím rozsahu se Nejvyšší soud zaměřil k přezkoumání toho, zda je zdravotní ústav oprávněn podat dovolání proti usnesení odvolacího soudu, kterým bylo zrušeno (pro zdravotní ústav nepříznivé) rozhodnutí soudu prvního stupně o tom, že další držení umístěného je nepřípustné a (detenční) řízení o dalším držení umístěného bylo zastaveno.

15. Účastenství je v detenčním řízení vymezeno materiálně (§ 6 odst. 1 z. ř. s.), odvozuje se z hmotněprávní účasti ve vztahu, o němž se v řízení jedná, a to v kombinaci s částečným zákonným (§ 6 odst. 2 z. ř. s.) vymezením účastníků řízení v § 67 z. ř. s, jež (na rozdíl od dřívější

právní úpravy) za účastníka řízení považuje od 1. 1. 2014 také zdravotní ústav a současně i zákonného zástupce umístěného, pokud za umístěného podal návrh na zahájení řízení. Účastníkem konkrétního řízení je – vedle zdravotního ústavu – vždy bez dalšího i ten, jehož hmotněprávní sféra může být výsledkem řízení dotčena, tedy především samotný umístěný, čemuž odpovídá, že (typově) jde o řízení, které může být zahájeno i bez návrhu. Účastníkem detenčního řízení (v případě podání návrhu na zahájení řízení) nebo osobou na řízení zúčastněnou (v případě vstupu do již probíhajícího řízení) může být z důvodů výše predestinovaných rovněž státní zastupitelství (viz § 8 odst. 1 písm. g/ z. ř. s.).

16. V nálezu ze dne 20. 11. 2018, sp. zn. [I. ÚS 2647/16](#), Ústavní soud o detenčním řízení vyslovil, že „ačkoli nejde o řízení sporné, ... je zjevné, že oba účastníci detenčního řízení (míněn umístěný a zdravotní ústav – poznámka Nejvyššího soudu) mají opačný zájem na výsledku řízení, a to i s ohledem na případné uplatnění nároku na náhradu škody a nemajetkové újmy za případné porušení práv v průběhu detenčního řízení“ (srov. též nálezy Ústavního soudu ze dne 27. 2. 2018, sp. zn. [II. ÚS 2545/17](#)). Z uvedeného plyne, že zdravotní ústav je oprávněn podat odvolání (a případně i dovolání) proti rozhodnutí, jímž bylo vysloveno, že k převzetí umístěného nedošlo ze zákonných důvodů, popř. že další držení umístěného je nepřipustné. To proto, že zdravotní ústav odpovídá při splnění zákonných podmínek umístěnému za zásah do osobnostních práv, jestliže k jeho převzetí došlo za situace, kdy soud v detenčním řízení neshledal zákonný důvod k takovému převzetí (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 7. 2021, sp. zn. [25 Cdo 3402/2019](#)). Vedle toho nelze ani vyloučit samostatně stojící odpovědnost státu za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci, bylo-li v detenčním řízení soudem vydáno nezákonné rozhodnutí [srov. § 7 odst. 1 a § 8 odst. 1 až 3 zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů]. Přípustnost práva podat odvolání i dovolání ve prospěch zdravotního ústavu proti pro něj nepříznivému rozhodnutí dovedl již dříve Nejvyšší soud v usnesení ze dne 11. 6. 2021, sp. zn. [24 Cdo 349/2021](#).

17. Aby mohl stát odpovídat z titulu tzv. nezákonného rozhodnutí, je nezbytné, aby pravomocné nebo předběžně vykonatelné rozhodnutí bylo v předepsaném řízení pro nezákonnost zrušeno (viz výše citovaná právní úprava), odpovědnost zdravotního ústavu je pak poněkud odlišně konstruována v případě kvalifikovaného zásahu do osobnostních práv člověka. Nejvyšší soud již dříve, byť jen okrajově, naznačil, že k zásahu do osobnostních práv nedochází, jestliže byl postup zdravotního ústavu souladný s rozhodnutími přijatými soudem v průběhu detenčního řízení (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2005, sp. zn. [30 Cdo 2306/2004](#)).

18. Pro posouzení účelu detenčního řízení je nezbytné vycházet z Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, která ve svém čl. 5 odst. 4 stanoví, „že každý, kdo byl zbaven svobody zatčením nebo jiným způsobem, má právo podat návrh na řízení, ve kterém by soud urychleně rozhodl o zákonnosti jeho zbavení svobody a nařídil propuštění, je-li zbavení svobody nezákonné“. Podle článku 8 odst. 6 Listiny základních práv a svobod zákon stanoví, ve kterých případech může být osoba převzata nebo držena v ústavní zdravotnické péči bez svého souhlasu. Takové opatření musí být do 24 hodin oznámeno soudu, který o tomto umístění rozhodne do 7 dnů. K povaze detenčního řízení je vhodné rovněž připomenout,

že zákon stanoví jeho obligatornost, musí být tedy k oznámení zdravotního ústavu zahájeno z úřední povinnosti, musí být rozhodnuto v zákonem stanovených (poměrně krátkých) procesních lhůtách, v jeho rámci soud autoritativně vysloví zákonnost či nezákonnost převzetí pacienta (umístěného) do zdravotního ústavu bez jeho písemného souhlasu (včetně situace, kdy dříve udělený souhlas byl odvolán, jestliže je umístěný omezen ve volném pohybu nebo styku s vnějším světem), obligatorní je rovněž navazující pravidelný soudní přezkum oprávněnosti dalšího držení umístěného. Soud pak rozhoduje výrokem, že převzetí, popř. další držení umístěného ve zdravotním ústavu je přípustné nebo naopak přípustné není. Primárním účelem detenčního řízení (§ 66 a násl. z. ř. s.) je důsledná ochrana ústavně zaručeného práva umístěného na osobní svobodu a účinná kontrola jejího omezení.

19. Podle judikatury Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“) splnění hmotněprávních podmínek pro zbavení osobní svobody musí být podrobena pečlivé kontrole příslušných orgánů. Přezkum soudů musí být důkladný, neboť jedině tehdy lze mít za to, že procesní záruky před svévolným zbavením osobní svobody jsou skutečně účinné v praxi (rozsudek ESLP ve věci *Župa proti České republice* ze dne 26. 5. 2011, č. [39822/07](#), § 51 a 61). Nutnost provádění účinného soudního přezkumu zákonnosti přijetí a držení osob ve zdravotních ústavech vyslovil ve svých závěrečných doporučeních pro Českou republiku i Výbor pro lidská práva (Závěrečná doporučení pro Českou republiku ze dne 9. 8. 2007, č. CCPR/C/CZE/CO/2, § 14).

20. Podrobněji se věnoval povaze detenčního řízení i nálezy Ústavního soudu ze dne 23. 3. 2015, sp. zn. [I. ÚS 1974/14](#), jenž vysvětlil, že v řízení o dalším držení ve zdravotním ústavu je také nutno zohlednit, že toto řízení je zahájeno automaticky a neexistuje žádné jiné řízení, které by mohla zahájit sama umístěná osoba. Návrh na propuštění podle § 82 zákona o zvláštních řízeních soudních je možno podat až po rozhodnutí o přípustnosti dalšího držení ve zdravotním ústavu. Taková úprava, která obsahuje soudní kontrolu detence bez ohledu na vůli umístěné osoby, je pro umístěné osoby výhodnější, neboť u těchto osob často nelze z důvodu jejich zdravotního stavu předpokládat kvalifikované zahájení řízení o svém propuštění. Nelze však akceptovat, aby na druhé straně tato řízení nepodléhala čl. 5 odst. 4 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a umístěným osobám neposkytovala žádné procesní záruky. V takovém případě by totiž česká úprava byla v rozporu s čl. 5 odst. 4 Úmluvy, neboť umístěná osoba by neměla k dispozici žádné řízení, ve kterém by mohla zákonnost svého držení v ústavu nechat přezkoumat. Nakonec z některých rozsudků ESLP lze dovodit, že čl. 5 odst. 4 Úmluvy se vztahuje i na řízení o soudním přezkumu oprávněnosti nedobrovolné hospitalizace ve zdravotním ústavu, byť by i takové řízení nebylo zahájeno samotnou umístěnou osobou, ale šlo o automatický přezkum zahájený soudem *ex officio* (viz rozsudek ESLP ve věci *Megyeri proti Německu* ze dne 12. 5. 1992, č. [13770/88](#), § 21 a následující). Ústavní soud tedy dospívá k závěru, že na řízení o vyslovení přípustnosti dalšího držení ve zdravotním ústavu podle § 80 a souvisejících zákona o zvláštních řízeních soudních se aplikuje čl. 5 odst. 4 Úmluvy, a proto toto řízení musí splňovat i všechny požadavky tohoto ustanovení Úmluvy, samozřejmě s přihlédnutím ke specifické povaze tohoto řízení. Obdobné závěry lze vysledovat též z plenárního nálezu Ústavního soudu ze dne 30. 9. 1997, sp. zn. [Pl. ÚS 23/97](#).

21. Nejvyšší soud s přihlédnutím k tomu, že za účelem přezkumu oprávněnosti převzetí a dalšího držení umístěného ve zdravotním ústavu je k ochraně umístěného právními předpisy (jak na mezinárodní, tak i na národní úrovni) stanoveno obligatorní soudní řízení, v němž se

poskytuje umístěnému i zdravotnímu ústavu možnost plnohodnotně realizovat jejich procesní práva, dospívá, a to i s přihlédnutím k výše prezentovaným judikatorním závěrům vysokých soudů (včetně ESLP), k závěru, že přezkum oprávněnosti převzetí a dalšího držení umístěného ve zdravotním ústavu ve vztahu mezi účastníky je možný pouze a jen v rámci detenčního řízení a není možno jej nahrazovat toliko předběžným posouzením v rámci řízení jiného (kupř. o náhradu škody či nemajetkové újmy), a to zcela bez zřetele k tomu, zdali v dané otázce bylo vydáno rozhodnutí či zda bylo detenční řízení nakonec z jakéhokoliv důvodu zastaveno. Opakované přezkoumávání téže otázky mimo detenční řízení by představovalo nežádoucí zásah do principu právních jistot jeho účastníků (ať už umístěného či zdravotního ústavu).

č. 63

22. Odpadl-li v průběhu detenčního řízení jeho předmět (např. proto, že umístěný byl v mezidobí propuštěn nebo dodatečně udělil souhlas se svou původně nedobrovolnou hospitalizací), soud prvního stupně i odvolací soud jsou povinny detenční řízení zastavit (za současného zrušení již případně vydaných rozhodnutí, k tomu srov. stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 14. 1. 2009, sp. zn. [Cpjn 29/2006](#), a v novější judikatuře pak rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2023, sp. zn. [24 Cdo 438/2023](#)), aniž by tak (zákonem předvídaným způsobem) bylo formou autoritativního rozhodnutí soudu najisto postaveno, zda k převzetí a/nebo k dalšímu držení umístěného došlo v souladu se zákonem nebo naopak v rozporu s ním. V nastalé procesní situaci, kdy je detenční řízení zastaveno, je třeba vycházet z předpokladu, že nebylo-li soudem závazně vysloveno něco jiného, platí (ve vztahu k postupu orgánů veřejné moci i zdravotního ústavu), že k převzetí či dalšímu držení došlo na základě zákona a v jeho mezích. Zastavení detenčního řízení však nebrání tomu, aby umístěný na základě své vlastní procesní aktivity (popř. aktivity svého zástupce) dosáhl opětovného (do)projednání dané otázky, a tím i plného soudního přezkumu oprávněnosti jeho převzetí či dalšího držení ze strany zdravotního ústavu. Tímto specifickým procesním postupem je učiněno zadost i vnitrostátním a mezinárodním požadavkům na vysokou míru ochrany umístěného (včetně možnosti domoci se náhrady škody nebo nemajetkové újmy), jak byla rekapitulována výše.

23. Podle § 72 z. ř. s. platí, že v řízení o vyslovení přípustnosti převzetí nebo držení ve zdravotním ústavu nebo řízení o odvolání, které bylo zastaveno proto, že člověk byl ze zdravotního ústavu propuštěn nebo dodatečně písemně souhlasil se svým umístěním, se pokračuje, pokud do 2 týdnů od doručení usnesení o zastavení řízení prohlásí, že na projednání věci trvá. O tom je třeba ho poučit.

24. V případě včasného prohlášení umístěného soud v řízení pokračuje, a to aniž by bylo třeba formálně rušit (zpravidla ještě nepravomocné) usnesení o zastavení řízení, jehož procesní účinky jsou bez ohledu na případnou právní moc na základě včas podané žádosti *ex lege* odklizeny prohlášením umístěného. V pokračujícím řízení soud prvního stupně (popřípadě odvolací soud), s ohledem na dosavadní výsledky dokazování, případně s přihlédnutím k dalším provedeným důkazům, rozhodne. Tímto způsobem bude moci umístěný (a na základě procesní aktivity umístěného spolu s ním i zdravotní ústav) dosáhnout plného přezkumu zákonnosti (přípustnosti) svého převzetí či dalšího držení ve zdravotním ústavu. Pokud bude následně pravomocným rozhodnutím soudu určeno, že převzetí či další držení nebylo v souladu se zákonem (přípustné), bude umístěný moci, při splnění dalších zákonných podmínek, uplatňovat svá práva vůči zdravotnickému ústavu (popř. státu). Bude-li naopak v detenčním řízení zjištěno, že převzetí či další držení bylo naopak přípustné, nebo bude-li

detenční řízení zastaveno, aniž by umístěný včas prohlásil, že žádá o jeho pokračování, bude tím uplatnění nároku z téhož důvodu vůči zdravotnímu ústavu či státu vyloučeno (tím samozřejmě není dotčeno právo umístěného uplatňovat vůči zdravotnímu ústavu odlišné nároky spojené např. s tím, že včas soudu neoznámil nedobrovolné převzetí nebo takové, jež se dotýkají vlastního procesu hospitalizace, pokud probíhala *non lege artis*; vůči státu lze uplatnit nároky kupř. z titulu nepřiměřené délky detenčního řízení apod.).

25. Odtud plyne, že za nastalé procesní situace, kdy odvolací soud zrušil nepravomocné rozhodnutí soudu prvního stupně o nepřípustnosti dalšího držení umístěného ve zdravotním ústavu a detenční řízení (jako celek) pravomocným usnesením zastavil, aniž by umístěný (včas) prohlásil, že na projednání věci trvá, je rozhodnutí o zastavení řízení pro zdravotní ústav rozhodnutím příznivým, neboť se jeho prostřednictvím jednak nijak nezasahuje do jeho procesních práv a jednak je do budoucna vyloučeno, aby umístěný vůči němu uplatňoval nároky mající svůj původ v samotném převzetí či dalším držení. Ostatně, že zdravotní ústav není oprávněn se sám domáhat v popisované procesní situaci po výtce jen akademického řešení otázky přípustnosti převzetí či dalšího držení umístěného, bylo-li řízení zastaveno, plyne nakonec i z toho, že zákonodárce právo činit prohlášení, na jehož podkladě se má pokračovat v zastaveném řízení, svěřil v § 72 z. ř. s. pouze umístěnému, nikoliv však zdravotnímu ústavu, přestože jej právní úprava nyní výslovně považuje za účastníka řízení.

26. Pokud tak dovolání směřovalo proti rozhodnutí odvolacího soudu, v části, jímž dovoláním výslovně napadený výrok v právě uvedeném rozsahu vyzněl pro zdravotní ústav příznivě, pak dovolání není subjektivně přípustné (§ 243b, § 218b o. s. ř.).

č. 64

Pro stanovení náhrady nemajetkové újmy a její právní kvalifikaci u znásilněné osoby je rozhodující, zda jde („jen“) o zásah do osobnostních práv, zejména důstojnosti a svobody rozhodování v sexuálních vztazích (§ 2956 o. z.), anebo (i) o zásah do zdraví, u nějž se odčítá újma podle míry dočasných obtíží (bolest), trvalých zdravotních následků (ztížení společenského uplatnění) či dalších nemajetkových újem na zdraví (§ 2958 o. z.).

Nemajetková újma (o. z.)

§ 2958 o. z., § 2956 o. z., § 81 o. z.

č. 64

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2025, sp. zn. [25 Cdo 2077/2024](#), ECLI:CZ:NS:2025:25.CDO.2077.2024.1

Nejvyšší soud zamítl dovolání žalovaného proti části výroku rozsudku krajského soudu ze dne 11. 3. 2024, kterou bylo rozhodnuto o povinnosti žalovaného zaplatit žalobkyni 905 584 Kč s příslušenstvím, ve zbývajícím rozsahu dovolání odmítl.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Žalobkyně se domáhala náhrady újmy způsobené dlouhodobým násilným chováním žalovaného, který ji v rámci mimomanželského vztahu po dobu zhruba pěti let soustavně nutil násilím a výhrůžkami k pohlavním stykům, vydíral ji hrozbami zveřejnění intimních fotografií a záznamů, neoprávněně ji sledoval a v jednom případě dehonestoval veřejně vystaveným nápisem. Požadovala zaplacení částek 1 298 074 Kč (náhrada nemajetkové újmy) a 9 680 Kč (náklady za znalecký posudek) s příslušenstvím; první z nich odůvodnila újmou na přirozených právech, konkrétně ztížením společenského uplatnění, a po vypracování znaleckého posudku k trvalým zdravotním následkům žalobu upravila tak, že z tohoto titulu požadovala 392 490 Kč, zatímco zbývajících 905 584 Kč označila za další nemajetkovou újmu na zdraví. Upravené vymezení nároků odůvodnila tím, že v důsledku trestné činnosti žalovaného se potýkala a stále se potýká s obtížemi jako „reminiscence, prohloubení narušení spánku, somatizace, zásah do soukromí a do důstojnosti a stalking“. Do důstojnosti a soukromí žalobkyně bylo zasaženo zejména tím, že ji žalovaný dlouhodobě přinutil k sexuální podřízenosti, vedl si o všem podrobné záznamy, pronásledoval ji a hrozil intimní materiály zveřejnit či předat rodinným příslušníkům. Ostatně tím, že celá věc byla veřejně projednávána v rámci trestního řízení, dostaly se citlivé informace na veřejnost a její rodina, přátelé, kolegové (i široká veřejnost) znají nyní podrobnosti z jejího sexuálního života.

2. Okresní soud v X rozsudkem ze dne 31. 5. 2022, uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobkyni 1 298 074 Kč s příslušenstvím a rozhodl o náhradě nákladů řízení a o soudním poplatku. Vyšel ze zjištění, že žalovaný byl rozsudkem Krajského soudu v Y ze dne 24. 7. 2020, ve spojení s rozsudkem vrchního soudu ze dne 15. 12. 2020, pravomocně odsouzen

k úhrnnému nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 8,5 let za zločiny znásilnění, sexuálního nátlaku a vydírání a za přečin nebezpečného pronásledování, kterých se dopustil ve vztahu k žalobkyni jako poškozené. V různých obdobích v průběhu od přesně nezjištěného dne první poloviny roku 2013 do ledna 2019 na různých místech

1) pod pohrůžkou zaslání jejích intimních fotografií jejímu manželovi, rozšíření těchto fotografií po městě Z. a zveřejnění jejich mileneckého vztahu, a zneužívaje své fyzické převahy a posléze též rezignace poškozené, a dále přes její zjevnou nevoli, s četností až šestkrát týdně nutil žalobkyni k souložím a orálním a análním pohlavním stykům, přičemž při vykonávání pohlavních styků zpravidla odmítal respektovat poškozenou namítanou menstruaci či bolesti hlavy či břicha, a anální pohlavní styky, při kterých ji držel za boky, vykonával i přesto, že ho poškozená prosila, že nechce, říkala mu, že ji to bolí, a brečela,

2) požadoval po poškozené, aby se vyfotila vkleče na čtyřech před zrcadlem tak, aby byl vidět detail jejího přirození, a fotky mu poslala e-mailem s tím, že pokud mu nevyhoví, vyfotí si ji on sám a ona nad tím nebude mít kontrolu, a prozradí jejich milenecký vztah jejímu manželovi, přičemž poškozená mu z obavy ze splnění vyhrůžky a za situace, kdy jí i při jiných příležitostech hrozil zasláním jejích intimních fotografií jejímu manželovi a zveřejněním jejich mileneckého vztahu, vyhověla a přesně nezjištěný počet fotografií vyfotila a poslala mu je,

3) poté co se poškozená opakovaně pokoušela ukončit jejich vztah, pod pohrůžkou zaslání jejích intimních fotografií jejímu manželovi, rozšířením těchto fotografií po městě Z. a zveřejněním jejich mileneckého vztahu, požadoval po poškozené, aby se s ním i nadále stýkala a udržovala s ním intimní vztah, přičemž po 8. 10. 2018, kdy poškozená vztah definitivně ukončila, až do svého zadržení dne 10. 1. 2019 jí na podporu svých výhrůžek e-mailem a SMS zprávami na ukázkou zasílal její intimní fotografie, které měl, a statistiku jejich sexuálních styků, kterou si vedl, a dále DVD, na němž jsou nahrané jednak její intimní fotografie, jednak tajně pořízené videonahrávky zachycující ji mimo jiné při pohlavních stycích s žalovaným,

4) poté co se poškozená opakovaně pokoušela ukončit jejich vztah, vyhledával její osobní blízkost tím, že se dožadoval schůzek postupně až šestkrát týdně, v případě, že mu poškozená neodpověděla na SMS zprávy, jezdil za ní do zaměstnání, čekal na ni, resp. pohyboval se na místech, o nichž věděl, že se tam má nacházet, sledoval ji při jejích cestách automobilem, kontroloval, zda se její vozidlo nachází v pracovní době na firemním parkovišti, a pokud tomu tak nebylo, požadoval vysvětlení, až několikrát za den projížděl kolem její kanceláře, prozváněl ji a požadoval, aby se ukázala v okně, vytrvale ji kontaktoval tím, že jí denně zasílal nejméně pět nevyžádaných SMS zpráv a četnost zpráv zvyšoval, pokud odmítala schůzky, zasílal jí řádově i desítky e-mailů denně, vytrvale ji telefonicky kontaktoval, od října 2018 i ze skrytých čísel, sledoval a oslovoval ji přes webové portály, na nichž byla činná, nejméně v 40 případech přešel min. 2,3 m vysoké oplocení pozemku u domu ve městě Z., a dožadoval se u poškozené vstupu do domu, resp. tajně sledoval poškozenou a dění v domě, opakovaně jí na parkovišti jejího zaměstnavatele blokoval auto, požadoval, aby mu hlásila veškeré své aktivity, a pokud tak neučinila, požadoval po ní vysvětlení, přičemž vzhledem

k tomu, že situace, kdy opustila domov, bral jako příležitost vidět se, minimalizovala poškozená své volnočasové aktivity, a po incidentu z října 2018 z obavy z žalovaného se již mimo domov pohybovala výhradně v doprovodu manžela, a

5) nastříkal červenou barvou na dva stromy u parkoviště před budovou smuteční síně ve městě Z. nápis „AA je coura“, následně poté, co byl nápis znečitelněn, nastříkal tentýž nápis zelené barvy zde a červenou barvou na dva stromy v lesním porostu na jiném místě.

Následkem protiprávního jednání žalovaného se u žalobkyně v říjnu roku 2018 rozvinula posttraumatická stresová porucha, která přetrvávala minimálně do 14. 10. 2019, projevující se zejména plačtivostí, depresivním laděním, zvýšenou lekavostí a ostražitostí, tendencí vyhýbat se sociálním kontaktům, zhoršeným soustředěním. Částku 392 490 Kč za ztížení společenského uplatnění soud stanovil podle znaleckého posudku na základě Metodiky k nemajetkové újmě na zdraví a důvodným shledal i nárok na náhradu další nemajetkové újmy v částce 905 584 Kč.

č. 64

3. Krajský soud v Y rozsudkem ze dne 11. 3. 2024, k odvolání žalovaného rozsudek soudu prvního stupně potvrdil. Vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně a po právní stránce uvedl, že protiprávním jednáním žalovaného bylo zasaženo do osobnostních práv žalobkyně, což je třeba kompenzovat, a v plném rozsahu převzal závěry okresního soudu. Za klíčová ustanovení označil odvolací soud zejména § 81 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, dále též „o. z.“ a § 81 odst. 2 a § 86 o. z., které cílí na ochranu přirozených práv člověka a v kontextu této věci zejména lidskou důstojnost a soukromí jedince. Základ nároku žalované na náhradu za nemajetkovou újmu je pak dán ustanoveními § 2951, § 2956 a § 2958 o. z. Útrapy psychického, ale i fyzického rázu, které žalobkyně v průběhu protiprávního jednání žalovaného zažívala a v jejichž důsledku se u ní nakonec rozvinula posttraumatická duševní porucha, je nutné považovat za součást nemajetkové újmy na jejích přirozených právech. Obsahem § 2958 o. z. je vedle bolestného a ztížení společenského uplatnění i tzv. další nemajetková újma (jako složka nemajetkové újmy na zdraví), kam podle odvolacího soudu spadá nárok žalované na 905 584 Kč a s ohledem k povaze, intenzitě a dlouhodobosti jednání žalovaného představuje tato částka přiměřenou náhradu. Odvolací soud také odkázal na judikaturu Ústavního soudu, podle níž jsou-li plně a spravedlivě odškodněny konkrétně označené újmy, není z pohledu ústavního práva překážkou, do které kategorie nároků byly obecnými soudy zařazeny.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

4. Rozsudek odvolacího soudu v celém jeho rozsahu napadl žalovaný dovoláním, jehož přípustnost spatřuje v tom, že se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu. Jako dovolací důvod uvádí nesprávné právní posouzení věci. Namítá, že nárok na náhradu další nemajetkové újmy v částce 905 584 Kč by podle ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu k § 2958 o. z. vůbec být přiznán neměl. Další nemajetková újma totiž doléhá na jiné situace, než jsou zásahy do soukromí a do důstojnosti a následky související s posttraumatickou stresovou poruchou. Dovolatel jako příklady další nemajetkové újmy uvádí nároky, které jsou „spojeny se zásahem do zdraví, který nespočívá v přechodné bolesti ani ve fyzické či psychické újmě dlouhodobého (trvalého) charakteru, nýbrž jde

o specifické okolnosti vymykající se obvyklému průběhu léčby a stabilizace zdravotního stavu, tedy okolnosti, které nenastávají pravidelně, ale zvyšují intenzitu utrpené újmy na zdraví nad obvyklou míru (rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 1. 11. 2017, sp. zn. [25 Cdo 2245/2017](#)).“ Konkrétně pak dovolatel ve výše citovaném rozhodnutí poukazuje na konkrétní příklady další nemajetkové újmy jako „nemožnost zúčastnit se pracovní či studijní stáže, sportovního utkání...nemožnost strávit s osobami blízkými Vánoce.“ Ve výsledku tak byla žalobkyně nesprávně odškodněna za tvrzené posttraumatické stavy dvakrát.

5. Druhou právní otázkou namítanou v dovolání je nepřiměřená výše náhrady. Soud prvního stupně nijak neodůvodnil, jak k částce 905 584 Kč dospěl, tedy tato částka neměla být vůbec přiznána, ale navíc k její výši zcela absentuje odůvodnění. Tím podle dovolatele rozhodovaly soudy nižších stupňů podle své libovůle, a to ve snaze vyhovět žalobě v celém rozsahu. Dovolatel poukazuje na skutkově obdobné případy, kdy ovšem byla přiznána mnohem nižší částka než v této věci (např. rozhodnutí Vrchního soudu Praze ze dne 23. 2. 2021, sp. zn. 10 To 111/2020, kterým byla poškozené přiznána částka 200 000 Kč, jako náhrada další nemajetkové újmy, neboť poškozená byla znásilněna manželem své sestry).

č. 64

6. Třetí právní otázkou, kterou odvolací soud posoudil odlišně od ustálené rozhodovací praxe, je okolnost, že k nároku vyplývajícimu z titulu nemajetkové újmy bylo tvrzení žalobkyně nahrazeno pouhým odkazem na důkaz. Žalobkyně totiž podle dovolatele v rámci řízení vůbec netvrdila ani neprokazovala, že jí například tím, že dovolatel na veřejných místech vytvořil nápisy „AA je coura“, byla způsobena újma. Soud prvního stupně i tak o tuto situaci opřel odůvodnění svého rozhodnutí, čímž dovolateli neumožnil se ke konkrétní situaci vyjádřit a účinně bránit. Dovolatel navrhl, aby odvolací soud napadený rozsudek společně s rozsudkem soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil okresnímu soudu k dalšímu řízení.

7. Žalobkyně ve vyjádření k dovolání uvedla, že v posuzované věci jsou dány okolnosti, které nenastávají pravidelně a které zvyšují intenzitu utrpené újmy na zdraví nad míru obvyklou. Není pravdou, že je odškodňována dvakrát, neboť část nároku tvoří ztížení společenského uplatnění a druhou náhrada další nemajetkové újmy. Psychické obtíže, jakož i zásah do důstojnosti a soukromí nebyly znalcem z velké části zahrnuty do hodnocení v rámci ztížení společenského uplatnění. Podle nálezu Ústavního soudu ze dne 9. 2. 2021, sp. zn. [II. ÚS 1564/20](#), se v kategorii tzv. dalších nemajetkových újem odškodňuje vše, co nebylo možné zahrnout pod náhradu bolestného či ztížení společenského uplatnění, jako jsou například duševní útrapy způsobené psychickou újmou. K druhé otázce vymezené v dovolání žalobkyně poukazuje na skutečnost, že obtíže a jednání žalovaného musela trpět více než pět let, což nelze porovnávat s namítanými příklady z judikatury, jelikož si žalobkyně není vědoma existence skutkově shodného případu, se kterým by bylo možné výši nároku na náhradu další nemajetkové újmy porovnat. Konečně není podle žalobkyně pravdou, že by své skutečnosti netvrdila a ničím nedokazovala a ani že by se k těmto skutečnostem neměl žalovaný možnost vyjádřit a účinně se bránit. Žalobkyně neargumentovala celým spisem, ale odkazem na konkrétní listinu (rozsudek trestního soudu), jakož i na konkrétní výrok o vině. Navrhla, aby Nejvyšší soud dovolání žalovaného jako nepřípustné odmítl, popř. aby dovolání jako nedůvodné zamítl a přiznal žalobkyni náhradu nákladů dovolacího řízení.

III.

Přípustnost dovolání

8. Nejvyšší soud jako soud dovolací v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění účinném od 1. 1. 2022 (viz čl. II a XII zákona č. 286/2021 Sb.), dále jen „o. s. ř.“ Dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou, řádně zastoupenou podle § 241 odst. 1 o. s. ř., a je přípustné pro právní otázku nároku na náhradu nemajetkové újmy způsobené ženě znásilněním a dalšími útoky na její tělesnou a duševní integritu, která v daných skutkových souvislostech nebyla dosud Nejvyšším soudem vyřešena.

9. Přípustnost dovolání se týká jen části výroku o náhradě další nemajetkové újmy na zdraví ve smyslu § 2958 o. z. ve výši 905 584 Kč s příslušenstvím. Dovolatel sice napadl rozsudek odvolacího soudu v celém rozsahu, tedy i ve vztahu k odškodnění trvalých zdravotních následků částkou 392 490 Kč s příslušenstvím včetně nákladů na znalecký posudek, avšak k této části výroku nesnáší žádnou argumentaci, takže přípustnost dovolání v tomto rozsahu nemůže být založena. Protože je Nejvyšší soud vázán uplatněnými dovolacími důvody, dovolání v tomto rozsahu podle § 243c odst. 1 o. s. ř. odmítl.

IV.

Důvodnost dovolání

10. Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání není důvodné.

11. Podle § 81 odst. 1 o. z. chráněna je osobnost člověka včetně všech jeho přirozených práv. Každý je povinen ctít svobodné rozhodnutí člověka žít podle svého.

12. Podle § 81 odst. 2 o. z. požívají ochrany zejména život a důstojnost člověka, jeho zdraví a právo žít v příznivém životním prostředí, jeho vážnost, čest, soukromí a jeho projevy osobní povahy.

13. Podle § 2894 odst. 2 o. z. nebyla-li povinnost odčinit jinému nemajetkovou újmu výslovně ujednána, postihuje škůdce, jen stanoví-li to zvlášť zákon. V takových případech se povinnost nahradit nemajetkovou újmu poskytnutím zadostiučinění posoudí obdobně podle ustanovení o povinnosti nahradit škodu.

14. Podle § 2951 odst. 2 o. z. nemajetková újma se odčiní přiměřeným zadostiučiněním. Zadostiučinění musí být poskytnuto v penězích, nezajistí-li jeho jiný způsob skutečné a dostatečně účinné odčinění způsobené újmy.

15. Podle § 2956 o. z. vznikne-li škůdci povinnost odčinit člověku újmu na jeho přirozeném právu chráněném ustanoveními první části tohoto zákona, nahradí škodu i nemajetkovou újmu, kterou tím způsobil; jako nemajetkovou újmu odčiní i způsobené duševní útrapy.

16. Podle § 2957 o. z. způsob a výše přiměřeného zadostiučinění musí být určeny tak, aby byly odčiněny i okolnosti zvláštního zřetele hodné. Jimi jsou úmyslné způsoby újmy, zvláště pak

způsobení újmy s použitím lsti, pohrůžky, zneužitím závislosti poškozeného na škůdci, násobením účinků zásahu jeho uváděním ve veřejnou známost, nebo v důsledku diskriminace poškozeného se zřetelem na jeho pohlaví, zdravotní stav, etnický původ, víru nebo i jiné obdobně závažné důvody. Vezme se rovněž v úvahu obava poškozeného ze ztráty života nebo vážného poškození zdraví, pokud takovou obavu hrozba nebo jiná příčina vyvolala.

17. Podle § 2958 o. z. při ublížení na zdraví odčiní škůdce újmu poškozeného peněžitou náhradou, vyvažující plně vytrpěné bolesti a další nemajetkové újmy; vznikla-li poškozením zdraví překážka lepší budoucnosti poškozeného, nahradí mu škůdce i ztížení společenského uplatnění. Nelze-li výši náhrady takto určit, stanoví se podle zásad slušnosti.

18. Nemajetková újma se v obecné rovině projevuje v těžce definovatelné sféře vnímání obtíží, nepohodlí, stresu, obav a jiných nežádoucích účinků spojených se zásahem zejména do základních lidských hodnot. Dílčí definicí (§ 2956 část věty za středníkem o. z.) bez patřičného obsahového vymezení je poukaz na duševní útrapy, které se mohou rovněž projevit jako nepříznivý následek zásahu do přirozených práv člověka. Jde o stav, kdy vnímání účinků zásahu přesáhne úroveň diskomfortu běžnou pro obvyklé (byť nepříznivé) životní situace a projev se v silnější intenzitě pociťovaných nesnází již jako výrazně nepříznivé, úporně až bolestně prožívaná záležitost. Vedle případů, kdy je náhrada případné nemajetkové újmy mezi účastníky sjednána, stanoví se v návaznosti na § 2894 odst. 2 o. z. zvláštní okruh případů, kdy nastupuje povinnost škůdce hradit i nemateriální újmu, pokud to ovšem zákon připouští. Takový případ buď vymezí výslovně zákon (např. § 2543 o. z. zakládající nárok na náhradu újmy za narušení dovolené či § 2988 o. z. o nemajetkových újmách z nekalé soutěže), nebo jde o typové nároky (např. § 2958 o. z. o újmách vyvolaných ublížením na zdraví či § 2959 o. z. o újmách pozůstalých osob při ztrátě osoby blízké) anebo lze použít obecnou normu § 2956 o. z., podle níž se náhrada poskytuje, jestliže se škodlivý zásah dotkl přirozených práv upravených v první části zákona, přičemž demonstrativním výčtem jsou v § 81 odst. 2 o. z. uváděny život a důstojnost člověka, jeho zdraví a právo žít v příznivém životním prostředí, jeho vážnost, čest, soukromí a jeho projevy osobní povahy.

19. V posuzované věci je předmětem řízení nárok ženy, vůči níž se žalovaný po dlouhou dobu dopouštěl úmyslné násilné trestné činnosti doprovázené celou řadou dalších útoků manipulativního, dehonestativního a vyděračského charakteru. Je proto nutné posoudit, jakou povahu mají neoprávněné zásahy do soukromí a do důstojnosti, jak je žalobkyně skutkově vymezila a pojmenovala při úpravě žaloby, a zda a v jakém rozsahu zakládají důvod pro odškodnění. Další nemajetkové újmy na zdraví (jak nárok kvalifikoval odvolací soud) jsou třetím dílčím nárokem podle § 2958 o. z., a to vedle nároku na bolestné a na náhradu za ztížení společenského uplatnění. Z rozhodovací praxe plyne, že výklad tohoto pojmu není striktně vymezen, a dává tedy možnost do této kategorie zahrnovat situace, které nelze odškodnit v rámci ostatních dvou nároků. Všem těmto třem dílčím nárokům (část právní literatury je dokonce považuje za jediný, pouze vnitřně strukturovaný nárok) je společné, že úzce souvisejí se zásahem do nehmotného statku, kterým je lidské zdraví – podle návětí tohoto ustanovení jsou podmíněny tím, že poškozenému bylo ublíženo na zdraví. Tato úprava tak pokrývá újmy vyvolané zásahem do základní lidské hodnoty, již je zdraví, tudíž je zde zákonnou podmínkou následek diagnostikovaný z hlediska lékařské vědy, popsáný a klasifikovaný medicínskými postupy. Například Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví (MKF), vypracovaná Světovou zdravotnickou organizací (WHO), definuje zdraví jako stav úplné

fyzické, mentální a sociální pohody, a nikoli pouze jako nepřítomnost nemoci či postižení. Tato klasifikace popisuje situaci každé osoby v řadě domén vztahujících se k funkčnímu stavu, včetně tělesných funkcí, aktivit a participace, zohledňuje také faktory prostředí, a nehodnotí tedy pouze nemoc nebo diagnózu, ale celkovou funkčnost člověka v jeho životním prostředí. Celosvětově používaná Mezinárodní klasifikace nemocí (MKN-10) se pak zaměřuje na identifikaci a kódování nemocí, zranění a jiných zdravotních stavů, hodnotí negativní stavy pacienta z pohledu medicíny s tím, že se primárně soustředí na patologické a fyziologické změny. Je tedy namístě podle § 2958 o. z. odškodňovat dočasné či trvalé obtíže spojené s tím, že škodní událost zasáhne zdraví poškozeného subjektu způsobem, který je podřaditelný některé z těchto medicínských nomenklatur.

č. 64

20. Není tedy vyloučeno sem zahrnout i újmu psychickou, pokud byla způsobena v souvislosti se zásahem do zdraví. Ve shodě s nálezovou judikaturou Ústavního soudu (zejména nálezy ze dne 9. 2. 2021, sp. zn. [II. ÚS 1564/20](#), a ze dne 27. 6. 2023, sp. zn. [I. ÚS 1222/22](#)) je třeba uplatnit princip tzv. plné náhrady újmy na zdraví, kdy je nezbytné v rámci dalších nemajetkových újem podle § 2958 o. z. odškodnit vše, co nebylo možné zahrnout pod bolest či ztrátu společenského uplatnění, nicméně i v kontextu odkazovaných nálezů má být § 2958 o. z. vykládán tak, že odčiněno má být vše, co bylo poškozenému ublížením na zdraví způsobeno, a jakýkoliv negativní dopad do sféry poškozeného je hoden odškodnění. Proto je nutné rozlišovat nemajetkovou újmu vyvolanou zásahem do zdraví a projevující se medicínsky klasifikovatelnými obtížemi od nemajetkových újem vyvolaných zásahem do ostatních přirozených práv (být třeba i v souvislosti nebo tímtéž jednáním vedoucím k poškození zdraví). Z podstaty ustanovení § 2958 o. z. totiž plyne, že cílí jen na zásah do zdraví, a proto jen při poškození zdraví lze případně odškodňovat i třetí kategorii, tj. další nemajetkové újmy. V ostatních případech, kdy nemajetková újma vzniká bez poškození zdraví či nezávisle na něm, je přesnější nárok podřadit pod náhradu nemajetkové újmy způsobené zásahem do ostatních přirozených práv podle ustanovení § 2956 o. z. Při nedostatečném rozlišení jednotlivých základních hodnot tvořících mnohohrstevnou osobnost člověka (při paušalizujícím podřazení jednotlivých složek pod § 2958 o. z.) by paradoxně mohlo dojít k nežádoucí situaci, že zásahy nemedicínské povahy by nemohly být samostatně odškodněny, pokud by napadení poškozeného nevyvolalo újmu na zdraví.

21. Není pochyb o tom, že znásilnění je závažným útokem na fyzickou a duševní integritu osoby (zpravidla ženy) a může vést jak ke vzniku fyzické či psychické újmy, ústící v újmu na zdraví, stejně jako bez ohledu na zdravotní následky představuje zásadní neoprávněný zásah do dalších osobnostních práv tímto násilným aktem postižené ženy či dívky. Při právním posouzení nároku na peněžité zadostiučinění je třeba rozlišit o náhradu jakého okruhu újem poškozená usiluje – v úvahu bude nepochybně přicházet nejen satisfakce za zásah do osobnostních práv (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 2. 2021, sp. zn. [25 Cdo 82/2021](#)), ale též kompenzace za újmu na zdraví v podobě bolestného či náhrady za ztížení společenského uplatnění nebo jiné nemajetkové újmy, případně různé kombinace těchto nároků. Aby bylo možné dostát požadavku na rovnost všech před zákonem a vynést rozhodnutí, jež bude nejen adekvátně vypořádávat požadavek na náhradu nemajetkové újmy v rámci konkrétního posuzovaného vztahu, ale též bude odpovídajícím způsobem zasazeno do kontextu sporů obdobných a bude za obdobné újmy přiznávat poškozeným srovnatelné částky (tedy bude usilovat o spravedlivé řešení ve vztahu ke všem poškozeným), musí žalobkyně náležitě skutkově vymezit a soud pak právně kvalifikovat a posoudit nárok (nároky),

jehož se poškozená domáhá. Pro stanovení náhrady nemajetkové újmy u znásilněné ženy je proto rozhodující, zda jde („jen“) o zásah do osobnostních práv (zejména svobody rozhodování v sexuálních vztazích a důstojnosti), anebo (i) o zásah do zdraví, u něž se odčítá újma podle míry dočasných obtíží (bolest), trvalých zdravotních následků (ztížení společenského uplatnění) či dalších sem nepodřaditelných újem spojených s poškozením zdraví (další nemajetkové újmy), viz například usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 8. 2023, sp. zn. [25 Cdo 1898/2022](#), a podle předchozí právní úpravy (zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, účinný do 31. 12. 2013) především rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 6. 2013, sp. zn. [8 Tdo 46/2013](#), publikovaný pod č. 14/2014 Sbírky soudních a stanovisek, část trestněprávní (dále jen „Sb. rozh. tr.“).

22. V nyní projednávané věci odvolací soud všechno psychické strádání, které nebylo jako trvalé zdravotní následky odškodněno částkou 392 490 Kč z titulu ztížení společenského uplatnění, a to zejména důsledky zásahů do soukromí a do důstojnosti, pronásledování, shromažďování a zneužívání intimních materiálů a vydírání, podřadil pod další nemajetkové újmy na zdraví podle § 2958 o. z. Z povahy tohoto ustanovení však nelze všechna tato negativní působení mít za následek ublížení na zdraví, i když jsou se zdravotními následky do určité míry propojena a ve vnímání poškozené se bezpochyby subjektivně prolínají. Z hlediska právní kvalifikace jde o zásah do jiných nemajetkových hodnot, než je zdraví, totiž soukromí, důstojnost, ale také projevy osobní povahy, které patří mezi typická přirozená práva chráněná ustanoveními první části občanského zákoníku (§ 81 odst. 2, § 82, § 86 o. z.). K zásahu do důstojnosti a projevů osobní povahy v konkrétní věci sice došlo souběžně se zásahem žalovaného do zdraví žalobkyně, nicméně se na tento samostatný segment osobnostních práv aplikuje již výše zmíněný § 2956 o. z., kdy zásah do těchto jiných dílčí složek osobnosti založí nárok, který není další nemajetkovou újmou podle § 2958 o. z.

23. Lze poukázat i na systematiku trestněprávních předpisů, podle nichž jednání žalovaného, za které byl trestními soudy odsouzen, spočívalo ve spáchání primárně trestných činů upravených v části druhé, hlavě III zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, tedy trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. Trestný čin znásilnění tak implicitně zasahuje do osobnostního práva, jímž je konkrétně důstojnost člověka. V tomto případě je tedy vedle náhrady za ztížení společenského uplatnění zcela opodstatněno i zadostiučnění podle § 81 odst. 2 a § 2956 o. z. Ostatně i judikatura k § 11 a § 13 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, účinného do 31. 12. 2013, dovozovala, že uplatnění nároků z titulu práva na ochranu osobnosti nesupluje, respektive pouze nedoplňuje a nerozšiřuje rozsah náhrady škody podle § 442 tohoto zákona, nýbrž se jedná o zcela svébytné a samostatné nároky podmíněné rozrůzněnou sférou ochrany, kterou poskytuje občanský zákoník (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2007, [30 Cdo 154/2007](#), publikovaný v časopise Právní rozhledy, C. H. BECK, č. 23/2007 s. 870). Právo na ochranu osobnosti je upraveno jako jednotné právo, jehož úkolem je v občanskoprávní oblasti zabezpečit respektování osobnosti člověka a její všestranný svobodný rozvoj. Jde o důležité rozvedení a konkretizaci čl. 7, 8, 10, 11, 13 a 14 Listiny základních práv a svobod. Přitom v tomto jednotném rámci práva na ochranu osobnosti existují jednotlivá dílčí práva, která zabezpečují občanskoprávní ochranu jednotlivých hodnot (stránek) osobnosti člověka jako neoddělitelných součástí celkové fyzické a psychicko-morální integrity osobnosti.

24. Ne zcela přesné podřazení penězi odčiňované újmy pod právní institut dalších nemajetkových újem při poškození zdraví (§ 2958 o. z.) odvolacím soudem však nemusí nutně znamenat nesprávnost rozhodnutí o náhradě újmy jako takové, pokud bylo za požadovaný nárok, jehož povaha byla skutkově dostatečně přesně vymezena, poskytnuto spravedlivé a přiměřené odškodnění v návaznosti na jeho povahu, kterou soud popsal, posoudil a zvážil její podstatné aspekty. Ostatně i Ústavní soud konstatuje, že za situace, kdy jsou tyto konkrétně označené újmy plně a spravedlivě odškodněny, není z pohledu ústavního pořádku překážkou, do které právní kategorie byly obecnými soudy zařazeny (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 9. 2. 2021, sp. zn. [II. ÚS 1564/20](#)). V tomto ohledu tak Nejvyšší soud neshledává v právní kvalifikaci použité odvolacím soudem zásadní pochybení, které by mělo za následek nesprávnost rozhodnutí, co do způsobilosti předmětných újem založit nárok na odškodnění.

č. 64

25. Další otázkou, kterou se Nejvyšší soud zabýval, je výše náhrady. Žalobkyni byly přiznány částky 392 490 Kč za ztížení společenského uplatnění a 905 584 Kč z titulu další nemajetkové újmy. Ze znaleckého posudku ke ztížení společenského uplatnění je zřejmé, že ostatní namítané újmy zařazené soudy nižších stupňů do další nemajetkové újmy nebyly v rámci náhrady za ztížení společenského uplatnění odškodněny, proto nelze přisvědčit dovolací námitce, že žalobkyně byla za tytéž obtíže odškodňována dvakrát. Soudy obou stupňů vzaly v potaz povahu, délku a intenzitu jednání žalovaného, čímž dovodily přiměřenost částky necelého milionu korun za náhradu dalších nemajetkových újem. Respektovaly tak obecné požadavky formulované ustálenou soudní judikaturou, aby byl při stanovení výše peněžité náhrady použit princip proporcionality též tím způsobem, že soud porovná částky této náhrady přisouzené v jiných případech, a to nejen v obdobných (které se s projednávanou věcí v podstatných znacích shodují), ale i v dalších, v nichž se jednalo o zásah do jiných osobnostních práv. Každý případ je jedinečný a přes judikaturou nastavená obecnější východiska je třeba vždy zkoumat, v čem se posuzovaný případ shoduje se srovnávanou věcí a v čem se naopak odlišuje od případů jiných.

26. V nyní posuzované věci hraje klíčovou roli povaha a intenzita úmyslného protiprávního jednání žalovaného, kterou žalobkyně musela snášet po dobu delší než 5 let, což odvolací soud nepřehlédl a bral v potaz. Ze skutkových zjištění, která nepodléhají dovolacímu přezkumu, vyplývá, že žalobkyně se sice původně s žalovaným sexuálně stýkala dobrovolně, nicméně poté, co chtěla tento nemanželský poměr opustit, přerostlo počínání žalovaného rozsahem a způsoby popsány podrobně v odsuzujícím trestním rozsudku v dlouhodobé systematické vynucování si pohlavních styků, tedy byla masivním způsobem zasažena důstojnost žalobkyně a její svobodné rozhodování v intimní sféře. Bez ohledu na to, že popsané působení vedlo k újmě na zdraví, je tu samostatně stojící nárok na náhradu nemajetkové újmy vyvolané zásahem do dalších základních lidských práv. V důsledku setrvalého ponižování a vydírání žalobkyně po tuto dobu ztratila možnost žít a rozhodovat se podle svého, byla vystavena neustálému strachu a stresu ze stupňujícího se nátlaku ze strany dovolatele. Byla zcela pod jeho kontrolou, musela se mu hlásit a sdělovat svůj denní program, podrobovat se všem jeho příkazům a přáním. Přehlédnout nelze ani mnohočetné zásahy do projevů osobní povahy vykonávané opakovaným fotografováním a filmováním sexuálních aktivit a choullostivých částí těla žalobkyně. Odvolací soud zmínil i hanobící nápis na adresu žalobkyně, který dovolatel umístil do veřejných míst.

27. Odvolacímu soudu proto nelze vytýkat nesprávné právní posouzení věci při stanovení výše peněžité náhrady. Ustanovení § 2951 odst. 2 o. z. (v návaznosti na § 2956 o. z.) je ohledně rozsahu náhrady právní normou s relativně neurčitou hypotézou, neboť nestanoví žádná konkrétní kritéria, pouze odkazuje na princip přiměřenosti (proporcionality), takže přenechává soudní praxi, aby definovala okruh okolností obvykle významných pro vystižení negativního dopadu újmy do sféry poškozeného a aby podle nich a podle svého uvážení v každém jednotlivém případě odůvodnila výši náhrady. Tomu odpovídající úvahu odvolacího soudu pak dovolací soud reviduje, jen pokud by byla zjevně nepřiměřená. O takový případ se v dané věci nejedná. Odvolací soud vzal v úvahu všechny rozhodné skutečnosti a okolnosti případu, které v řízení vyšly najevo, žádnou nepominul a jeho úvaha neobsahuje žádný logický rozpor.

28. Lze doplnit, že přisouzená částka těsně přes 900 000 Kč odpovídá i základnímu nastavení proporcí při odčítávání různých druhů nemajetkových újem v soudní praxi, která jako srovnávací měřítko po roce 2014 používá statistický údaj, jímž je průměrná hrubá měsíční nominální mzda na přepočtené počty zaměstnanců v národním hospodářství (vyhlašováno čtvrtletně a ročně Českým statistickým úřadem), zpravidla za kalendářní rok předcházející roku, v němž nastala okolnost významná pro stanovení výše náhrady (srov. zejména rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2021, sp. zn. [25 Cdo 1361/2021](#), č. 90/2022 Sb. rozh. obč., k náhradě za ztížení společenského uplatnění, ze dne 24. 2. 2022, sp. zn. [25 Cdo 2207/2020](#), č. 7/2023 Sb. rozh. obč., k náhradě za bolest, ze dne 19. 9. 2018, sp. zn. [25 Cdo 894/2018](#), č. 85/2019 Sb. rozh. obč., k náhradě pozůstalých za ztrátu osoby blízké, a ze dne 15. 7. 2021, sp. zn. [25 Cdo 3402/2019](#), č. 50/2022 Sb. rozh. obč., k náhradě za nezákonné převzetí do ústavní péče). Z tohoto pohledu odkazované rozhodnutí sp. zn. [8 Tdo 46/2013](#), č. 14/2014 Sb. rozh. tr., přisouzenou částkou 500 000 Kč za jednorázový akt znásilnění odpovídalo zhruba dvacetinásobku této statistické veličiny v letech 2013 až 2014. Pak je zřejmé, že v nyní posuzované věci žalobkyně požadovaná a odvolacím soudem přiznaná částka převýšila takto nastavené finanční východisko (zmíněná průměrná mzda za rok 2018 činila 31 885 Kč, tedy její dvacetinásobek dosáhl necelých 640 000 Kč) zhruba o necelých padesát procent, což lze považovat za poměrně minimální úpravu s ohledem na celou řadu okolností, které odůvodňují zvýšení náhrady. Mezi ně patří úmyslné zavinění a jistá forma zveřejnění záležitosti či její hrozba (obojí naplňuje důvody pro zvýšení náhrady podle výslovné dikce § 2957 o. z.) a především dlouhodobost a intenzita působení žalovaného, které zasáhlo do více složek osobnostní integrity poškozené. Je tedy zřejmé, že přiznaná výše náhrady není nepřiměřeně vysoká a není důvod závěr odvolacího soudu v tomto směru revidovat.

29. Konečně zbývá doplnit, že důvodnost dovolání není založena ani dovolací námitkou, že u nároku na náhradu nemajetkové újmy nelze nahradit povinnost tvrzení žalobkyně pouhým odkazem na důkaz. Soud prvního stupně měl podle dovolatele při svém rozhodnutí vycházet z důvodů, které žalobkyně v průběhu celého řízení vůbec nezmiňovala. Z obsahu spisu ovšem vyplývá, že soudkyně v rámci jednání před soudem prvního stupně účastníkům sdělila, že bude vycházet z obsahu pravomocného trestního rozsudku ohledně zjištění o jednání dovolatele, která naplnila znaky skutkové podstaty konkrétních trestných činů, a o následcích tohoto jednání. To odpovídá i tomu, že žalobkyně mimo jiné svá tvrzení podpořila odkazem na předcházející trestní rozhodnutí. Výhrada dovolatele, že žalobkyně odkazovala na celé znění spisu, je lichá, neboť ke svému tvrzení v žalobě jako důkaz označila jednotlivě obě konkrétní listiny (odsuzující trestní rozsudky) a i konkrétní pasáž (výrok o vině). Obsahem těchto rozhodnutí byly i otázky, o kterých dovolatel tvrdí, že neměl možnost se jim jakkoliv

účinně bránit. Argumentace žalobkyně však není nijak překvapivá, dovolateli byla známa již od počátku řízení.

30. I odvolací soud vycházel zejména z trestních rozsudků, resp. z jejich výroků o vině (§ 135 o. s. ř.), podle ustáleného pravidla, že soudy v občanském soudním řízení jsou vázány výrokem o vině pravomocného rozsudku o spáchání trestného činu, a to v rozsahu daném tím, do jaké míry jsou znaky skutkové podstaty trestného činu zároveň významnými okolnostmi pro rozhodnutí o uplatněném nároku. Závěry o konkrétním jednání pachatele, jímž byla naplněna skutková podstata trestného činu, obsažené ve výroku o vině trestního rozsudku pak představují v občanském soudním řízení závazně vyřešenou předběžnou otázku. Soud však není vázán v otázce rozsahu a výše škody, neboť rozhodnutí vydané v trestním řízení posuzuje škodu pouze z hlediska pojmových znaků trestného činu, nikoliv z hlediska občanskoprávní odpovědnosti za škodu. Odvolací soud tak oprávněně posoudil výši náhrady za nemajetkové újmy, jestliže pro tyto potřeby zohlednil rozsudky trestních soudů. Tyto rozsudky byly jako důkazy řádně označeny v žalobě společně s tvrzením ohledně jednotlivých předpokladů povinnosti k náhradě újmy.

31. Ze všech uvedených důvodů je zřejmé, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu je z hlediska uplatněných dovolacích důvodů správné, proto Nejvyšší soud dovolání žalovaného v rozsahu odpovídajícím přípustnosti dovolání podle § 243d písm. a) o. s. ř. zamítl.

č. 65

Podnikatelskou činností dle § 2302 o. z. může být i hospodářská činnost spolku, splňuje-li podmínky § 420 odst. 1 o. z.

Prostorové vymezení vůči okolí není pojmovým znakem prostoru sloužícího k podnikání (§ 2302 o. z.), takový prostor se může nacházet i mimo budovu a jeho hranice nemusí být zjevná.

Nájem prostoru sloužícího k podnikání (o. z.)

§ 214 odst. 1 o. z., § 217 o. z., § 420 odst. 1 o. z., § 2302 o. z.

č. 65

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 9. 2024, sp. zn. [26 Cdo 674/2024](#), ECLI:CZ:NS:2024:26.CDO.674.2024.1

Nejvyšší soud k dovolání žalobců zrušil rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 21. 9. 2023, sp. zn. 19 Co 115/2023, a rozsudek Okresního soudu v Jičíně ze dne 11. 4. 2023, sp. zn. 3 C 263/2021, a věc vrátil Okresnímu soudu v Jičíně k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Okresní soud v Jičíně (dále jen „soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 11. 4. 2023, č. j. 3 C 263/2021-338, zamítl žalobu, kterou se žalobci po žalovaném domáhali odstranění stavby čtyř sloupů lyžařského vleku z pozemku p. č. 1 v katastrálním území M., včetně betonových patek a kabelu elektrického vedení, a stavby spodní nástupní stanice lyžařského vleku z pozemku p. č. 2 v katastrálním území M., a to včetně betonového základu a elektrického přívodního kabelu, a aby oba pozemky uvedl do původního stavu před pronájmem (výrok I), žalovanému uložil povinnost odstranit z pozemku p. č. 3 v katastrálním území M. stavbu chaty, a to včetně všech souvisejících sítí, osvětlení a zařízení, a uvést pozemek do původního stavu před pronájmem, a to do jednoho roku od právní moci rozsudku (výrok II) a rozhodl o nákladech řízení (výrok III).

2. Krajský soud v Hradci Králové (dále jen „odvolací soud“) rozsudkem ze dne 21. 9. 2023, č. j. 19 Co 115/2023-402, potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku I (výrok I rozsudku odvolacího soudu), ve výroku II změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobu o uložení povinnosti odstranit z pozemku p. č. 3 v katastrálním území M. stavbu chaty, a to včetně všech souvisejících sítí, osvětlení a zařízení, a uvést pozemek do původního stavu před pronájmem zamítl (výrok II rozsudku odvolacího soudu) a rozhodl o nákladech řízení (výroky III a IV rozsudku odvolacího soudu).

3. Při svém rozhodnutí vycházel odvolací soud z následujících skutkových zjištění. Žalobci jsou spoluvlastníci pozemků p. č. 1, 2 a 3 v katastrálním území M., stavba lyžařského vleku

na pozemcích p. č. 1 a 2 byla vybudována se souhlasem původního vlastníka pozemků, který byl udělen na dobu trvání nájemního vztahu. Stavba chaty byla na pozemku p. č. 3 vybudována v roce 1986 bez souhlasu vlastníka pozemku. Účastníci uzavřeli smlouvu o nájmu pozemků sloužících k provozování lyžařského areálu v M. na dobu od 1. 4. 2018 do 31. 3. 2028, v příloze smlouvy specifikovali části předmětných a dalších pronajatých pozemků, snímky pozemkové mapy přílohu smlouvy netvořily. V záhlaví smlouvy je uvedeno, že je uzavřena dle § 2302 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanských zákoník (dále jen „o. z.“). Byla sjednána možnost pronajímatele odstoupit od smlouvy před uplynutím sjednané doby v případech, kdy nájemce nebude opakovaně dodržovat „body“ smlouvy nebo bude v prodlení se zaplacením nájemného po dobu delší než 2 měsíce. Žalovanému byla 30. 4. 2021 doručena písemná výpověď nájemní smlouvy s tříměsíční výpovědní lhůtou, ve které žalobci odkázali na § 2305 písm. a) o. z. a uvedli, že důvodem výpovědi je záměr vrátit pozemkům původní charakter s přírodním vytyčením hranic stromořadím a ochrana zdroje pitné vody pro jejich dům. Žalovaný je spolkem a jeho hlavní činností je ochrana přírody, životního prostředí a kulturních památek v regionu M., disponuje živnostenským oprávněním k provozování vleku, jde o jeho vedlejší hospodářskou činnost.

4. Odvolací soud dospěl shodně se soudem prvního stupně k závěru, že pronajaté pozemky nevyhovovaly definici prostoru ve smyslu § 2302 o. z., neboť nebyly seznatelné a ohraničené v terénu a na přesné vymezení hranic nepamatovala ani vlastní nájemní smlouva, jejíž znění navrhli žalobci. Šlo tedy o běžný nájem pozemků v režimu § 2201 a násl. o. z. Ztotožnil se také s úvahou soudu prvního stupně, že pro posouzení, zda jde o podnikatelský nájem, je rozhodující především účel nájmu a to, zda je nájemce podnikatelem. Pro žalovaného platí úprava činnosti spolku v § 217 odst. 1 až 3 o. z., účelem nájemní smlouvy nebylo primárně vytvoření předpokladů pro provozování podnikatelské činnosti žalovaného, ale zajištění jeho vedlejší hospodářské činnosti, ke které je oprávněn dle živnostenského zákona a jejíž výnos bude používat na další spolkovou činnost, což samo o sobě vylučuje posouzení uzavřené nájemní smlouvy podle § 2302 a násl. o. z. Na režimu podnikatelského nájmu by se smluvní strany musely dohodnout, k tomu však vůle smluvních stran nesměřovala. Možnost výpovědi ze strany pronajímatele nebyla sjednána, výpověď z jeho strany bylo proto možné podat jen z důvodů dle § 2232 o. z., tomu však uplatněný výpovědní důvod nevyhovuje. Nájemní vztah nebyl ukončen výpovědí a ani následným odstoupením od smlouvy a trvá. Po dobu trvání nájemního vztahu je žalovaný oprávněn pronajaté pozemky užívat také k umístění stavby chaty.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

5. Proti rozsudku odvolacího soudu podali žalobci (dále i „dovolatelé“) včasné dovolání, jehož přípustnost opírají o § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“), a uplatňují v něm dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci ve smyslu § 241a odst. 1 o. s. ř.

6. Mají za to, že odvolací soud se odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu (odkazují na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. [26 Cdo 3721/2019](#)), když při úvaze o tom, zda byl mezi účastníky sjednán nájem prostor sloužících k podnikání upozadil význam účelu nájmu a upřednostnil charakter předmětu nájmu. Rozhodnutí odvolacího soudu závisí dále

na vyřešení otázek hmotného práva, které nebyly v rozhodovací praxi dovolacího soudu dosud řešeny, a to

1) zda může být za prostor sloužící k podnikání považován pozemek nebo jeho část viditelně neohrazené v terénu, a

2) zda je vyloučeno, aby spolek uzavíral smlouvu o nájmu prostor sloužících k podnikání (§ 1302 o. z.), přestože je podnikání týkající se předmětu nájmu jeho vedlejší činností.

7. V odůvodnění dovolání uvádějí, že na řešení uvedených otázek závisí posouzení platnosti písemné výpovědi nájemní smlouvy. Prostorem sloužícím k podnikání může být dle názoru dovolatelů i lyžařský areál, jednotlivá sjezdovka či případně jakákoli jiná část pozemku. Každý pozemek navíc představuje ohraničenou část krajiny a svou výměru má v hranicích, které jsou geodeticky zaneseny v katastru nemovitostí. Požadavek na viditelnou, okem seznatelnou ohraničenost prostoru sloužícího k podnikání nepovažují za správný, poukazují na to, že rovněž veřejné parkoviště spadá pod pojem prostoru sloužícího k podnikání, přestože ani hranice veřejného parkoviště nemusí být v krajině ohraničená. K podnikání spolku dodávají, že sice nemůže být hlavní činností spolku, hospodářskou činnost spočívající v podnikání však může spolek vyvíjet jako činnost vedlejší. V takovém případě se stává podnikatelem. V řízení nebylo zjištěno, že by žalovaný vykonával v M. jakoukoli jinou činnost než provozování lyžařského areálu na pronajatých pozemcích. Navrhují, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu i rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

č. 65

8. Žalovaný se k dovolání nevyjádřil.

III.

Přípustnost dovolání

9. Dovolání podané včas, subjekty k tomu oprávněnými – účastníky řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), za splnění podmínky zastoupení advokátem (§ 241 odst. 1 a 4 o. s. ř.), proti rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, je přípustné (§ 237 o. s. ř.), neboť odvolací soud založil svůj závěr o tom, že v daném případě nebyla uzavřena smlouva o nájmu prostoru k podnikatelské činnosti na vyřešení právních otázek, které nebyly v rozhodovací praxi dovolacího soudu vyřešeny, a to na výkladu pojmu prostor v § 2302 o. z. a na otázce, zda podnikatelskou činnost ve smyslu § 2302 o. z. může provozovat spolek.

IV.

Důvodnost dovolání

10. Dovolání je důvodné, neboť odvolací soud nesprávně právně posoudil jak otázku výkladu pojmu prostor v § 2302 o. z., tak otázku výkladu pojmu podnikatelská činnost v § 2302 o. z. v případě hospodářské činnosti spolku.

11. Podle § 2302 odst. 1 o. z. ustanovení tohoto pododdílu se vztahují na nájem prostoru nebo místnosti, je-li účelem nájmu provozování podnikatelské činnosti v tomto prostoru nebo v této místnosti a slouží-li pak prostor nebo místnost alespoň převážně podnikání, bez ohledu na to, zda je účel nájmu v nájemní smlouvě vyjádřen (dále jen „prostor sloužící podnikání“). Není-li dále stanoveno jinak, použijí se pro nájem prostoru sloužícího podnikání obecná ustanovení

o nájmu. Jedná-li se o nájem prostoru nebo místnosti, jehož účelem není ani bydlení, ani provozování podnikatelské činnosti ve smyslu odstavce 1, použijí se obecná ustanovení o nájmu (§ 2302 odst. 2 o. z.).

K podnikatelské činnosti spolku

12. Podle § 214 odst. 1 o. z. alespoň tři osoby vedené společným zájmem mohou založit k jeho naplňování spolek jako samosprávný a dobrovolný svazek členů a spolčovat se v něm.

13. Podle § 217 odst. 1 o. z. hlavní činností spolku může být jen uspokojování a ochrana těch zájmů, k jejichž naplňování je spolek založen. Podnikání nebo jiná výdělečná činnost hlavní činností spolku být nemůže. Vedle hlavní činnosti může spolek vyvíjet též vedlejší hospodářskou činnost spočívající v podnikání nebo jiné výdělečné činnosti, je-li její účel v podpoře hlavní činnosti nebo v hospodárném využití spolkového majetku (§ 217 odst. 2 o. z.). Zisk z činnosti spolku lze použít pouze pro spolkovou činnost včetně správy spolku (§ 217 odst. 3 o. z.).

14. Podle § 420 odst. 1 o. z. kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku, je považován se zřetelem k této činnosti za podnikatele.

15. Spolek může provozovat podnikatelskou nebo jinou výdělečnou činnost jen jako vedlejší hospodářskou činnost a je omezen rovněž v nakládání se ziskem z takové činnosti. Splňuje-li hospodářská činnost spolku podmínky § 420 odst. 1 o. z., jde o podnikání, ve vztahu k takové činnosti je spolek považován za podnikatele (k podnikání spolku srov. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 1. 11. 2017, sp. zn. 7 Cmo 393/2016, dostupné v Právních rozhledech č. 2/2018, 74 s.).

16. Pokud je účelem nájmu provozování činnosti, která má povahu podnikání, a prostor nebo místnost pak slouží převážně podnikání (tak jako tomu bylo v řešené věci), nelze aplikaci § 2302 o. z. vyloučit jen z toho důvodu, že podnikání není hlavní činností spolku a zisk z takového podnikání lze využít jen pro spolkovou činnost. Podnikatelskou činností dle § 2302 o. z. může být tedy i hospodářská činnost spolku, splňuje-li podmínky § 420 odst. 1 o. z.

K vymezení pojmu prostor sloužící k podnikání

17. Podle § 2302 o. z. se ustanovení pododdílu o nájmu prostoru sloužícího k podnikání (§ 2302–2315 o. z.) vztahuje na nájem prostoru nebo místnosti. Pojem prostor občanský zákoník nedefinuje. Ze znění § 506 o. z., podle kterého je součástí pozemku prostor nad povrchem i pod povrchem, je však zřejmé, že pojmem prostor nerozumí jen prostorově oddělenou část budovy, případně jiné nemovitosti nebo pozemku. Důvodová zpráva k § 2302 uvádí, že výklad pojmu „místnost“ a „prostor“ kolísá, uvedeny jsou oba výrazy, aby se předešlo pochybnostem. Zásadně se prostorem sloužícím podnikání rozumí vystavěná nebo jinak vybudovaná část nemovité věci, která má podle ujednání stran sloužit podnikání, zejména výkonu či provozu živnosti maloobchodní, restaurační, hospodské (včetně tzv. rychlého občerstvení, kaváren, čajoven), nebo roznáškové, hotelové, nebo výkonu živnosti řemeslnické, jiné činnosti výrobní nebo skladovací nebo poskytování služeb, bez ohledu na to, zda při tom bude docházet ke styku s veřejností či nikoli. Podnikání samozřejmě slouží i místnosti, kde se

provozuje tzv. svobodné povolání, umělecká tvorba, ale také např. lékařská, zubařská, lékárnická apod. činnost. Nelze vyloučit, že si strany ujednají nájem prodejního místa (tzv. stánku, pultu či pod.).

18. Vymezení v důvodové zprávě je vymezením „zásadním“, znění § 2302 o. z. neoznačuje prostor jako uzavřený (ani jinak viditelně vymezený), není proto vyloučeno, aby prostorem sloužícím k podnikání byl prostor, který netvoří vybudovanou část věci. Ke shodnému závěru dospívá i odborná literatura (např. Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 490 s., nebo Kabelková, E., Dejlová, H.: Nájem a pacht v novém občanském zákoníku. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 373 s.). Prostorem se rozumí součást nemovitosti (pozemku, případně nemovité věci, která součást pozemku netvoří), prostorové vymezení vůči okolí však není pojmovým znakem prostoru sloužícího k podnikání, takový prostor se může nacházet i mimo budovu a jeho hranice nemusí být zjevná.

č. 65

19. Opačný výklad, zastávaný v části odborné literatury (srov. např. Petrov, J., Výtisk, M., Beran, V. a kol. Občanský zákoník. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, 2314 s. Petrov, J., Výtisk, M., Beran, V. a kol. Občanský zákoník. Komentář. 2. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, komentář k § 2302, marg. 3), by nebyl ani v souladu se základním rozlišovacím kritériem pro určení povahy nájmu – hospodářskou funkcí smlouvy (tj. účelem nájmu).

20. Již v rozsudku ze dne 6. 5. 2021, sp. zn. [26 Cdo 2192/2020](#), Nejvyšší soud vyložil, že na rozdíl od předchozí právní úpravy (obsažené zejména v zákoně č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění do 31. prosince 2013) se v občanském zákoníku rozlišení obecné úpravy nájmu (§ 2201 a násl. o. z.) a úprav zvláštních (§ 2235 a násl. o. z.) již neodvívá od vymezení předmětu nájmu s ohledem na jeho charakter podle veřejného práva, ale rozhodujícím hlediskem pro použití konkrétní úpravy je účel, za kterým byla věc pronajata (srovnej také rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 9. 2022, sp. zn. [26 Cdo 1654/2022](#), nebo jeho usnesení ze dne 13. 9. 2023, sp. zn. [26 Cdo 1674/2023](#)).

21. Hospodářskou funkcí smlouvy jako základním rozlišovacím kritériem pro určení povahy nájmu se Nejvyšší soud zabýval také v rozsudku ze dne 29. 1. 2020, sp. zn. [26 Cdo 3721/2019](#), na který dovolatelé odkazují, nebo v usnesení ze dne 26. 2. 2020, sp. zn. [26 Cdo 3211/2019](#). V obou těchto rozhodnutích posoudil nájem části veřejné komunikace (resp. nájem pozemku) za účelem provozování veřejného parkoviště v rámci podnikatelské činnosti nájemce jako nájem prostoru sloužícího k podnikání, a to na základě zjištěného účelu nájmu, aniž by se zabýval tím, zda pronajatá část pozemní komunikace (resp. pozemek), byly prostorově vymezeny vůči okolí.

22. Rozhodnutí odvolacího soudu je tedy založeno na nesprávném právním posouzení, předpoklady pro změnu rozsudku odvolacího soudu nejsou dány, Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), zrušil rozsudek odvolacího soudu a jelikož důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí také na rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil i toto rozhodnutí a vrátil věc soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243e odst. 1 a 2 o. s. ř.).

23. Soud prvního stupně je vysloveným právním názorem dovolacího soudu vázán (§ 243g odst. 1 věta první, část věty za středníkem o. s. ř. ve spojení s § 226 o. s. ř.).

č. 66

Negativní podmínka uplatnění pravidla o neúměrném zkrácení podle § 1793 odst. 1 věty druhé o. z. se váže na vědomost zkracujícího o skutečnostech zakládajících nepoměr vzájemných plnění, nikoli o samotném nepoměru vzájemných plnění, resp. ceny jako výsledku (určeného danými skutečnostmi).

Důkazní břemeno o tom, že nepoměr vzájemných plnění se zakládá na skutečnosti, o které nevěděla ani vědět nemusela (§ 1793 odst. 1 věta druhá o. z.), nese zkracující strana.

Neúměrné zkrácení (o. z.), Cena, Dobrá víra

§ 1793 odst. 1 o. z., § 492 o. z., § 3 odst. 2 písm. d) o. z., § 7 o. z.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. 9. 2024, sp. zn. [27 Cdo 3702/2023](#), ECLI:CZ:NS:2024:27.CDO.3702.2023.1

Nejvyšší soud zamítl dovolání žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 9. 3. 2023, sp. zn. 28 Co 253/2022.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Žalobou doručenou 8. 1. 2021 Okresnímu soudu Praha-východ se žalobkyně domáhá zrušení kupní smlouvy o prodeji pozemku parc. č. 1 v k. ú. H. (dále jen „pozemek“), uzavřené dne 16. 1. 2020 mezi žalobkyní jako prodávající a žalovaným jako kupujícím (dále jen „smlouva“) a určení vlastnického práva k pozemku.

2. Okresní soud Praha-východ rozsudkem ze dne 16. 2. 2022, č. j. 3 C 10/2021-90, žalobu zamítl (výrok I.) a rozhodl o nákladech řízení (výrok II.).

3. Vyšel přitom z toho, že:

1/ Dne 16. 1. 2020 uzavřela žalobkyně s žalovaným smlouvu, v níž byla sjednána kupní cena pozemku 40 200 Kč (150 Kč/m²).

2/ V katastru nemovitostí je jako vlastník pozemku zapsán žalovaný.

3/ Dopisem ze dne 2. 12. 2020 žalobkyně sdělila žalovanému, že se dovolává neplatnosti smlouvy z důvodu omylu a neúměrného zkrácení a žádá zrušení kupní smlouvy, případně doplacení částky 294 800 Kč (rozdíl mezi sjednanou kupní cenou a cenou obvyklou stanovenou znalcem).

4/ Dopisem ze dne 9. 12. 2020 sdělil žalovaný prostřednictvím svého advokáta žalobkyni, že námitky neplatnosti smlouvy i neúměrného zkrácení považuje za nedůvodné.

5/ Znaleckým posudkem č. 4579-24-2020 soudního znalce Jana Čecha z 10. 12. 2020 byla obvyklá cena pozemku stanovena ve výši 301 316 Kč.

6/ Znaleckým posudkem č. 3400-52/2020 soudního znalce Ing. Ladislava Šelepky z 31. 12. 2020 byla obvyklá cena pozemku stanovena ve výši 322 000 Kč.

4. Na takto ustaveném skutkovém základě soud prvního stupně dovodil, že smlouva není neplatná v důsledku uvedení žalobkyně v omyl o rozhodující okolnosti podle § 583 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále též jen „o. z.“).

5. Z hlediska žalobkyní namítaného neúměrného zkrácení podle § 1793 odst. 1 o. z. soud dovodil, že podmínkou zrušení smlouvy podle tohoto ustanovení je „prokázaná skutečnost, že zkrácená strana si nepoměru vzájemných plnění nebyla vědoma, a naopak druhá strana o něm věděla nebo při nejmenším vědět musela“. Jelikož žalobkyně tuto skutečnost neprokázala, neshledal žalobu ani z tohoto pohledu důvodnou.

6. K odvolání žalobkyně Krajský soud v Praze v záhlaví označeným rozhodnutím rozsudek soudu prvního stupně změnil ve výroku I. tak, že se smlouva ruší a určuje se vlastnické právo žalobkyně k pozemku (první výrok), a rozhodl o nákladech řízení (druhý a třetí výrok).

7. Vycházejí ze skutkových zjištění učiněných soudem prvního stupně, se odvolací soud ztotožnil s právním názorem soudu prvního stupně, podle něhož smlouva není neplatná pro omyl podle § 583 o. z.

8. Odvolací soud však shledal žalobu důvodnou pro neúměrné zkrácení žalobkyně. Odkázal přitom na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2022, sp. zn. [33 Cdo 42/2021](#), uveřejněný pod číslem 96/2022 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 96/2022“), v němž Nejvyšší soud formuloval a odůvodnil závěr, podle kterého je pro určení, zda jde o hrubý nepoměr, určující pouze kvantifikační hledisko poměru vzájemných plnění, nikoli subjektivní okolnosti. Vycházejí z obvyklé ceny pozemku určené znaleckým posudkem soudního znalce Jana Čecha, uzavřel, že sjednaná kupní cena skutečně byla v hrubém nepoměru k hodnotě pozemku, neboť nedosahovala ani 15 % znalecm zjištěné ceny pozemku.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

9. Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání, jehož přípustnost opírá o § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), máje za to, že napadený rozsudek odvolacího soudu závisí na vyřešení otázek hmotného a procesního práva, a sice:

1/ otázky rozhodné ceny pro určení, zda se jedná o neúměrné zkrácení,

2/ „zda postačí objektivní stránka neúměrného zkrácení, aniž by bylo nutné zkoumat nebo brát v úvahu subjektivní povědomí zkracující strany o tom, že k němu dochází, byť vycházelo z obvyklých jemu dostupných znalostí“,

3/ otázky subjektivních okolností rozhodných pro posouzení neúměrného zkrácení, které dosud nebyly v rozhodování dovolacího soudu vyřešeny, a

4/ povinnosti soudu poučit strany v odvolacím řízení o skutečnosti, že „vychází ze zcela jiné struktury presumpcí a ze zcela jiného právního posouzení právní otázky“, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu.

č. 66

10. Prostřednictvím první dovolací otázky dovolatel odvolacímu soudu vytýká, že pochybil, vycházel-li z toho, že neúměrné zkrácení může být dáno nejen „rozdílem ceny obvyklé, ale i jiné (bod 24. a 25. rozsudku)“. Podle dovolatele totiž platí „obecný normativ, že pro obecné úvahy o cenách, a tedy o jejich ekvivalenci, platí ceny obvyklé (viz § 492 odst. 1 o. z.). Pak existuje speciální normativ, který uvádí jako jediné referenční kritérium neúměrného zkrácení zřetel k ceně obvyklé“. Dospěl-li odvolací soud k tomu, že obvyklou cenu nelze určit, nemůže podle mínění dovolatele z povahy věci dojít ani k neúměrnému zkrácení, „protože chráněnou hodnotou je obvyklá ekvivalence vztahů“.

11. K druhé dovolací otázce dovolatel uvádí, že odvolací soud nesprávně „konstatuje, že pro posouzení je klíčová pouze objektivní stránka transakce bez ohledu na povědomí stran o její (ne)ekvivalenci“.

12. V rámci třetí dovolací otázky dovolatel namítá, že odvolací soud – při posuzování subjektivních okolností zakládajících výjimku z ustanovení o neúměrném zkrácení (podle § 1793 odst. 1 věty druhé o. z.) – nesprávně vyšel z toho, že relevantní jsou v tomto smyslu okolnosti, které určují cenu (tedy vstupní hodnoty) [viz odst. 30 napadeného rozsudku]. Podle dovolatele se však správně má posuzovat povědomí zkracující strany o neúměrném zkrácení, nikoli „o faktorech, které by do ceny jako takové mohly vstupovat“.

13. Prostřednictvím čtvrté dovolací otázky dovolatel poukazuje na to, že odvolací soud jej řádně nepoučil o břemeni tvrzení a důkazu vázícím se k „okolnostem, o kterých by žalovaný v době uzavření kupní smlouvy nemohl vědět a které by způsobily, že cena pozemku ve výši 150 Kč za m² obvyklé ceně neodpovídá“, čímž zatížil řízení vadou spočívající v překvapivosti rozhodnutí a odňal tím dovolateli možnost se proti tomuto rozhodnutí bránit.

14. Dovolatel navrhuje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí změnil tak, že se rozsudek soudu prvního stupně potvrzuje, *in eventum* rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

15. Žalobkyně ve vyjádření k dovolání navrhuje, aby dovolací soud dovolání jako nepřipustné odmítl.

III.

Přípustnost dovolání

16. Dovolání bylo podáno včas, osobou oprávněnou a splňující podmínku podle § 241 odst. 1 o. s. ř.; dovolací soud se proto zabýval jeho přípustností.

17. Dovolání není přípustné pro řešení první dovolatelem formulované otázky. Je tomu tak proto, že odvolací soud vycházel z obvyklé ceny pozemku a při jejím stanovení postupoval v souladu s ustálenou rozhodovací praxí dovolacího soudu. Z té se podává, že:

1/ Při porovnání vzájemných plnění (test disparity) se vychází z obvyklé ceny v daném místě a čase (§ 492 o. z.).

2/ Obvyklá cena je cena, která by byla dosažena při prodejkách stejného, případně obdobného majetku nebo při poskytování stejné nebo obdobné služby v obvyklém obchodním styku v tuzemsku ke dni ocenění. Přitom se zvažují všechny okolnosti, které mají na cenu vliv, avšak do její výše se nepromítají vlivy mimořádných okolností trhu, osobních poměrů prodávajícího nebo kupujícího ani vliv zvláštní obliby (srov. § 2 odst. 1 zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů).

3/ Obvyklou cenou nemovitosti je cena, které by bylo dosaženo při prodeji obdobné nemovitosti v obdobné lokalitě ve stejné době a v obvyklém obchodním styku.

4/ Otázka správnosti stanovení obvyklé ceny věci k tomu povolaným soudním znalcem není otázkou právní, ale skutkovou a je na znalci, aby v souladu s poznatky dosaženými v jeho oboru zvolil, jakou metodu ocenění použije; soud, který nemá příslušné odborné znalosti, nemůže metodiku ocenění stanovit.

5/ Důkaz znaleckým posudkem podléhá volnému hodnocení důkazů ve smyslu § 132 o. s. ř. Znalecký posudek je jedním z důkazních prostředků, který soud sice hodnotí jako každý jiný důkaz podle § 132 o. s. ř., od jiných se však liší tím, že odborné závěry v něm obsažené nepodléhají hodnocení soudem. Soud hodnotí přesvědčivost posudku co do jeho úplnosti ve vztahu k zadání, logické odůvodnění jeho závěrů a soulad s ostatními provedenými důkazy. Hodnocení důkazu znaleckým posudkem tedy spočívá v posouzení, zda závěry posudku jsou náležitě odůvodněny, zda jsou podloženy obsahem nálezu, zda bylo přihlédnuto ke všem skutečnostem, s nimiž se bylo třeba vypořádat, zda závěry posudku nejsou v rozporu s výsledky ostatních důkazů a zda odůvodnění znaleckého posudku odpovídá pravidlům logického myšlení. Z uvedeného vyplývá, že soud při hodnocení důkazu znaleckým posudkem nemůže přezkoumávat věcnou správnost odborných závěrů znalce.

K tomu srovnej [R 96/2022](#) a dále rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 25. 4. 2002, sp. zn. [25 Cdo 583/2001](#), ze dne 14. 11. 2002, sp. zn. [31 Cdo 2428/2000](#), ze dne 21. 10. 2008, sp. zn. [22 Cdo 1897/2007](#), ze dne 30. 1. 2019, sp. zn. [22 Cdo 3956/2018](#), ze dne 15. 9. 2021, sp. zn. [22 Cdo 2105/2020](#), či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 6. 2007, sp. zn. [22 Cdo 3035/2006](#), ze dne 14. 12. 2011, sp. zn. [22 Cdo 3674/2011](#), ze dne 28. 8. 2012, sp. zn. [23 Cdo 500/2012](#), ze dne 9. 4. 2014, sp. zn. [22 Cdo 3601/2013](#), ze dne 21. 7. 2014, sp. zn. [22 Cdo 752/2014](#),

ze dne 30. 1. 2018, sp. zn. [22 Cdo 6023/2017](#), ze dne 27. 2. 2020, sp. zn. [22 Cdo 4165/2019](#), ze dne 25. 3. 2020, sp. zn. [22 Cdo 542/2020](#), a v nich citovaná rozhodnutí.

18. Vycházel-li odvolací soud při stanovení obvyklé ceny pozemku ze znaleckých posudků (viz odst. 22 až 26 napadeného rozhodnutí), jejichž odůvodnění řádně podrobil hodnocení důkazů, nelze jeho postupu, ani ve světle výše uvedených závěrů rozhodovací praxe dovolacího soudu, ničeho vytknout.

19. Přípustnost dovolání nezakládá ani druhá dovolací otázka, jelikož se jedná o otázku v rozhodovací praxi dovolacího soudu již vyřešenou (a odvolací soud ji řešil souladně).

20. Z judikatury dovolacího soudu se k podmínkám použití § 1793 o. z. o neúměrném zkrácení podává:

č. 66

1/ Jednou ze zásad, na kterých spočívá soukromé právo, je i zásada, podle které daný slib zavazuje a podle které mají být smlouvy splněny [§ 3 odst. 2 písm. d) o. z.]. Ta je obecným pravidlem, které navazuje na římskoprávní maximu, jež stanoví, že smlouvy se mají dodržovat (*pacta sunt servanda*), a které – jako takové – nachází konkrétní odraz v řadě právních norem napříč celým právním řádem. Obecně rovněž platí, že strany kupní smlouvy nejsou vázány či omezeny ve sjednání výše kupní ceny, pokud nepodléhá cenovému předpisu. Mohou si tudíž sjednat i cenu, která se odchyluje od ceny obvyklé (tržní). Institut neúměrného zkrácení a lichvy představuje z uvedených pravidel výjimku, která umožňuje jejich prolomení – avšak pouze ve výjimečných případech při splnění daných podmínek.

2/ Zatímco skutková podstata lichvy (§ 1796 o. z.) kombinuje znaky subjektivní povahy (spočívající v tísní, nezkušenosti, rozumové slabosti, rozrušení nebo lehkomyšlnosti jedné strany a zneužití této slabosti druhou stranou) se znakem povahy objektivní (spočívajícím v hrubém nepoměru), právní úprava neúměrného zkrácení je založena na jediném čistě objektivním kritériu, jímž je hrubý nepoměr vzájemných plnění. Zatímco účelem právní úpravy lichvy je ochrana možné poruchy vůle ve spojení s poruchou ekvivalence, účelem neúměrného zkrácení je (toliko) ochrana poruchy ekvivalence.

3/ Úprava neúměrného zkrácení umožňuje, aby se zkrácená strana domáhala zrušení smlouvy, a to tehdy, zaváží-li se strany k vzájemnému plnění a je-li plnění jedné ze stran v hrubém nepoměru k tomu, co poskytla druhá strana (§ 1793 odst. 1 o. z.). Smyslem institutu neúměrného zkrácení je tedy uplatnění zásady ekvivalence v tom smyslu, že plnění i protiplnění nemají být v příkrém rozporu a že mají odpovídat zásadám spravedlnosti (srov. důvodovou zprávu k návrhu zákona č. 89/2012 Sb., sněmovní tisk číslo 362, Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 6. volební období 2010–2013, s. 993).

4/ Podstatou neúměrného zkrácení dle § 1793 o. z. je možnost požadovat a) zrušení smlouvy a b) navrácení všeho do původního stavu, pokud se – při porovnání obvyklé ceny vzájemně poskytnutých plnění – ukáže být plnění jedné ze stran v hrubém nepoměru k tomu, co poskytla druhá strana, a pokud jí druhá strana nedoplní, oč byla zkrácena. Pro aplikování neúměrného zkrácení není třeba zneužití tísně, nezkušenosti,

rozumové slabosti nebo lehkomyšlnosti, jako je tomu u institutu lichvy (subjektivní prvek). Rozhodující je pouze skutečnost, že plnění je v hrubém nepoměru vzhledem k protiplnění (objektivní prvek). Slouží k ochraně smluvní strany, která je fakticky slabší v důsledku nedostatku informací, ale k jeho aplikaci není třeba, aby strana, která se ochrany domáhá, byla za slabší smluvní stranu uznána. Jeho užití bude namísto nikoliv ve všech případech, kdy se ukáže, že strany ujednaly vzájemná plnění v nepřiměřené výši, ale pouze v případech jejich hrubého nepoměru. Nejedná se totiž o nástroj pro zajištění rovnováhy vzájemných plnění u jakékoliv disbalance, ale jeho smyslem je postihovat pouze extrémní odchylky. Je to proto, že tento institut představuje zásah do právní (smluvní) jistoty stran, tudíž je třeba k němu přistupovat zdrženlivě.

5/ V poměrech současné právní úpravy, která konkrétní hranici představující neúměrné zkrácení nestanoví, lze za výchozí pravidlo považovat zákaz zkrácení přes polovic. Jinak řečeno, hrubým nepoměrem vzájemných plnění bude hranice zhruba do poloviny vzájemných plnění (rozpětí 45 až 55 %), od níž se soud odchýlí, pouze budou-li pro to zvláštní důvody.

č. 66

K tomu viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 3. 2021, sp. zn. [27 Cdo 451/2019](#), uveřejněný pod číslem 17/2022 Sb. rozh. obč., a [R 96/2022](#).

21. Dospěl-li odvolací soud v projednávané věci k závěru, podle kterého byla kupní cena sjednaná ve smlouvě v hrubém nepoměru k hodnotě pozemku, „neboť nedosahovala ani 15 % zjištěné ceny pozemku“ (viz odst. 26 napadeného rozhodnutí), nelze tomuto názoru ani ve světle rozhodovací praxe dovolacího soudu ničeho vytknout.

22. Dovolání je však přípustné podle § 237 o. s. ř. pro řešení třetí v dovolání formulované otázky subjektivních okolností rozhodných při posuzování neúměrného zkrácení podle § 1793 odst. 1 věty druhé o. z., která dosud nebyla v rozhodování dovolacího soudu vyřešena.

IV.

Důvodnost dovolání

a) K subjektivním okolnostem rozhodným při posuzování neúměrného zkrácení

23. Podle § 7 o. z. má se za to, že ten, kdo jednal určitým způsobem, jednal poctivě a v dobré víře.

24. Podle § 1793 odst. 1 o. z. zaváže-li se strany k vzájemnému plnění a je-li plnění jedné ze stran v hrubém nepoměru k tomu, co poskytla druhá strana, může zkrácená strana požadovat zrušení smlouvy a navrácení všeho do původního stavu, ledaže jí druhá strana doplní, oč byla zkrácena, se zřetelem k ceně obvyklé v době a místě uzavření smlouvy. To neplatí, pokud se nepoměr vzájemných plnění zakládá na skutečnosti, o které druhá strana nevěděla ani vědět nemusela.

25. Z citované judikatury Nejvyššího soudu (viz odst. 20) se podává, že právní úprava neúměrného zkrácení je založena na objektivním kritériu, jímž je hrubý nepoměr vzájemných plnění. Věta druhá citovaného ustanovení však stanoví také negativní podmínku použití tohoto kritéria, a sice nevědomost druhé (zkracující) strany o skutečnostech zakládajících

nepoměr vzájemných plnění. Pro naplnění této podmínky přitom postačuje vědomostní (nikoliv volní) složka zavinění (obdobně viz Janoušek, M. § 1793 [Neúměrné zkrácení]. In: Petrov, J., Výtisk, M., Beran, V. a kol. Občanský zákoník. 2. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023).

26. Podle důvodové zprávy k návrhu občanského zákoníku (sněmovní tisk číslo 362, Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 6. volební období 2010–2013) má negativní podmínka § 1793 odst. 1 věty druhé o. z. představovat řešení pro „ohrožení smluvní strany nejistotou“, jež institut neúměrného zkrácení může představovat, „např. v případě koupě věci, jejíž obecná cena následně prudce stoupne“. Z ustálené judikatury Nejvyššího soudu však vyplývá, že při porovnání vzájemných plnění (test disparity) se vychází z obvyklé ceny v daném místě a čase (viz např. [R 96/2022](#)), následná změna zakládající nepoměr plnění tak nemůže být v mezích § 1793 o. z. právně relevantní.

č. 66

27. Také komentářová literatura dospěla k závěru, podle kterého, ačkoli se zdá, že § 1793 odst. 1 věta druhá o. z. vyjadřuje subjektivní prvek, právě jeho absence je pojmovým znakem neúměrného zkrácení. Z hlediska historického vývoje daného pravidla totiž „v § 849 osnovy z roku 1937 nic podobného nenalézáme. Tam byla formulace zcela objektivní. Totéž platí o § 934 o. z. o., který jenom dodával, že „nepoměr hodnoty posuzuje se podle doby, kdy bylo jednání smluveno“, a stejně je tomu i ve francouzském čl. 1675 Code Civil (týkajícím se zkrácení při koupi nemovitosti).“ [viz I. Pelikánová, R. Pelikán. § 1793. In: Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek V. (§ 1721 až 2520). Wolters Kluwer, Praha, 2014].

28. Smyslem a účelem právní úpravy § 1793 odst. 1 věty druhé o. z. je tudíž ochrana dobré víry zkracující strany ve vztahu k ekvivalenci vzájemných plnění stran (v okamžiku právního jednání smluvních stran).

29. K obdobnému závěru dospěla i doktrína, podle níž představuje § 1793 odst. 1 věta druhá o. z. jednak projev „celkově striktnějšího přístupu občanského zákoníku k omylu“ a zároveň snahu „omezit případy neúměrného zkrácení pouze na případy, kdy zvýhodněná strana s největší pravděpodobností nebude v dobré víře o ekvivalenci plnění“. „Diskuze tedy může být pouze o případech, kdy zvýhodněná smluvní strana si je již v okamžiku obchodu vědoma extrémní výhodnosti transakce.“ (viz Pihera, V. Laesio enormis. Obchodněprávní revue, 2011, č. 11, s. 319-325).

b) K průkazu dobré víry zkracující strany

30. Z ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího soudu se podává, že § 7 o. z. vyjadřuje vyvratitelnou domněnku jednání v dobré víře; ten, kdo ji popírá, musí tvrdit skutečnosti ji vylučující a ohledně nich nese důkazní břemeno. Účastník, který se brání právním důsledkům, které zákon váže na jednání v dobré víře, je povinen tvrdit a prokázat skutečnosti vylučující objektivně posuzovanou dobrou víru protistrany (viz např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2017, sp. zn. [22 Cdo 4925/2016](#), nebo ze dne 28. 3. 2018, sp. zn. [22 Cdo 741/2018](#)).

31. Vzhledem k systematickému umístění tohoto pravidla je zřejmé, že platí pro celý občanský zákoník, resp. celé soukromé právo. Nevyplyvá-li ze zvláštního ustanovení něco jiného,

poctivost a dobrá víra se předpokládají (srov. závěry usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 9. 2023, sp. zn. [27 Cdo 485/2023](#)).

32. Z obecného principu presumpce dobré víry však existují výjimky. Jednu z těchto výjimek představuje § 1793 odst. 1 věta druhá o. z., která – při splnění podmínky dobré víry zkracující strany ve vztahu k ekvivalenci vzájemných plnění stran – vylučuje uplatnění pravidla o neúměrném zkrácení obsaženého v § 1793 odst. 1 větě první o. z.

33. Jelikož úprava § 1793 odst. 1 věty druhé o. z. vylučuje uplatnění obecného řešení chránícího zkrácenou stranu před důsledky neúměrného zkrácení, je to právě zkracující strana, k jejímuž prospěchu výjimka slouží, která musí tvrdit a prokazovat naplnění hypotézy této výjimky, tj. že nepoměr vzájemných plnění se zakládá na skutečnosti, o které nevěděla ani vědět nemusela.

c) Aplikace obecných závěrů v projednávané věci

č. 66

34. V projednávané věci odvolací soud správně dovodil, že „vědomí zkracující strany o skutečnostech, které zakládají hrubý nepoměr plnění, není vědomost o obvyklé ceně (hodnotě) plnění, ale o okolnostech, které mají na takovou cenu vliv [...] Na nevědomosti žalovaného [dovolatel] o obvyklé ceně pozemku přitom své rozhodnutí soud prvního stupně založil. Okolnosti, o kterých by žalovaný [dovolatel] v době uzavření kupní smlouvy nemohl vědět a které by způsobily, že cena pozemku ve výši 150 Kč za m² obvyklé ceně neodpovídá, žalovaný [dovolatel] netvrdil. V řízení ani nevyšla najevo žádná okolnost, pro kterou by převáděný pozemek měl jinou (podstatně nižší) cenu, než odpovídá jeho velikosti, umístění, stavu a určení“ (viz odst. 30 a 31 napadeného rozsudku).

35. Totéž vyplývá ostatně již z jazykového výkladu citovaného ustanovení, z něhož je zřejmé, že se negativní podmínka uplatnění pravidla o neúměrném zkrácení podle § 1793 odst. 1 věty druhé o. z. váže na vědomost zkracujícího o skutečnostech (faktorech) zakládajících nepoměr vzájemných plnění, nikoli o samotném nepoměru vzájemných plnění, resp. ceny jako výsledku (určeného danými faktory), jak se domnívá dovolatel.

d) Vada, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci

36. Protože je dovolání žalovaného přípustné, zabýval se dovolací soud v souladu s § 242 odst. 3 o. s. ř. též namítanými vadami řízení. Žalovaný odvolacímu soudu vytýkal absenci poučení podle § 118a odst. 2 o. s. ř.

37. Ustanovení § 118a odst. 2 o. s. ř. sleduje ochranu práv účastníka tak, aby z jeho pohledu nedošlo k tzv. „překvapivému rozhodnutí“. Postup podle § 118a odst. 2 o. s. ř. přichází v úvahu tehdy, jestliže účastníky dosud uvedená tvrzení nedostačují k tomu, aby skutkový stav věci mohl být objasněn, a jestliže soud má proto rozhodnout podle pravidla o neunesení břemene tvrzení; postačují-li v řízení uskutečněná tvrzení pro objasnění skutkové stránky věci i při případném jiném právním názoru soudu, není třeba k poučení podle ustanovení § 118a odst. 2 o. s. ř. přistupovat (srov. též např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2003, sp. zn. [21 Cdo 121/2003](#), či rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 15. 3. 2007, sp. zn. [21 Cdo 194/2006](#), a ze dne 8. 3. 2011, sp. zn. [26 Cdo 1522/2010](#)).

38. V projednávané věci ze skutkových zjištění soudů plyne, že se okolnostmi majícími vliv na výši obvyklé ceny pozemku (resp. tím, zda dovolatel v době uzavření kupní smlouvy mohl vědět, že kupní cena pozemku ve výši 150 Kč za m² obvyklé ceně neodpovídá) zabývaly. Odvolací soud přitom uzavřel, že okolnosti, které by vedly dovolatele k přesvědčení, že kupní cena pozemku odpovídá ceně obvyklé, v projednávané věci dány nebyly – „nevyšly v řízení najevo“ – přičemž pouze na okraj poznamenal, že nebyly žalovaným (dovolatelem) ani tvrzeny (viz odst. 30 až 31 napadeného rozhodnutí). Odvolací soud tak své rozhodnutí nezaložil na tom, že dovolatel dostatečně netvrdil existenci takových okolností, nýbrž na závěru, podle něhož v projednávané věci okolnosti vedoucí k použití § 1973 odst. 1 věty druhé o. z. nebyly dány. K poučení dovolatele podle § 118a odst. 2 o. s. ř. proto nebyl důvod. Řízení vadou namítanou dovolatelem netrpí.

č. 66

39. Ostatně již ze samotné obrany dovolatele, podle které „pojem ceny v čase a místě obvyklé lze zjistit z okolností, které jsou oběma stranám stejně dostupné“ (viz vyjádření dovolatele ze 14. 3. 2021, s. 19 spisu), je zjevné, že zde žádné skutečnosti předvídané ustanovením § 1793 odst. 1 věty druhé o. z. nebyly (sám dovolatel potvrdil, že mu okolnosti mající vliv na obvyklou cenu – tak jak ji žalobkyně uvádí v žalobě – byly dostupné).

e) Shrnutí

40. Jelikož se dovolateli prostřednictvím uplatněného dovolacího důvodu a jeho obsahového vymezení nepodařilo zpochybnit správnost rozhodnutí odvolacího soudu, Nejvyšší soud dovolání podle § 243d odst. 1 písm. a) o. s. ř. zamítl.